

Sisukord

I Seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1022, 20. juuni 2019, millega kehtestatakse Vahemere lääneosa põhjalähedaste kalavarude püügi mitmeaastane kava ja muudetakse määrust (EL) nr 508/2014 1

DIREKTIIVID

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/1023, 20. juuni 2019, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid, ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 (saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv) ⁽¹⁾ 18
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/1024, 20. juuni 2019, avaandmete ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta 56

(¹) EMPs kohaldatav tekst

I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2019/1022,

20. juuni 2019,

millega kehtestatakse Vahemere lääneosa põhjalähedaste kalavarude püügi mitmeaastane kava ja muudetakse määrust (EL) nr 508/2014

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust, ⁽¹⁾

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 10. detsembri 1982. aasta mereõiguse konventsioonis, mille osaline liit on, on sätestatud kaitsekohustused, sealhulgas kohustus toetada püütavate liikide populatsioonide säilitamist maksimaalset jätkusuutlikku saagikust (MSY) tagaval tasemel või nende taastamist sellisel tasemel.
- (2) 2015. aastal New Yorgis peetud ÜRO säästva arengu tippkohtumisel võtsid liit ja selle liikmesriigid kohustuse reguleerida 2020. aastaks tõhusalt kalapüüki, teha lõpp ülepüügile ja ebaseaduslikule, teatamata ja reguleerimata kalapüügile ning hävitavate tagajärgedega kalastusviisidele ning rakendada teaduspõhised majandamiskavad, et taastada kalavarud võimalikult lühikese aja jooksul vähemalt sellisel tasemel, mis tagab maksimaalse jätkusuutliku saagikuse vastavalt nende bioloogilistele omadustele.
- (3) 30. märtsil 2017 Maltal vastu võetud MedFish4Ever ministrite deklaratsioonis ⁽³⁾ esitatakse Vahemere piirkonna kalanduse uus juhtimisraamistik ja viit konkreetset meedet hõlmav tööprogramm järgmiseks kümneks aastaks. Üheks võetud kohustuseks on mitmeaastaste kavade koostamine.
- (4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1380/2013 ⁽⁴⁾ kehtestatakse ühise kalanduspoliitika normid kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega. Ühine kalanduspoliitika toetab merekeskkonna kaitset ja kõikide kaubanduslikul eesmärgil kasutatavate liikide säästvat majandamist, eriti aga hea keskkonnaseisundi saavutamist hiljemalt 2020. aastaks.

⁽¹⁾ ELT C 367, 10.10.2018, lk 103.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 4. aprilli 2019. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ning nõukogu 6. juuni 2019. aasta otsus.

⁽³⁾ Malta MedFish4Ever ministrite deklaratsioon. Vahemere kalanduse jätkusuutlikkust käsitlev ministrite konverents (Malta, 30. märts 2017).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1380/2013 ühise kalanduspoliitika kohta, millega muudetakse nõukogu määrusi (EÜ) nr 1954/2003 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2371/2002 ja (EÜ) nr 639/2004 ning nõukogu otsus 2004/585/EÜ (ELT L 354, 28.12.2013, lk 22).

- (5) Ühise kalanduspoliitika eesmärgid on muu hulgas tagada, et kalapüük ja vesiviljelus oleksid pikaajalises perspektiivis keskkonnavalaselt, sotsiaalselt ja majanduslikult säästlikud, ning kohaldada ettevaatusprintsipi põhinevat lähenemisviisi ja ökosüsteemipõhist lähenemisviisi kalavarude majandamisele. Ühine kalanduspoliitika aitab samuti saavutada kalandussektoris tegutsejate rahuldava elatustaseme, sealhulgas väikesemahulise, käsitöondusliku ja rannapüügi sektoris. Nende eesmärkide saavutamine aitab kaasa ka toiduvarede kättesaadavuse tagamisele ning toob tööhõivealast kasu.
- (6) Ühise kalanduspoliitika eesmärkide saavutamiseks tuleks vastu võtta mitmesugused kaitsemeetmed, nagu mitmeaastased kavad, tehnilised meetmed ning maksimaalse lubatud püügikoormuse kindlaksmääramine ja eraldamine.
- (7) Määruse (EL) nr 1380/2013 artiklite 9 ja 10 kohaselt peavad mitmeaastased kavad põhinema teaduslikel, tehnilistel ja majanduslikel nõuannetel. Vastavalt nendele sätetele peaks käesoleva määrusega kehtestatud mitmeaastane kava (edaspidi „kava“) sisaldama eesmärke, mõõdetavaid sihttasemeid koos selge ajakavaga, kaitse piirväärtusi ning kaitse- ja tehnilisi meetmeid, mille eesmärk on vältida ja vähendada soovimatut püüki.
- (8) Parimate kättesaadavate teaduslike nõuannetena tuleks käsitleda avalikult kättesaadavaid teaduslikke nõuandeid, mida toetavad kõige uuemad teaduslikud andmed ja meetodid ning mille on andnud või läbi vaadanud liidu või rahvusvahelisel tasandil tunnustatud sõltumatu teadusasutus.
- (9) Komisjon peaks kavaga hõlmatud kalavarude puhul saama parimaid kättesaadavaid teaduslikke nõuandeid. Selleks peaks ta konsulteerima eelkõige kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomiteega (STECF). Komisjon peaks eelkõige saama avalikult kättesaadavaid teaduslikke nõuandeid, sealhulgas nõuandeid segapüügi kohta, milles võetakse arvesse kava ning esitatakse F_{MSY} -vahemikud ja kaitse piirväärtuste (B_{PA} ja B_{LM}) vahemikud.
- (10) Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1967/2006 ^(?) kehtestatakse Vahemere kalavarude säästva kasutamise majandamisraamistik ning selles nõutakse majandamiskavade vastuvõtmist liikmesriikide territoriaalvetes traalide, paadinootade, kaldanootade, haardvõrkude ja tragidega teostatava püügi korraldamiseks.
- (11) Prantsusmaa, Itaalia ja Hispaania on vastu võtnud määruse (EÜ) nr 1967/2006 kohased majandamiskavad. Nimetatud kavad ei ole omavahel kaugeltki kooskõlas ja neis ei võeta arvesse kõiki põhjalähedaste kalavarude püügivahendeid ega teatavate kalavarude ja kalalaevastike jaotuse geograafilist kattumist. Peale selle on need kavad osutunud ühise kalanduspoliitika eesmärkide saavutamisel ebatõhusaks. Liikmesriigid ja sidusrühmad on avaldanud toetust kõnealuseid kalavarusid käsitleva mitmeaastase kava koostamisele ja rakendamisele liidu tasandil.
- (12) STECF on tõendanud, et paljude Vahemere lääneosa põhjalähedaste kalavarude kasutamine ületab tunduvalt maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamiseks vajalikke tasemeid.
- (13) Seepärast on asjakohane kehtestada Vahemere lääneosa põhjalähedaste kalavarude kaitse ja säästva kasutamise kava.
- (14) Kavas tuleks arvesse võtta eri liikide koosinemist ja püüki ajendavate liikide – st euroopa merluusi (*Merluccius merluccius*), hariliku meripoisuri (*Mullus barbatus*), roosa süvahännaku (*Parapenaeus longirostris*), norra salehomaari (*Nephrops norvegicus*), punaka aristiidi (*Aristeus antennatus*) ja hiidlethännaku (*Aristaeomorpha foliacea*) – vahelist dünaamikat. Samuti tuleks arvesse võtta põhjalähedasel püügil püütavaid kaaspüügiliike ja neid põhjalähedasi kalavarusid, mille kohta ei ole piisavalt andmeid. Kava tuleks kohaldada liidu vetes või liidu kalalaevade poolt Vahemere lääneosas asuvatest liidu vetest väljaspool teostatava põhjalähedase püügi (eelkõige traalide, põhjavõrkude, lõkspüüniste ja õngejadadega) suhtes.
- (15) Kui harrastuskalapüügi põhjustatud suremus avaldab asjaomasele kalavarule olulist mõju, peaks nõukogul olema võimalik kehtestada harrastuskalastajatele mittediskrimineerivaid piiranguid. Nõukogu peaks selliste piirangute kehtestamisel tuginema läbipaistvatele ja objektiivsetele kriteeriumitele. Vajaduse korral peaksid liikmesriigid võtma vajalikke ja proportsionaalseid meetmeid andmete jälgimiseks ja kogumiseks, et harrastuspüügi tegelikke tasemeid usaldusväärselt hinnata. Lisaks peaks olema võimalik võtta harrastuspüügi suhtes tehnilisi kaitsemeetmeid.

^(?) Nõukogu 21. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1967/2006, mis käsitleb Vahemere kalavarude säästva kasutamise majandamis-meetmeid, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2847/93 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1626/94 (ELT L 409, 30.12.2006, lk 11).

- (16) Kava geograafiline kohaldamisala peaks põhinema kalavarude geograafilisel jaotusel, nagu on märgitud parimates kättesaadavates teaduslikes nõuannetes. Parema teadusliku teabe saamisel võib osutuda vajalikuks muuta kavas sätestatud kalavarude geograafilist jaotust. Seetõttu tuleks komisjonile anda õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega kohandatakse kavas sätestatud kalavarude geograafilist jaotust, kui teaduslikud nõuanded osutavad asjaomaste kalavarude geograafilise jaotuse muutumisele.
- (17) Kava eesmärk peaks olema aidata kaasa ühise kalanduspoliitika eesmärkide saavutamisele ning eelkõige saavutada sihtliikide puhul maksimaalne jätkusuutlik saagikus ja seda säilitada, täita lossimiskohustust selliste põhjalähedaste kalavarude ja põhjalähedasel püügil saadud pelaagiliste liikide kaaspüügi puhul, mille suhtes kohandatakse kalavarude kaitseks kehtestatud alammõõtu, ning edendada kalapüügist sõltuvate inimeste rahuldavat elatustaset, pidades silmas rannakalandust ja sotsiaal-majanduslikke aspekte. Kavaga tuleks rakendada ka ökosüsteemipõhist lähenemisviisi kalavarude majandamisele, et viia miinimumini püügitegevuse negatiivne mõju mere ökosüsteemile. See peaks olema kooskõlas liidu keskkonnaalaste õigusaktidega, eelkõige eesmärgiga saavutada 2020. aastaks hea keskkonnaseisund vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2008/56/EÜ⁽⁶⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ⁽⁷⁾ ja nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ⁽⁸⁾ eesmärkidele.
- (18) On asjakohane kehtestada selline kalastussuremuse sihttase (F), mis vastaks maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamisele kooskõlas olevate väärtuste (F_{MSY}) vahemikena väljendatud maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamise ja hoidmise eesmärgile. Need parimatele kättesaadavatele teaduslikele nõuannetele tuginevad vahemikud on vajalikud, et tagada paindlikkus, mis võimaldab võtta arvesse teaduslike nõuannete muutusi, aidata täita lossimiskohustust ja arvestada segapüügi. Kava kohaselt peavad kõnealused vahemikud olema sellised, et pikas perspektiivis ei väheneks saagikus maksimaalse jätkusuutliku saagikusega võrreldes rohkem kui 5 %. Lisaks sellele on F_{MSY} -vahemiku ülempiiri eesmärk tagada, et kalavarude vähenemise tõenäosus alla biomassi piirangu piirväärtuse (B_{LIM}) ei ületaks 5 %.
- (19) Maksimaalse lubatud püügikoormuse kindlaksmääramiseks tuleks kehtestada tavapärase kasutamise korral kohaldatavad F_{MSY} -vahemikud ja asjaomaste kalavarude hea seisundi korral võiks maksimaalne lubatud püügikoormus ulatuda kõige ohualtima kalavaru F_{MSY} -vahemikku juhul, kui see on teaduslike nõuannete põhjal vajalik selleks, et saavutada käesoleva määruse segapüügi eesmärgid, vältida kalavarude liigisisest või liikidevahelisest dünaamikast tingitud kahju või piirata maksimaalse lubatud püügikoormuse kõikumist aastate lõikes. Nendele F_{MSY} -vahemikele vastav kalastussuremuse sihttase tuleks saavutada järk-järgult võimaluse korral 2020. aastaks ning hiljemalt 1. jaanuariks 2025.
- (20) Kalavarude jaoks, mille kohta on olemas maksimaalse jätkusuutliku saagikusega seotud sihttasemed, on vaja kaitsemeetmete kohaldamise eesmärgil kehtestada kaitse piirväärtused, mis on väljendatud preventiivsete piirväärtustena (B_{PA}) ja biomassi piirangu piirväärtustena (B_{LIM}).
- (21) Tuleks kehtestada asjakohased kaitsemeetmed, et tagada sihttaseme saavutamine ja vajaduse korral parandusmeetmete võtmine, muu hulgas juhul, kui kalavarud vähenevad allapoole kaitse piirväärtusi. Parandusmeetmed peaksid hõlmama erakorralisi meetmeid vastavalt määruse (EL) nr 1380/2013 artiklitele 12 ja 13 maksimaalset lubatud püügikoormust ja muid konkreetseid kaitsemeetmeid.
- (22) Selleks et tagada läbipaistev juurdepääs püügile ja kalastussuremuse sihttaseme saavutamine, tuleks vastu võtta liidu püügikoormuse reguleerimise kord traalide jaoks, mis on Vahemere lääneosa põhjalähedaste kalavarude puhul peamine püügivahend. Selleks on asjakohane kindlaks määrata püügikoormuse rühmad, mille suhtes nõukogu kehtestab igal aastal maksimaalse lubatud püügikoormuse, mida väljendatakse püügipäevade arvuna. Vajaduse korral peaks püügikoormuse reguleerimise kord hõlmama ka muid püügivahendeid.
- (23) Võttes arvesse paljude Vahemere lääneosa põhjalähedaste kalavarude muret tekitavat olukorda ja selleks, et vähendada praegust suurt kalastussuremust, peaks püügikoormuse reguleerimise korra kehtestamine oluliselt vähendada püügikoormust kava esimesel viiel rakendusaastal.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrateegia raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7).

⁽⁸⁾ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

- (24) Liikmesriigid peaksid võtma erimeetmeid, mis tagavad püügikoormuse reguleerimise korra tõhususe ja teostatavuse, sealhulgas rakendada püügikoormuse kvootide eraldamise meetodit vastavalt määruse (EL) nr 1380/2013 artiklile 17, koostama laevade loetelu, andma välja kalapüügilubasid ning registreerima ja edastama asjakohased püügikoormuse andmed.
- (25) Liikmesriikidel peaks kava eesmärkide tõhusale saavutamisele kaasa aitamiseks ning kooskõlas määruse (EL) nr 1380/2013 artiklis 3 sätestatud hea valitsemistava põhimõtetega olema lubatud edendada kohalikul tasandil osalusmajandamise süsteeme.
- (26) Noorkalade kasvualade ja tundlike elupaikade ning väikesemahulise kalapüügi kaitsmiseks tuleks rannikuvöönd regulaarselt reserveerida selektiivsemaks kalapüügiks. Seetõttu peaks kavas ette nägema traalide kasutamise keelu igal aastal kolmeks kuuks kuue meremiili ulatuses rannikust, välja arvatud alade puhul, mis on 100 m samasügavusjoonest madalamal. Tuleks võimaldada muude suletud piirkondade kehtestamine, kui sellega saab tagada euroopa merluusi noorvormide püügi vähenemise vähemalt 20 % võrra.
- (27) Põhjalähedaste kalavarude suhtes tuleks võtta täiendavaid kaitsemeetmeid. Eelkõige on teaduslike nõuannete põhjal asjakohane täiendavalt kalapüügile sulgeda suurte kudekogumitega piirkonnad, et kaitsta tõsiselt kahjustatud euroopa merluusi täiskasvanud isendeid.
- (28) Kaaspüügiliikide ja selliste põhjalähedaste kalavarude suhtes, mille kohta ei ole piisavalt andmeid, tuleks kohaldada ettevaatusprintsipi. Kui teaduslikest nõuannetest nähtub vajadus võtta parandusmeetmeid, tuleks vastu võtta konkreetsed kaitsemeetmed kooskõlas määruse (EL) nr 1380/2013 artikliga 18.
- (29) Kavas tuleks ette näha täiendavad tehnilised kaitsemeetmed, mis võetakse vastu delegeeritud õigusaktidega. See on vajalik kava eesmärkide saavutamiseks, eelkõige seoses põhjalähedaste kalavarude kaitse ja selektiivsuse suurendamisega.
- (30) Määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 15 lõikes 1 sätestatud lossimiskohustuse täitmiseks tuleks kavas ette näha täiendavad majandamismeetmed, mida täpsustatakse kooskõlas määruse (EL) nr 1380/2013 artikliga 18.
- (31) Selleks et kohendada kava õigel ajal tehnika ja teaduse arenguga, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust parandusmeetmete ja tehniliste kaitsemeetmetega, rakendada lossimiskohustust ja muuta kava teatavaid osi. Eriti tähtis on see, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid peetaks kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁽⁹⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel, peavad Euroopa Parlament ja nõukogu saama kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel peab olema pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, kus arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (32) Otsese majandamishuviga liikmesriikide poolt ühiste soovitude esitamiseks tuleks kehtestada tähtaeg, nagu on ette nähtud määruses (EL) nr 1380/2013.
- (33) Kava peaks võimaldama asjaomaste kalavarude ja võimaluse korral kaaspüügivarude korrapäraselt teaduslikku seiret, et hinnata maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamisel tehtavaid edusamme.
- (34) Määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 10 lõike 3 kohaselt peaks komisjon korrapäraselt hindama käesoleva määruse asjakohasust ja tõhusust. See hindamine peaks järgima kava korrapäraselt hindamist STECFi teaduslike nõuannete alusel ja sellele tuginema ning hindamine tuleks teha 17. juuliks 2024 ja seejärel iga kolme aasta tagant. See ajavahemik võimaldaks lossimiskohustust täielikult rakendada ning võtta vastu ja rakendada piirkondlikud meetmed, samuti saavutada mõju kalavarudele ja püügile.

⁽⁹⁾ ETL L 123, 12.5.2016, lk 1.

- (35) Õiguskindluse huvides on asjakohane selgitada, et kava eesmärkide saavutamiseks vastu võetud ajutisi peatamis-meetmeid võib pidada toetuskõlblikeks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 508/2014⁽¹⁰⁾.
- (36) Tasakaalu saavutamiseks laevastiku püügivõimsuse ja kasutamata maksimaalse lubatud püügikoormuse vahel peaks käesoleva määrusega hõlmatud tasakaalustamata laevastikusegmentide puhul olema võimalik saada Euroopa Merendus- ja Kalandusfondilt toetust püügitegevuse püsivaks lõpetamiseks. Seepärast tuleks määrust (EL) nr 508/2014 vastavalt muuta.
- (37) Vastavalt määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 9 lõikele 4 hinnati enne kava koostamist nõuetekohaselt selle võimalikku majanduslikku ja sotsiaalset mõju.
- (38) Võttes arvesse, et maksimaalne lubatud püügikoormus kehtestatakse igal kalendriaastal, tuleks püügikoormuse reguleerimise korda käsitlevaid sätteid kohaldada alates 1. jaanuarist 2020. Võttes arvesse keskkondlikku, sotsiaalset ja majanduslikku jätkusuutlikkust, tuleks F_{MSY} -vahemikke ning B_{PA} piirväärtusest väiksemate kalavarude puhul võetavaid kaitsemeetmeid käsitlevaid sätteid kohaldada alates 1. jaanuarist 2025,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse Vahemere lääneosa põhjalähedaste kalavarude kaitse ja säästva majandamise mitmeaastane kava (edaspidi „kava“).
2. Käesolevat määrust kohaldatakse järgmiste kalavarude suhtes:
 - a) punakas aristiid (*Aristeus antennatus*) GFCMi alapiirkondades 1, 5, 6 ja 7;
 - b) roosa süvahännak (*Parapenaeus longirostris*) GFCMi alapiirkondades 1, 5, 6 ja 9-10-11;
 - c) hiidlehthännak (*Aristaeomorpha foliacea*) GFCMi alapiirkondades 9-10-11;
 - d) euroopa merluus (*Merluccius merluccius*) GFCMi alapiirkondades 1-5-6-7 ja 9-10-11;
 - e) norra salehomaar (*Nephrops norvegicus*) GFCMi alapiirkondades 5, 6, 9 ja 11;
 - f) harilik meripoisur (*Mullus barbatus*) GFCMi alapiirkondades 1, 5, 6, 7, 9, 10 ja 11.
3. Käesolevat määrust kohaldatakse ka kaaspüügiliikide suhtes, mis on püütud lõikes 2 loetletud kalavarude püügil Vahemere lääneosas. Seda kohaldatakse samuti kõikide muude Vahemere lääneosas püütavate põhjalähedaste kalavarude suhtes, mille kohta ei ole piisavalt andmeid.
4. Käesolevat määrust kohaldatakse lõigetes 2 ja 3 osutatud põhjalähedaste kalavarude töödusliku kalapüügi suhtes, mis toimub liidu vetes või mida liidu kalalaevad teostavad Vahemere lääneosas asuvatest liidu vetest väljaspool.
5. Käesoleva määrusega täpsustatakse ka lossimiskohustuse rakendamist Vahemere lääneosas asuvates liidu vetes kõikide selliste kalavarude puhul, mille suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 15 lõike 1 kohast lossimiskohustust ja mis püütakse põhjalähedasel püügil.
6. Käesolevas määruses nähakse ette tehnilised meetmed, nagu need on sätestatud artiklis 13, mida kohaldatakse Vahemere lääneosas kõikide kalavarude suhtes.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006 ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.5.2014, lk 1).

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse lisaks määruse (EL) nr 1380/2013 artiklis 4, nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 ⁽¹⁾ artiklis 4 ja määruse (EÜ) nr 1967/2006 artiklis 2 sätestatud mõistetele järgmisi mõisteid:

- 1) „Vahemere lääneosa“ – GFCMi geograafilised alapiirkonnad (GAPid) 1 (Alboráni mere põhjaosa), 2 (Alboráni saar), 5 (Baleaari saared), 6 (Põhja-Hispaania), 7 (Lioni laht), 8 (Korsika saar), 9 (Liguuria ja Türeeeni mere põhjaosa), 10 (Türeeeni mere lõunaosa) ja 11 (Sardiinia saar), nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1343/2011 ⁽²⁾ I lisas;
- 2) „asjaomased kalavarud“ – artikli 1 lõikes 2 loetletud kalavarud;
- 3) „kõige ohultim kalavaru“ – kalavaru, mille eelmise aasta kalastussuremus on maksimaalse lubatud püügikoormuse kehtestamise ajal parimates kättesaadavates teaduslikes nõuannetes kindlaks määratud F_{MSY} väärtusest kõige kaugemal;
- 4) „ F_{MSY} -vahemik“ – väärtuste vahemik, mis põhineb parimatel kättesaadavatel teaduslikel nõuannetel, eelkõige STECFi või samasuguse, liidu või rahvusvahelisel tasandil tunnustatud sõltumatu teadusasutuse teaduslikel nõuannetel, ja mille puhul kõik sellesse vahemikku jäävad kalastussuremuse tasemed tagavad püügitava arvesse võttes ja praeguste keskmiste keskkonnatingimuste korral pikas perspektiivis maksimaalse jätkusuutliku saagikuse, mõjutamata oluliselt kõnealuste kalavarude taastootmist. Vahemik peab olema selline, et pikaajaliselt ei väheneks saagikus maksimaalse jätkusuutliku saagikusega võrreldes rohkem kui 5 %. Vahemiku ülempiir on kehtestatud nii, et kalavarude vähenemise tõenäosus alla biomassi piirangu piirväärtuse (B_{LIM}) ei ületaks 5 %;
- 5) „ F_{MSY} väärtus“ – hinnanguline kalastussuremus, mis asjaomast püügitava arvesse võttes ja praegustes keskmistes keskkonnatingimustes annab pikas perspektiivis maksimaalse saagikuse;
- 6) „ $MSY F_{LOWER}$ “ – F_{MSY} -vahemiku väikseim väärtus;
- 7) „ $MSY F_{UPPER}$ “ – F_{MSY} -vahemiku suurim väärtus;
- 8) „ F_{MSY} -vahemiku alumine osa“ – vahemik, mis sisaldab väärtusi alates $MSY F_{LOWER}$ väärtusest kuni F_{MSY} väärtuseni;
- 9) „ F_{MSY} -vahemiku ülemine osa“ – vahemik, mis sisaldab väärtusi alates F_{MSY} väärtusest kuni $MSY F_{UPPER}$ väärtuseni;
- 10) „ B_{LIM} “ – biomassi piirangu piirväärtus, mis on väljendatud kudekarja biomassina ja esitatud parimate kättesaadavate teaduslike nõuannete, eelkõige STECFi või samasuguse, liidu või rahvusvahelisel tasandil tunnustatud sõltumatu teadusasutuse nõuannete põhjal ning millest allpool võib taastootmisvõime olla vähenenud;
- 11) „ B_{PA} “ – preventiivne piirväärtus, mis on väljendatud kudekarja biomassina ja esitatud parimate kättesaadavate teaduslike nõuannete, eelkõige STECFi või samasuguse, liidu või rahvusvahelisel tasandil tunnustatud sõltumatu teadusasutuse nõuannete põhjal ning mis tagab, et kudekarja biomassil on väiksem kui 5 % suurune tõenäosus jääda alla B_{LIM} taseme;
- 12) „püügikoormuse rühm“ – liikmesriigi laevastiku korraldusüksus, millele on kehtestatud maksimaalne lubatud püügikoormus;
- 13) „kalavarude rühm“ – I lisas sätestatud kalavarude rühm, mida püütakse koos;
- 14) „püügipäev“ – mis tahes katkematu 24 tunni pikkune ajavahemik (või osa sellest), mille kestel laev viibib Vahemere lääneosas ega ole sadamas.

⁽¹⁾ Nõukogu 20. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1224/2009, millega luuakse ühenduse kontrollisüsteem ühise kalanduspoliitika eeskirjade järgimise tagamiseks, muudetakse määrusi (EÜ) nr 847/96, (EÜ) nr 2371/2002, (EÜ) nr 811/2004, (EÜ) nr 768/2005, (EÜ) nr 2115/2005, (EÜ) nr 2166/2005, (EÜ) nr 388/2006, (EÜ) nr 509/2007, (EÜ) nr 676/2007, (EÜ) nr 1098/2007, (EÜ) nr 1300/2008, (EÜ) nr 1342/2008 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EMÜ) nr 2847/93, (EÜ) nr 1627/94 ja (EÜ) nr 1966/2006 (ELT L 343, 22.12.2009, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1343/2011, mis käsitleb teatavaid kalapüüki käsitlevaid sätteid Vahemere üldise kalanduskomisjoni (GFCM) lepinguga hõlmatud piirkonnas ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1967/2006, mis käsitleb Vahemere kalavarude säästva kasutamise majandamisemeid (ELT L 347, 30.12.2011, lk 44).

*Artikkel 3***Eesmärgid**

1. Kava põhineb püügikoormuse reguleerimise korral ja selle eesmärk on aidata saavutada ühise kalanduspoliitika eesmärke, mis on loetletud määruse (EL) nr 1380/2013 artiklis 2, eelkõige kohaldades kalavarude majandamise suhtes ettevaatusprintsipi põhinevat lähenemisviisi, ning selle eesmärk on tagada, et mere elusressursside kasutamisel taastatakse ja hoitakse püütavate liikide populatsioonid maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tagamiseks vajalikust kõrgemal tasemel.
2. Kava aitab teha lõpu tagasiheitele, vältides ja piirates soovimatut püüki võimalikult suures ulatuses, ning täita määruse (EL) nr 1380/2013 artiklis 15 sätestatud lossimiskohustust liikide puhul, mille suhtes kohaldatakse liidu õiguse kohaselt kalavarude kaitseks kehtestatud alammõõtusid ja käesolevat määrust.
3. Kavaga rakendatakse ökosüsteemipõhist lähenemisviisi kalavarude majandamise suhtes, et viia miinimumini püügitegevuse negatiivne mõju mere ökosüsteemile. See on kooskõlas liidu keskkonnavalaste õigusaktidega, eelkõige direktiivi 2008/56/EÜ artikli 1 lõikes 1 sätestatud eesmärgiga saavutada 2020. aastaks hea keskkonnaseisund.
4. Kavaga püütakse eelkõige
 - a) tagada direktiivi 2008/56/EÜ I lisas sätestatud tunnuses 3 kirjeldatud tingimuste täitmine;
 - b) aidata täita direktiivi 2008/56/EÜ I lisas esitatud teisi asjaomaseid tunnuseid vastavalt kalanduse osatähtsusele nende saavutamisel ning
 - c) aidata saavutada direktiivi 2009/147/EÜ artiklites 4 ja 5 ning direktiivi 92/43/EMÜ artiklites 6 ja 12 sätestatud eesmärgid, eelkõige minimeerida püügitegevuse negatiivne mõju haavatavatele elupaikadele ja kaitstud liikidele.
5. Kava kohaste meetmete võtmisel tuginetakse parimatele kättesaadavatele teaduslikele nõuannetele.

II PEATÜKK

SIHTTASEMED, KAITSE PIIRVÄÄRTUSED JA KAITSEMEETMED*Artikkel 4***Sihttasemed**

1. Asjaomaste kalavarude kalastussuremuse sihttase, mis vastab artiklis 2 määratletud F_{MSY} -vahemikele, tuleb saavutada järk-järgult võimaluse korral 2020. aastaks, ent hiljemalt 1. jaanuariks 2025 ning seejärel tuleb seda hoida F_{MSY} -vahemikes.
2. Eelkõige STECFilt või samasuguselt liidu või rahvusvahelisel tasandil tunnustatud sõltumatult teadusasutuselt taotletakse kaval põhinevate F_{MSY} -vahemike kindlaksmääramist.
3. Määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 16 lõike 4 kohaselt kehtestab nõukogu maksimaalse lubatud püügikoormuse kindlaksmääramisel nimetatud püügikoormused iga püügikoormuse rühma jaoks eraldi F_{MSY} -vahemikus, mis on sel ajal kõige ohuultimate kalavarude kohta kättesaadav.
4. Olenemata lõigetest 1 ja 3 võib maksimaalse lubatud püügikoormuse kehtestada F_{MSY} -vahemikest madalamal tasemel.
5. Olenemata lõigetest 1 ja 3 võib maksimaalse lubatud püügikoormuse kehtestada sel ajal kõige ohuultimate kalavarude kohta kättesaadavast F_{MSY} -vahemikust kõrgemal tasemel, tingimusel et kõik asjaomased kalavarud ületavad B_{PA} taset:
 - a) kui see on parimate kättesaadavate teaduslike nõuannete või tõendite põhjal vajalik artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks segapüügi puhul;

- b) kui see on parimate kättesaadavate teaduslike nõuannete või tõendite põhjal vajalik kalavarudele tekitatava liigisisese või liikidevahelisest dünaamikast tingitud tõsise kahju vältimiseks või
- c) selleks, et järjestikuste aastate maksimaalse lubatud püügikoormuse erinevused ei ületaks 20 %.
6. Kui F_{MSY} -vahemikke ei ole mõne artikli 1 lõikes 2 loetletud kalavaru puhul võimalik piisavate teadusandmete puudumise tõttu kindlaks määrata, majandatakse seda kalavaru kooskõlas artikliga 12, kuni F_{MSY} -vahemikud on käesoleva artikli lõike 2 kohaselt kättesaadavad.

Artikkel 5

Kaitse piirväärtused

Artikli 6 kohaldamisel taotletakse kava alusel eelkõige STECFilt või samasuguselt liidu või rahvusvahelisel tasandil tunnustatud sõltumatult teadusasutuselt järgmiste kaitse piirväärtuste kindlaksmääramist:

- a) kudekarja biomassina väljendatud preventiivsed piirväärtused (B_{PA}) ning
- b) kudekarja biomassina väljendatud biomassi piirangu piirväärtused (B_{LIM}).

Artikkel 6

Kaitsemeetmed

1. Kui teaduslikest nõuannetest nähtub, et asjaomaste kalavarude kudekarja biomass on väiksem kui B_{PA} , võetakse kõik sobivad parandusmeetmeid, et tagada asjaomaste kalavarude kiire taastumine maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tagamiseks vajalikust kõrgemal tasemel. Eelkõige kehtestatakse, olenemata artikli 4 lõikest 3, maksimaalne lubatud püügikoormus tasemel, mis vastab kõige ohuolimate kalavarude F_{MSY} -vahemiku vähendatud kalastussuremusele, võttes arvesse biomassi vähenemist.
2. Kui teaduslikest nõuannetest nähtub, et asjaomaste kalavarude kudekarja biomass on väiksem kui B_{LIM} , võetakse täiendavaid parandusmeetmeid, et tagada asjaomaste kalavarude kiire taastumine maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tagamiseks vajalikust kõrgemal tasemel. Eelkõige võib, olenemata artikli 4 lõikest 3, peatada selliste parandusmeetmetega asjaomase kalavaru sihtpüügi ja vastavalt vähendada maksimaalset lubatud püügikoormust.
3. Käesolevas artiklis osutatud parandusmeetmed võivad olla
- a) käesoleva määruse artiklite 7, 8 ja 11–14 kohased meetmed ning
- b) määruse (EL) nr 1380/2013 artiklite 12 ja 13 kohased erakorralised meetmed.
4. Kui kudekarja biomass on artiklis 5 osutatud tasemetest väiksem, sõltub käesolevas artiklis osutatud meetmete valik olukorra laadist, tõsidusest, kestusest ja kordumisest.

III PEATÜKK

PÜÜGIKOORMUS

Artikkel 7

Püügikoormuse reguleerimise kord

1. Püügikoormuse reguleerimise korda kohaldatakse kõikide traalpüügiga tegelevate laevade suhtes, mille puhul on püügipiirkonnad, kalavarude rühmad ja pikkusekategoriad kindlaks määratud I lisas.
2. Nõukogu määrab igal aastal teaduslike nõuannete põhjal ja artikli 4 kohaselt liikmesriigi kindlaks iga püügikoormuse rühma maksimaalse lubatud püügikoormuse.

3. Erandina artikli 3 lõikest 1 ja olenemata käesoleva artikli lõikest 2, kava rakendamise esimesel viie aasta jooksul:
 - a) kava rakendamise esimesel aastal vähendatakse maksimaalset lubatud püügikoormust võrreldes lähtetasemega 10 %, välja arvatud geograafilistes alapiirkondades, kus püügikoormust on lähteperioodil juba vähendatud rohkem kui 20 %;
 - b) kava rakendamise teisel kuni viiendal aastal vähendatakse maksimaalset lubatud püügikoormust nimetatud ajavahemikul kuni 30 %. Püügikoormuse vähendamist võib täiendada kooskõlas liidu õigusega vastu võetud mis tahes asjaomaste tehniliste või muude kaitsemeetmetega, et saavutada F_{MSY} 1. jaanuariks 2025.
4. Lõikes 3 osutatud lähtetaseme arvutab iga liikmesriik iga püügikoormuse rühma või geograafilise alapiirkonna kohta keskmise püügikoormusena, mis on väljendatud püügipäevade arvuna ajavahemikul 1. jaanuarist 2015 kuni 31. detsembrini 2017, võttes arvesse ainult sellel ajavahemikul püügiga tegelevaid laevu.
5. Kui parimatest kättesaadavatest teaduslikest nõuannetest nähtub, et muude püügivahendite kui traalidega püütakse konkreetset kalavaru märkimisväärsel hulgal, võib nende teaduslike nõuannete põhjal kindlaks määrata konkreetse püügivahendi maksimaalse lubatud püügikoormuse.

Artikkel 8

Harrastuskalapüük

1. Kui teaduslikest nõuannetest nähtub, et harrastuskalapüük avaldab märkimisväärset mõju artikli 1 lõikes 2 loetletud kalavaru kalastussuremusele, võib nõukogu kehtestada harrastuskalastajatele mittediskrimineerivad piirangud.
2. Lõikes 1 osutatud piirangute kehtestamisel tugineb nõukogu läbipaistvatele ja objektiivsetele kriteeriumitele, sealhulgas keskkonnavalast, sotsiaalset ja majanduslikku laadi kriteeriumitele. Eeskätt võib nende kriteeriumitena muu hulgas arvesse võtta harrastuskalapüügi mõju keskkonnale, kõnealuse tegevuse sotsiaalset tähtsust ning selle panust rannikupiirkondade majandusse.
3. Kui see on asjakohane, võtavad liikmesriigid vajalikke ja proportsionaalseid meetmeid andmete jälgimiseks ja kogumiseks, et harrastuspüügi tegelikke tasemeid usaldusväärselt hinnata.

Artikkel 9

Liikmesriikide kohustused

1. Liikmesriigid haldavad maksimaalset lubatud püügikoormust vastavalt määruse (EÜ) nr 1224/2009 artiklites 26–34 sätestatud tingimustele.
2. Iga liikmesriik otsustab, millist meetodit kasutada maksimaalse lubatud püügikoormuse eraldamiseks oma lipu all sõitvatele üksikutele laevadele või laevarühmadele vastavalt määruse (EL) nr 1380/2013 artiklis 17 sätestatud kriteeriumidele.
3. Liikmesriik võib muuta püügikoormuse jaotust, kandes püügipäevi ühelt sama geograafilise piirkonna püügikoormuse rühmalt üle teisele, tingimusel et ta kohaldab teisendustegurit, mida toetavad parimad kättesaadavad teaduslikud nõuanded. Vahetatud püügipäevad ja teisendustegur tehakse võimalikult kiiresti ja hiljemalt kümne tööpäeva jooksul teatavaks komisjonile ja teistele liikmesriikidele.
4. Kui liikmesriik lubab oma lipu all sõitvatel laevadel tegeleda traalpüügiga, tagab ta, et selline püük on piiratud kuni 15 tunniga ühel püügipäeval ja viie püügipäevaga nädalas või samaväärse piiranguga.

Liikmesriigid võivad erandkorras lubada kuni 18 tundi püügipäeva kohta, et võtta arvesse sõiduaega sadama ja püügipiirkonna vahel. Sellisest erandist teavitatakse viivitamata komisjoni ja teisi asjaomaseid liikmesriike.

5. Kui laev püüab ühel püügipäeval kahte erinevat kalavaru rühma, siis olenemata lõikest 3 arvatakse mõlema kalavaru rühma jaoks sellele laevale eraldatud maksimaalsest lubatud püügikoormusest maha pool püügipäeva.

6. Iga liikmesriik väljastab oma lipu all sõitvatele asjaomastele kalavarusid püüdvatele laevadele I lisas osutatud piirkondade jaoks püügiload kooskõlas määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikliga 7.
7. Liikmesriigid tagavad, et lõike 6 kohaselt välja antud püügilubadele vastav brutoregister tonnides ja kilovattides väljendatud kogupüügivõimsus kava kohaldamisaja jooksul ei suurene.
8. Iga liikmesriik koostab ja säilitab selliste laevade loetelu, millele on lõike 6 alusel väljastatud püügiluba, ning teeb selle komisjonile ja teistele liikmesriikidele kättesaadavaks. Liikmesriigid esitavad oma loetelud esimest korda kolme kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist ja seejärel hiljemalt iga aasta 30. novembriks.
9. Liikmesriigid jälgivad oma püügikoormuse reguleerimise korda ja tagavad, et artiklis 7 osutatud maksimaalne lubatud püügikoormus ei ületa kehtestatud piirmäärasid.
10. Määruse (EL) nr 1380/2013 artiklis 3 sätestatud hea valitsemistava põhimõtete kohaselt võivad liikmesriigid kava eesmärkide saavutamise nimel edendada kohalikul tasandil osalusmajandamise süsteeme.

Artikkel 10

Asjaomaste andmete esitamine

1. Liikmesriigid registreerivad püügikoormuse andmed ja esitavad need komisjonile kooskõlas määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikliga 33 ja komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 404/2011 ⁽¹³⁾ artiklitega 146c, 146d ja 146e.
2. Püügikoormuse andmed esitatakse koondandmetena kuude kaupa ja need sisaldavad II lisas sätestatud teavet. Koondandmete vorming on UN/CEFACTi standardil P1000-12 põhinev XML-skeemi definitsioon.
3. Liikmesriigid esitavad lõikes 1 osutatud püügikoormuse andmed komisjonile enne iga kuu 15. kuupäeva.

IV PEATÜKK

TEHNILISED KAITSEMEETMED

Artikkel 11

Suletud püügipiirkonnad

1. Lisaks määruse (EÜ) nr 1967/2006 artiklis 13 sätestatudle on traalide kasutamine Vahemere lääneosas keelatud igal aastal kolmeks, asjakohastel juhtudel järjestikuseks kuuks kuue meremiili ulatuses rannikust, välja arvatud alade puhul, mis on 100 m samasügavusjoonest madalamal, tuginedes parimatele kättesaadavatele teaduslikele nõuannetele. See iga-aastane kolmekuuline püügikeeld määratakse kindlaks iga liikmesriigi poolt ja seda kohaldatakse ajavahemiku jooksul, mis on parimate kättesaadavate teaduslike nõuannete kohaselt kõige sobivam. Sellest ajavahemikust teavitatakse viivitamata komisjoni ja teisi asjaomaseid liikmesriike.
2. Erandina lõikest 1 ja eeldusel, et see on põhjendatud konkreetsete geograafiliste piirangutega, näiteks mandrilava piiratud suuruse või püügipiirkonna kaugusega rannast, võivad liikmesriigid kehtestada parimate kättesaadavate teaduslike nõuannete alusel muid suletud püügipiirkondi, eeldusel et igas geograafilises alapiirkonnas väheneb euroopa merluusi noorvormide püük vähemalt 20 % võrra. Sellisest erandist teavitatakse viivitamata komisjoni ja teisi asjaomaseid liikmesriike.
3. 17. juuliks 2021 kehtestavad asjaomased liikmesriigid parimate kättesaadavate teaduslike nõuannete alusel muud suletud püügipiirkonnad, kus on leitud tõendeid kalavarude kaitseks kehtestatud alammöödust väiksemate noorkalade suure kontsentratsiooni ja põhjalähedaste kalavarude, eriti asjaomaste kalavarude koelmute kohta.

⁽¹³⁾ Komisjoni 8. aprilli 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 404/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 (millega luuakse ühenduse kontrollisüsteem ühise kalanduspoliitika eeskirjade järgimise tagamiseks) üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 112, 30.4.2011, lk 1).

4. Lõike 3 alusel kehtestatud muid suletud püügipiirkondi hindab eelkõige STECF või samasugune liidu või rahvusvahelisel tasandil tunnustatud sõltumatu teadusasutus. Kui see hindamine näitab, et need suletud püügipiirkonnad ei ole nende eesmärkidega kooskõlas, vaatavad liikmesriigid kõnealused suletud püügipiirkonnad nende soovitude põhjal läbi.

5. Juhul kui käesoleva artikli lõikes 3 osutatud suletud püügipiirkonnad mõjutavad mitme liikmesriigi kalalaevu, on komisjonil õigus võtta parimate kättesaadavate teaduslike nõuannete alusel kooskõlas määruse (EL) nr 1380/2013 artikliga 8 ja käesoleva määruse artikliga 18 vastu delegeeritud õigusaktid, millega kehtestatakse asjaomased suletud püügipiirkonnad.

Artikkel 12

Selliste kaaspüügivarude ja põhjalähedaste kalavarude majandamine, mille kohta ei ole piisavalt andmeid

1. Käesoleva määruse artikli 1 lõikes 3 osutatud kalavarusid majandatakse vastavalt määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 8 määratletud ettevaatusprintsipi põhinevale lähenemisviisile kalavarude majandamise suhtes.

2. Artikli 1 lõikes 3 osutatud kalavarude majandamise meetmete, eelkõige artiklis 13 loetletud tehniliste kaitsemeetmete kehtestamisel võetakse arvesse parimaid kättesaadavaid teaduslikke nõuandeid.

Artikkel 13

Konkreetsed kaitsemeetmed

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 18 ja määruse (EL) nr 1380/2013 artikliga 18 vastu käesolevat määrust täiendavad delegeeritud õigusaktid, millega kehtestatakse järgmised tehnilised kaitsemeetmed:

- a) püügivahendite omaduste spetsifikatsioonid ja nende kasutamise kord, et tagada või parandada selektiivsust, vähendada soovimatut püüki või minimeerida negatiivne mõju ökosüsteemile;
- b) püügivahendite muudatuste ja lisaseadmete spetsifikatsioonid, et tagada või parandada selektiivsust, vähendada soovimatut püüki või minimeerida negatiivne mõju ökosüsteemile;
- c) teatavate püügivahendite kasutamise ja püügitegevuse piiramine või keelamine teatavates piirkondades või teataval ajavahemikel, et kaitsta kudevaid kalu, kalavarude kaitseks kehtestatud alammõödust väiksemaid kalu või mittedihtlikke või minimeerida negatiivne mõju ökosüsteemile;
- d) käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate kalavarude kaitseks alammõõtude kehtestamine, et tagada mereelustiku noorisemete kaitse, ning
- e) harrastuspüüki puudutavad kaitsemeetmed.

2. Lõikes 1 osutatud meetmed aitavad saavutada artiklis 3 sätestatud eesmärgid.

V PEATÜKK

LOSSIMISKOHUSTUS

Artikkel 14

Lossimiskohustusega seotud sätted

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 18 ja määruse (EL) nr 1380/2013 artikliga 18 kõikide Vahemere lääneosa liikide kalavarude kohta, mille suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 15 lõike 1 kohast lossimiskohustust, ja käesoleva määruse artikli 1 lõikes 2 loetletud kalavarude püüdmisel saadud pelaagiliste liikide juhupüügi kohta, mille suhtes kehtib lossimiskohustus, pärast liikmesriikidega konsulteerimist vastu käesolevat määrust täiendavad delegeeritud õigusaktid, täpsustades seda kohustust puudutavad üksikasjad, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 15 lõike 5 punktides a–e.

VI PEATÜKK

PIIRKONDADEKS JAOTAMINE*Artikkel 15***Piirkondlik koostöö**

1. Käesoleva määruse artiklites 11–14 osutatud meetmete suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 18 lõikeid 1–6.
2. Käesoleva artikli lõike 1 kohaldamisel võivad otsese majandamishuviga liikmesriigid esitada ühiseid soovitusi kooskõlas määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 18 lõikega 1:
 - a) esimest korda hiljemalt 12 kuu jooksul pärast 16. juulit 2019 ja seejärel hiljemalt iga kord 12 kuu jooksul pärast kava mõju hinnangu esitamist vastavalt käesoleva määruse artikli 17 lõikele 2;
 - b) meetmete kohaldamise aastale eelneva aasta 1. juuliks ja/või
 - c) kui nad peavad seda vajalikuks, eelkõige mõne käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate kalavarude olukorra järsu muutumise korral.
3. Käesoleva määruse artiklitest 11–14 tulenevad õigused ei piira muude liidu õigusnormidega, sealhulgas määrusega (EL) nr 1380/2013 komisjonile antud volitusi.

VII PEATÜKK

MUUDATUSED JA JÄRELMEETMED*Artikkel 16***Kava muutmine**

1. Kui teaduslikest nõuannetest nähtub asjaomaste kalavarude geograafilise jaotuse muutumine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 18 vastu delegeeritud õigusaktid, millega muudetakse käesolevat määrust, kohandades selle muutuse kajastamiseks artikli 1 lõikes 2 ja I lisas nimetatud piirkondi.
2. Kui komisjon teaduslike nõuannete põhjal leiab, et asjaomaste kalavarude loetelu tuleb muuta, võib komisjon esitada kõnealuse loetelu muutmiseks ettepaneku.

*Artikkel 17***Kava järelevalve ja hindamine**

1. Määruse (EL) nr 1380/2013 artiklis 50 ette nähtud aastaaruande esitamisel hõlmavad mõõdetavad näitajad asjaomaste kalavarude ja võimaluse korral kaaspüügiarude praegust kalastussuremust üle F_{MSY} -i (F/F_{MSY}), kudekarja biomassi ja sotsiaal-majanduslikke näitajaid. Neid võib teaduslikele nõuannetele tuginedes täiendada muude näitajatega.
2. 17. juuliks 2024 ja seejärel iga kolme aasta tagant esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande kava tulemuste ja mõju kohta asjaomastele kalavarudele ja nende püügile, eriti seoses artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamisega.

VIII PEATÜKK

MENETLUSSÄTTED*Artikkel 18***Delegeeritud volituste rakendamine**

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklites 11–14 ja artiklis 16 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 16. juulist 2019. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist uuendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament või nõukogu võib artiklites 11–14 ja artiklis 16 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon iga liikmesriigi määratud ekspertidega vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelisele preema õigusloome kokkuleppele.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artiklite 11–14 ja artiklis 16 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

IX PEATÜKK

EUROOPA MERENDUS- JA KALANDUSFOND

Artikkel 19

Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist antav toetus

Kava eesmärkide saavutamiseks võetud ajutisi peatamismeetmeid käsitatakse määruse (EL) nr 508/2014 artikli 33 lõike 1 punktide a ja c kohaldamisel püügitegevuse ajutise peatamisena.

Artikkel 20

Määruse (EL) nr 508/2014 muutmise seoses teatavate normidega Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta

Määruse (EL) nr 508/2014 artiklit 34 muudetakse järgmiselt:

- 1) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Käesoleva artikli alusel võib toetust anda kuni 31. detsembrini 2017, välja arvatud siis, kui vastu on võetud püügitegevuse alalise lõpetamise meetmed, et saavutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/1022 (*) kehtestatud Vahemere lääneosa põhjalähedaste kalavarude kaitse ja säästva kasutamise mitmeaastase kava eesmärgid.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1022, millega kehtestatakse Vahemere lääneosa põhjalähedaste kalavarude püügi mitmeaastane kava ja muudetakse määrust (EL) nr 508/2014 (ELT L 172, 26.6.2019, lk 1).“;

- 2) lisatakse järgmine lõige:

„4a. Määruse (EL) 2019/1022 eesmärkide saavutamiseks vastu võetud püügitegevuse alalise lõpetamise meetmetega seotud kulud on kõlblikud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist toetuse saamiseks alates kõnealuse määruse jõustumise kuupäevast.“

X PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 21

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Võttes arvesse keskkondlikku, sotsiaalseid ja majanduslikku jätkusuutlikkust, kohaldatakse artiklit 4 ja artikli 6 lõiget 1 alates 1. jaanuarist 2025.

Artiklit 7 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2020.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 20. juuni 2019

Euroopa Parlamendi nimel

president

A. TAJANI

Nõukogu nimel

eesistuja

G. CIAMBA

I LISA

Püügikoormuse reguleerimise kord

(millele on osutatud artiklis 7)

Püügikoormuse rühmad on kindlaks määratud järgmiselt.

A) Traalid, millega püütakse harilikku meripoisurit, euroopa merluusi, roosat süvahännakut ja norra salehomaari mandrilaval ja selle ülemisel nõlval.

Püügivahendi liik	Geograafiline piirkond	Kalavarude rühmad	Laevade kogupikkus	Püügikoormuse rühma kood
Traalid (TBB, OTB, PTB, TBN, TBS, TB, OTM, PTM, TMS, TM, OTT, OT, PT, TX, OTP, TSP)	GFCMi alapiirkonnad 1-2-5- 6-7	harilik meripoisur geograafilistes alapiirkondades 1, 5, 6 ja 7; euroopa merluus geograafilistes alapiirkondades 1, 5, 6, 7; roosa süvahännak geograafilistes alapiirkondades 1, 5 ja 6; norra salehomaar geograafilistes alapiirkondades 5 ja 6.	< 12 m	EFF1/MED1_TR1
			≥ 12 m ja < 18 m	EFF1/MED1_TR2
			≥ 18 m ja < 24 m	EFF1/MED1_TR3
			≥ 24 m	EFF1/MED1_TR4
	GFCMi alapiirkonnad 8-9- 10-11	harilik meripoisur geograafilistes alapiirkondades 9, 10 ja 11; euroopa merluus geograafilistes alapiirkondades 9, 10, 11; roosa süvahännak geograafilistes alapiirkondades 9, 10, 11; norra salehomaar geograafilistes alapiirkondades 9 ja 10.	< 12 m	EFF1/MED2_TR1
			≥ 12 m ja < 18 m	EFF1/MED2_TR2
			≥ 18 m ja < 24 m	EFF1/MED2_TR3
			≥ 24 m	EFF1/MED1_TR4

B) Traalid, millega püütakse roosat süvahännakut ja hiidlehthännakut süvameres.

Püügivahendi liik	Geograafiline piirkond	Kalavarude rühmad	Laevade kogupikkus	Püügikoormuse rühma kood
Traalid (TBB, OTB, PTB, TBN, TBS, TB, OTM, PTM, TMS, TM, OTT, OT, PT, TX, OTP, TSP)	GFCMi alapiirkonnad 1-2-5- 6-7	roosa süvahännak geograafilistes alapiirkondades 1, 5, 6 ja 7.	< 12 m	EFF2/MED1_TR1
			≥ 12 m ja < 18 m	EFF2/MED1_TR2
			≥ 18 m ja < 24 m	EFF2/MED1_TR3
			≥ 24 m	EFF2/MED1_TR4
	GFCMi alapiirkonnad 8-9- 10-11	hiidlehthännak geograafilistes alapiirkondades 9, 10 ja 11	< 12 m	EFF2/MED2_TR1
			≥ 12 m ja < 18 m	EFF2/MED2_TR2
			≥ 18 m ja < 24 m	EFF2/MED2_TR3
			≥ 24 m	EFF2/MED1_TR4

II LISA

Püügikoormuse andmete loetelu

(millele on osutatud artiklis 10)

Andmed	Määratlus ja märkused
1) Liikmesriik	Deklareeriva lipuliikmesriigi kolmetäheline ISO-kood
2) Püügikoormuse rühm	I lisas sätestatud püügikoormuse rühma kood
3) Püügikoormuse periood	Deklareeritava kuu algus- ja lõppkuupäev
4) Püügikoormuse deklaratsioon	Püügipäevade koguarv

Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühisavaldus

Euroopa Parlament ja nõukogu kavatsevad tunnistada delegeeritud õigusaktide abil kõnealuse määruse artikli 13 kohaste tehniliste meetmete vastuvõtmise volitused kehtetuks, kui nad võtavad tehniliste meetmete kohta vastu uue määruse, mis sisaldab samu meetmeid hõlmavat volitamist.

DIREKTIIVID

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2019/1023,

20. juuni 2019,

mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid, ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 (saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 53 ja 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust, ⁽¹⁾

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust, ⁽²⁾

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele ning kaotada põhivabaduste, nagu kapitali vaba liikumise ja asutamisevabaduse õiguse teostamisest takistused, mis tulenevad erinevustest liikmesriikide õiguse ja menetluste vahel, mis käsitlevad ennetavat saneerimist, maksejõuetust, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu. Ilma et see mõjutaks töötajate põhiõigusi ja -vabadusi, on käesoleva direktiivi eesmärk sellised takistused eemaldada: rahalistes raskustes olevatele elujõulistele ettevõtjatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele tagatakse juurdepääs tõhusatele riiklikele ennetava saneerimise raamistikele, mis võimaldavad neil tegevust jätkata; ausad maksejõuetud või ülemäärastes võlgades füüsilisest isikust ettevõtjad võivad saada mõistliku aja möödumisel pärast täielikku võlgadest vabastamist uue võimaluse, ning parandatakse saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste mõjusust, eriti pidades silmas nende kestuse lühenemist.
- (2) Saneerimine peaks võimaldama rahalistes raskustes olevatel võlgnikel majandustegevust täielikult või osaliselt jätkata, muutes varade ja kohustuste koosseisu, tingimusi või struktuuri või oma kapitalistruktuuri, sealhulgas ettevõtte varade või osade või, kui see on liikmesriigi õiguses sätestatud, kogu ettevõtte majandustegevuse müümise ning operatiivsete muudatuste tegemisega. Kui liikmesriigi õiguses ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti, peaksid operatiivsed muudatused, näiteks lepingute lõpetamine või muutmine või varade müümine või muul viisil käsutamine vastama üldistele nõuetele, mis on selliste meetmete jaoks kehtestatud liikmesriigi õiguses, eelkõige tsiviil- ja tööõigusnormides. Võla vahetamine omakapitali vastu peaks samuti vastama liikmesriigi õiguses sätestatud kaitsemeetmetele. Ennetava saneerimise raamistikud peaksid eelkõige võimaldama võlgnikke tõhusalt saneerida varases etapis ning vältida maksejõuetust, piirates seeläbi elujõuliste ettevõtete tarbetut likvideerimist. Need raamistikud peaksid hoidma ära töökohtade ning teadmiste ja oskuste kadumise ning maksimeerima koguväärtuse, mida saavad võlausaldajad võrreldes sellega, mida nad saaksid ettevõtte varade likvideerimise korral või paremuselt järgmise alternatiivse stsenaariumi korral, kui saneerimiskava ei ole, ning mida saavad omanikud ja majandus tervikuna.

⁽¹⁾ ELT C 209, 30.6.2017, lk 21.

⁽²⁾ ELT C 342, 12.10.2017, lk 43.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 28. märtsi 2019. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ning nõukogu 6. juuni 2019. aasta otsus.

- (3) Samuti peaksid ennetava saneerimise raamistikud ära hoidma viivislaenude kogunemise. Tõhusate ennetava saneerimise raamistike kättesaadavus tagaks meetmete võtmise enne, kui ettevõtjatel jäävad laenud tasumata, aidates seeläbi vähendada riski, et laenud muutuvad tsüklilise languse ajal viivislaenudeks, ja leevendades kahjulikku mõju finantssektorile. Suurt osa ettevõtetest ja töökohtadest oleks võimalik päästa, kui kõigis liikmesriikides, kus on ettevõtte asukoht, varad või võlausaldajad, oleksid olemas ennetavad raamistikud. Saneerimisraamistikes tuleks tasakaalustatud viisil kaitsta kõikide seotud isikute, sealhulgas töötajate õigusi. Samal ajal tuleks võimalikult kiiresti likvideerida elujõuetud ettevõtted, millel ei ole ellujäämisvõimalusi. Kui rahalistes raskustes olev võlgnik ei ole majanduslikult elujõuline või kui tema majanduslikku elujõulisust ei saa kiiresti taastada, võivad saneerimise püüdlused viia kahjumi kiirema tekkimise ja suurenemiseni, mis kahjustab võlausaldajaid, töötajaid ja teisi sidusrühmi ning majandust tervikuna.
- (4) Eri liikmesriikides on rahalistes raskustes võlgnike jaoks oma ettevõtte saneerimiseks olemas olevad menetlused erinevad. Mõnes liikmesriigis on menetluste hulk piiratud, mistõttu ettevõtte saneerimine on võimalik alles suhteliselt hilises etapis, kui on algatatud maksejõuetusmenetlus. Teistes liikmesriikides on saneerimine võimalik varem, kuid olemasolevad menetlused ei ole piisavalt tõhusad või sisaldavad palju formaalsusi, piirates eelkõige kohtuvälise menetluse kasutamist. Maksejõuetusõiguses on ennetavad lahendused kasvav suundumus. Erinevalt traditsioonilisest käsitlusest, mille kohaselt rahalistes raskustes olev ettevõtte likvideeritakse, soodustatakse selle suundumuse kohaselt käsitlusviise, mille eesmärk on ettevõtte elujõulisus taastada või vähemalt päästa ettevõtte need osad, mis on veel majanduslikult elujõulised. Majandusele tuleneva muu kasu hulgas aitab selline käsitlusviis sageli säilitada töökohti või nende kadumist vähendada. Samuti on kohtu või haldusasutuse või nende poolt määratud nõustajate ennetava saneerimise raamistikes osalemise määr erinev, varieerudes mitteosalemisest või minimaalsest osalemisest mõnes liikmesriigis kuni täieliku osalemiseni teistes liikmesriikides. Samuti erinevad liikmesriigiti füüsilisest isikust ettevõtjatele uue võimaluse andmist käsitlevad riigisisised õigusnormid, eelkõige majandustegevuses tekkinud võlgadest vabastamise võimaldamisel ning seda nii võlgadest vabastamise perioodi kui ka võlgadest vabastamist võimaldavate tingimuste osas.
- (5) Paljudes liikmesriikides kulub maksejõuetutel, kuid ausatel füüsilisest isikust ettevõtjatel võlgade tasumiseks ja uuesti alustamiseks üle kolme aasta. Ebatõhusate võlgadest vabastamise ja äritegevuse keelu raamistike tulemusel peavad füüsilisest isikust ettevõtjad mõistliku aja jooksul uuesti alustamiseks ettevõtte asukoha muu jurisdiktsiooni alla kuuluvasse piirkonda üle viima, millega kaasnevad märkimisväärsed lisakulud nii võlausaldajatele kui ka füüsilisest isikust ettevõtjatele endile. Võlgadest vabastamisega lõppeva menetluse juurde kuuluvad tihti pikaajalised äritegevuse keelud, mis takistavad isikutel ettevõtjana ettevõtlusega alustamise ja tegelemise vabaduse kasutamist.
- (6) Saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste venimine mitmes liikmesriigis on oluline tegur, millest saab alguse madal sissenõudmismäär ja investorite vastumeelsus ajada äri jurisdiktsioonides, kus on oht, et menetlused kestavad liiga kaua ja on liiga kulukad.
- (7) Liikmesriikide saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste erinevused suurendavad investorite kulusid, kui nad hindavad riske, mis on seotud ühes või mitmes liikmesriigis rahalistesse raskustesse sattuvate võlgnikega või rahalistes raskustes ettevõtetesse investeerimisega, ning selliste ettevõtete saneerimise lisakulusid, millel on tegevuskohti, võlausaldajaid või varasid teistes liikmesriikides. Nii on see ilmselgelt näiteks rahvusvaheliste kontsernide saneerimise korral. Investorid nimetavad muus liikmesriigis investeerimisest loobumise või äripartnerluse sõlmimata jätmise peamise põhjusena ebakindlust maksejõuetusnormides või ohtu, et muus kui nende asukoha liikmesriigis kujuneb maksejõuetusmenetlus pikaks või keerukaks. See ebakindlus pärsib ettevõtete asutamise vabadust ja ettevõtluse edendamist ning kahjustab siseturu nõuetekohast toimimist. Eeskätt ei ole enamikul mikro- väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel (VKEd) vajalikke ressursse, et hinnata piiriülese tegevusega seotud riske.
- (8) Liikmesriikide saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste erisuste tulemuseks on liikmesriikides ebavõrdsed laenu saamise tingimused ja sissenõudmismäärad. Seega on saneerimise, maksejõuetuse, võlgadest vabastamise ja äritegevuse keelu kohaldamise valdkonna suurem ühtlustamine mõödapääsmatu hästi toimiva siseturu jaoks üldiselt ja eriti kapitaliturgude liidu toimumiseks, samuti Euroopa majanduse vastupanuvõime tagamiseks, sealhulgas töökohtade säilitamiseks ja loomiseks.

- (9) Samuti tuleks vähendada täiendava riskihindamise ja võlausaldajate nõuete piiriülese täitmise kulusid olukorras, kui ülemäärastes võlgades füüsilisest isikust ettevõtja on palju lühema aja jooksul võlgadest vabastamise võimaluse saamiseks asunud ümber teise liikmesriiki. Vähendada tuleks ka füüsilisest isikust ettevõtjate lisakulusid, mis on tingitud vajadusest asuda võlgadest vabastamise võimaluse saamiseks ümber teise liikmesriiki. Lisaks mõjuvad füüsilisest isikust ettevõtja maksejõuetus või ülemääraste võlgadega seotud pikaajalistest äritegevuse keeldudest tulenevad takistused ettevõtlusele halvavalt.
- (10) Kõik saneerimistoimingud, eelkõige märkimisväärse mõjuga suuremad toimingud peaksid põhinema sidusrühmadega peetaval dialoogil. Selline dialoog peaks hõlmama saneerimistoimingute eesmärkide saavutamiseks kavandatud meetmete valikut ja alternatiivseid variante, ning sellesse tuleks asjakohaselt kaasata töötajate esindajad, nagu on ette nähtud liidu ja liikmesriigi õiguses.
- (11) Põhivabaduste teostamise takistused ei piirdu üksnes piiriüleste olukordadega. Järjest enam ühendatud siseturg, kus kaubad, teenused, kapital ja töötajad vabalt liiguvad ning kus digitaalne mõõde muutub üha olulisemaks, tähendab, et kui võtta arvesse kõiki asjakohaseid komponente (nagu kliendibaas, tarneahel, tegevusalad, investori- ja kapitalibaas), saab rangelt ühe riigi piiresse jäävaks pidada vaid väheseid ettevõtteid. Isegi ühe riigi piiresse jäävad maksejõuetusjuhtumid võivad mõjutada siseturu toimimist, kui aset leiab nn dominoefekt ja ühe võlgniku maksejõuetus vallandab tarneahelas järgmised maksejõuetusjuhtumid.
- (12) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2015/848⁽⁴⁾ reguleeritakse küsimusi, mis on seotud kohtualluvuse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise, kohaldatava õiguse ning piiriüleste maksejõuetusmenetluste puhul tehtava koostööga, samuti maksejõuetusregistrite omavahelise ühendamisega. Selle kohaldamisala hõlmab ennetavaid menetlusi, millega edendada majanduslikult elujõuliste võlgnike päästmist, ning füüsilisest isikust ettevõtjate ja muude füüsiliste isikute võlgadest vabastamise menetlusi. Kõnealuse määrusega ei lahendata siiski eri liikmesriikide õiguses sätestatud menetluste erisuse probleemi. Lisaks ei kaotaks üksnes piiriüleste maksejõuetusjuhtumiteid käsitlev õigusakt kõiki vaba liikumise takistusi ning samuti ei suudaks investorid ette kindlaks määrata, kas võlgnikul tulevikus tekkivad võimalikud rahalised raskused on piiriüleste või riigisisest laadi. Seetõttu on vaja minna kaugemale õigusalse koostöö küsimustest ja kehtestada ka materiaalõiguslikud miinimumnormid ennetava saneerimise menetluste jaoks ning füüsilisest isikust ettevõtjate võlgadest vabastamise ja lõpetavate menetluste jaoks.
- (13) Käesolev direktiiv ei tohiks piirata määruse (EL) 2015/848 kohaldamisala. Selle eesmärk on olla täielikus vastavuses nimetatud määrusega ja seda täiendada, kohustades liikmesriike kehtestama ennetava saneerimise menetlused, mis vastavad teatavatele tulemuslikkust tagavatele miinimumpõhimõtetele. Käesoleva direktiiviga ei muudeta nimetatud määruses võetud käsitlusviisi, millega lubatakse liikmesriikidel jätta kehtima või kehtestada menetlused, mis ei täida üldsuse teavitamise tingimust seoses teavitamisega nimetatud määruse A lisa alusel. Kuigi käesolevas direktiivis ei nõuta, et selle kohaldamisalasse kuuluvad menetlused täidaksid kõiki kõnealuse lisa kohaseid teavitamistingimusi, on selle eesmärk hõlbustada kõnealuste menetluste piiriüleste tunnustamist ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist.
- (14) Määruse (EL) 2015/848 kohaldamise eelis on, et sellega nähakse ette kaitsemeetmed võlgniku põhihuvide keskmeelevaldse ümberpaigutamise vastu piiriüleste maksejõuetusmenetluste ajal. Nimetatud määrusega hõlmamata menetluste suhtes tuleks aga kohaldada teatavaid piiranguid.
- (15) On vaja vähendada saneerimise kulusid nii võlgnikele kui ka võlausaldajatele. Seega tuleks vähendada liikmesriikide vahelisi erinevusi, mis takistavad rahalistes raskustes olevate elujõuliste võlgnike varajast saneerimist ning ausatele füüsilisest isikust ettevõtjatele võlgadest vabastamise võimaldamist. Selliste erinevuste vähendamine peaks liidus suurendama läbipaistvust, õiguskindlust ja prognoositavust. See peaks suurendama kõikide võlausaldajate ja investorite tulu investeeringutelt ning ergutama piiriüleste investeerimist. Saneerimis- ja maksejõuetusmenetluste suurem sidusus peaks hõlbustada ka kontsernide saneerimist, olenemata sellest, kus kontserni liikmed liidus asuvad.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrus (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta (ELT L 141, 5.6.2015, lk 19).

- (16) Rahalistes raskustes olevate elujõuliste võlgnike tõhusa ennetava saneerimise takistuste kõrvaldamine aitab vähendada töökohtade kadumist ja tarneahelas olevate võlausaldajate kahjumeid, säilitab oskusteavet ja oskusi ning on seega kasulik majanduskeskkonnale tervikuna. Füüsilisest isikust ettevõtjate võlgadest vabastamise hõlbustamisega välditakse nende kõrvalejäämist tööturul ja võimaldatakse neil kogemuse võrra rikkamana uuesti ettevõtlusega alustada. Lisaks suureneks saneerimismenetluste kestuse lühendamise ja võlausaldajate jaoks võlgade sissenõudmise määr, sest aja möödudes võlgniku või võlgniku ettevõtte väärtus tavaliselt väheneb. Pealegi lubaksid tõhusad ennetava saneerimise, maksujõuetuse ja võlgadest vabastamise raamistikud paremini hinnata laenamisosustega seotud riske ja leevendaksid maksejõuetute või ülemäärastes võlgades võlgnike kohanemist, minimeerides finantsvõimenduse vähendamise seotud majanduslikke ja sotsiaalseid kulusid. Käesolev direktiiv peaks liikmesriikidele võimaldama paindlikkust kohaldada ühiseid põhimõtteid, järgides samal ajal riiklikke õigussüsteeme. Liikmesriikidel peaks olema võimalik oma riiklikes õigussüsteemides jätta kehtima või kehtestada muid ennetava saneerimise raamistikke kui neid, mis on ette nähtud käesoleva direktiiviga.
- (17) Ettevõtjad ning eelkõige VKEd, kes moodustavad 99 % kõigist liidu ettevõtjatest, peaksid saama kasu sidusamast lähenemisest liidu tasandil, kuna nende puhul on suurem tõenäosus, et nad pigem likvideeritakse kui saneeritakse, kuna nad peavad kandma kulusid, mis on suuremate ettevõtjatega võrreldes ebaproportsionaalselt suured. VKEdel ei ole sageli vajalikke vahendeid, eeskätt rahaliste raskuste korral, et tulla toime suurte saneerimiskuludega ja kasutada tõhusamaid saneerimismenetlusi mõnes teises liikmesriigis. Selleks et aidata sellistel võlgnikel saneerimise kulusid madalal hoida, tuleks riigi tasandil välja töötada ja veebis kättesaadavaks teha saneerimiskavade laiaulatuslikud kontrollnimekirjad, mis on kohandatud VKEde vajadustele ja eripärale. Lisaks tuleks sisse seada varajase hoiatamise vahendid, et teavitada võlgnikke tungivast vajadusest kiiresti tegutseda, võttes arvesse VKEde piiratud vahendeid ekspertide palgamiseks.
- (18) VKEde määramisel peaksid liikmesriigid võtma nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL⁽⁵⁾ või komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määramise kohta⁽⁶⁾.
- (19) Käesoleva direktiivi kohaldamisalast on asjakohane välja jätta võlgnikud, kes on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/138/EÜ⁽⁷⁾ artikli 13 punktides 1 ja 4 määratud kindlustusandjad ja edasikindlustusandjad, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013⁽⁸⁾ artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratud krediitiasutused, määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktides 2 ja 7 määratud investeerimisühingud ja ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjad, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012⁽⁹⁾ artikli 2 punktis 1 määratud kesksed vastaspoolled, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 909/2014⁽¹⁰⁾ artikli 2 lõike 1 punktis 1 määratud väärtpaberite keskdepositooriumid ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL⁽¹¹⁾ artikli 1 lõike 1 esimeses lõigus loetletud muud finantseerimisasutused ja ettevõtjad. Selliste võlgnike suhtes kohaldatakse erikorda ja liikmesriikide järelevalve- ja kriisilahendusasutustel on nendega seoses ulatuslikud sekkumisõigused. Liikmesriikidel peaks olema võimalik jätta välja muud finantsettevõtjad, kes pakuvad finantsteenuseid, ja mille suhtes kohaldatakse võrreldavat korda, ja sekkumisõigusi.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

⁽⁶⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määramise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (Solventus II) (ELT L 335, 17.12.2009, lk 1).

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013 krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1).

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemiseabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.7.2012, lk 1).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 909/2014, mis käsitleb väärtpaberiarvelduse parandamist Euroopa Liidus ja väärtpaberite keskdepositooriume ning millega muudetakse direktiive 98/26/EÜ ja 2014/65/EL ning määrust (EL) nr 236/2012 (ELT L 257, 28.8.2014, lk 1).

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012 (ELT L 173, 12.6.2014, lk 190).

- (20) Samadel kaalutlustel on samuti asjakohane jätta käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja liikmesriigi õiguse kohased avalik-õiguslikud asutused. Liikmesriikidel peaks samuti olema võimalik sätestada, et ennetava saneerimise raamistikke kohaldatakse vaid juriidilistele isikutele, kuna füüsilisest isikust ettevõtjate rahalisi raskusi võib tõhusalt lahendada mitte üksnes ennetava saneerimise menetluste vaid ka menetluste abil, mille tulemusel võlgadest vabanetakse, või lepingulisel kokkuleppel põhineva mitteametliku saneerimise abil. Erinevate õigussüsteemidega liikmesriikidel, kus sama liiki üksusel on neis õigussüsteemides erinev staatus, peaks olema võimalik selliste üksuste suhtes kohaldada ühte ühtset korda. Käesoleva direktiivi kohane ennetava saneerimise raamistik ei tohiks mõjutada võlgniku vastu esitatavaid nõudeid ja õigusi, mis tulenevad tööandjapensionisüsteemidest, kui need nõuded ja õigused tekkisid saneerimisele eelneval perioodil.
- (21) Tarbijate ülemäärane võlgnevus on majanduslikus ja sotsiaalses plaanis väga murettekitav ning see on tihedalt seotud võlakooormuse vähendamisega. Lisaks ei ole tihti võimalik selgelt eristada füüsilisest isikust ettevõtja kaubandus-, majandus-, ameti- või kutsetegevuse käigus tekkinud võlgu väljaspool sellist tegevust tekkinud võlgadest. Füüsilisest isikust ettevõtjatele uue võimaluse andmise kord ei oleks kuigi tõhus, kui nad peaksid majandustegevuses ja eraisikuna kogunenud muudest võlgadest vabanemiseks läbima erinevad menetlused, millel on erinevad kohaldamistingimused ja võlgadest vabastamise perioodid. Neil põhjustel ja kuigi käesolev direktiiv ei sisalda siduvaid õigusnorme tarbija ülemäärase võlgnevuse kohta, tuleks liikmesriikidele soovitada kohaldada käesoleva direktiivi võlgadest vabastamise sätteid võimalikult varakult ka tarbijate suhtes.
- (22) Mida varem võlgnik näeb, et tal on rahalised raskused, ja saab võtta vajalikke meetmeid, seda suurem on tõenäosus, et eelseisev maksejõuetus suudetakse ära hoida või et juhul, kui ettevõtte elujõulisust ei ole võimalik taastada, läheb likvideerimine sujuvamalt ja tõhusamalt. Seepärast peaks olema olemas selge, ajakohastatud, kokkuvõtlik ja kasutajasõbralik teave kättesaadavate ennetava saneerimise menetluste kohta, samuti üks või mitu varajase hoiatamise vahendit, et stimuleerida rahaliste raskuste ees seisvaid võlgnikke varakult tegutsema. Hoiatusmehhanismide vormis varajase hoiatamise vahendid, mis annavad teada, kui võlgnik on jätnud tegemata teatavat liiki maksed, võib käivitada näiteks maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmisega. Liikmesriigid või eraõiguslikud isikud võivad sellised vahendid välja töötada tingimusel, et eesmärk täidetakse. Liikmesriigid peaksid tegema teabe varajase hoiatamise vahendi kohta veebis kättesaadavaks, näiteks selleks ette nähtud veebisaidil või -lehel. Liikmesriikidel peaks olema võimalik kohandada varajase hoiatamise vahendeid vastavalt ettevõtte suurusele ning kehtestada suurtele ettevõtetele ja kontsernidele varajase hoiatamise vahendite kohaldamise erisätteid, võttes arvesse nende iseärasusi. Käesolev direktiiv ei peaks panema liikmesriikidele vastutust potentsiaalse kahju eest, mis on tekkinud selliste varajase hoiatamise vahendite tulemusel algatatud saneerimismenetluse kaudu.
- (23) Püüdes suurendada toetust töötajatele ja nende esindajatele, peaksid liikmesriigid tagama, et töötajate esindajatel on juurdepääs asjakohasele ja ajakohastatud teabele varajase hoiatamise vahendite kättesaadavuse kohta, ning neil peaks olema võimalik pakkuda töötajate esindajatele ka toetust võlgniku majandusliku olukorra hindamisel.
- (24) Võlgnikud, sealhulgas juriidilised üksused ning, kui see on liikmesriigi õiguses nii sätestatud, füüsilised isikud ja kontsernid, peaksid saama kasutada saneerimisraamistikku, et tegeleda rahaliste raskustega juba varajases etapis, kui tundub tõenäoline, et nende maksejõuetust saab ära hoida ning tagada ettevõtte elujõulisuse. Saneerimisraamistikku peaks saama kasutada enne, kui võlgnik muutub liikmesriigi õiguse kohaselt maksejõuetuks, st enne, kui võlgnik vastab liikmesriigi õiguse alusel tingimustele, mille kohaselt algatatakse kõiki võlakohustusi hõlmav maksejõuetusmenetlus, millega tavaliselt kaasneb võlgnikule täielik käsutuskeeld ja likvideerija määramine. Et vältida saneerimismenetluse kuritarvitamist, peaksid võlgniku rahalised raskused olema seostatud maksejõuetuse tõenäosusega ning saneerimiskava abil peaks olema võimalik võlgniku maksejõuetust ära hoida ja tagada ettevõtte elujõulisus.
- (25) Liikmesriikidel peaks olema võimalik kindlaks määrata, et nõuded, mille maksetähtpäev saabub või mis tekivad pärast ennetava saneerimise menetluse algatamise avalduse esitamist või menetluse algatamist, lisatakse kas ennetava saneerimise meetmesse või peatub kõnealuste nõuete sissenõudmine. Peaks jääma liikmesriigi otsustada, kas konkreetsete täitemeetmete peatamine mõjutab nõuete intresse.

- (26) Liikmesriikidel peaks olema võimalik kehtestada võlgniku suhtes elujõulisustest, mis on käesolevas määruses sätestatud ennetava saneerimise menetluse kasutamise tingimus. Test tuleks läbi viia võlgniku vara kahjustamata, mis võib muu hulgas tähendada nõuete sissenõudmise ajutise peatamise võimaldamist või seda, et test viiakse läbi põhjendamatu viivitusega. Kahjuliku mõju puudumine ei peaks siiski välistama võimalust nõuda, et võlgnikud tõestaksid enda elujõulisust omal kulul.
- (27) Asjaolu, et liikmesriigid võivad piirata saneerimisraamistike kasutamist võlgnike puhul, kes on süüdi mõistetud arvepidamis- või raamatupidamiskohustuse raske rikkumise eest, ei tohiks takistada liikmesriike samuti piiramast võlgnike võimalust kasutada ennetava saneerimise raamistikke, kui võlgnike raamatupidamisarvestus ja -dokumendid on mittemäielikud või puudulikud sellisel määral, mis muudab võimatuks võlgniku majandusliku olukorra ja finantsseisundi kindlakstegemise.
- (28) Liikmesriikidel peaks olema võimalik laiendada käesoleva direktiiviga ette nähtud ennetava saneerimise raamistike kohaldamisala olukordadele, kus võlgnikul on mitterahalisi raskusi, eeldusel et need raskused loovad tegeliku ja tõsise ohu, et võlgnik ei suuda praegu ega tulevikus oma võlgu nende sissenõutavaks muutumise ajal tasuda. Sellise ohu kindlakstegemise aeg võib olla mitu kuud või isegi kauem, et võtta arvesse juhtumeid, kus võlgnikul on mitterahalisi raskusi, mis ohustavad tema majandustegevuse jätkuvust ning keskpikas perspektiivis tema likviidsust. Nii võib see olla näiteks juhul, kui võlgnik on kaotanud enda jaoks võtmetähtsusega lepingu.
- (29) Tõhususe edendamiseks ning viivituste ja kulude vähendamiseks peaksid riiklikud ennetava saneerimise raamistikud sisaldama paindlikke menetlusi. Kui käesolevat direktiivi rakendatakse saneerimise raamistikus mitme menetluse abil, peaks võlgnikul olema juurdepääs kõikidele käesolevas direktiivis ennetava saneerimise saavutamiseks ette nähtud õigustele ja kaitsemeetmetele. Välja arvatud käesoleva direktiiviga nõutava kohtu või haldusasutuse kohustusliku sekkumise puhul, peaks liikmesriikidel olema võimalik sätestada, et sellised asutused võivad sekkuda vaid juhul, kui see on vajalik ja proportsionaalne, võttes samal ajal muu hulgas arvesse eesmärki kaitsta võlgnike ja teiste puudutatud isikute õigusi ja huve ning eesmärki vähendada menetluste puhul viivitusi ja kulusid. Kui võlausaldajatel või töötajate esindajatel on lubatud liikmesriigi õiguse alusel algatada saneerimismenetlus, ja kui võlgnikuks on VKE, peaksid liikmesriigid nõudma menetluse algatamise eeltingimusena võlgniku nõusolekut, ning liikmesriikidel peaks olema võimalik laiendada seda nõuet ka võlgnikele, kes on suured ettevõtjad.
- (30) Üleliigsete kulude vältimiseks ja ennetava saneerimise varase laadiga arvestamiseks ning selleks, et stimuleerida võlgnikke taotlema ennetavat saneerimist nende rahaliste raskuste varajases etapis, peaks neile põhimõtteliselt jääma kontroll oma varade ning igapäevase majandustegevuse üle. Saneerimisnõustaja määramine võlgniku tegevuse üle järelevalve teostamiseks või võlgniku igapäevase tegevuse üle osalise kontrolli võtmiseks ei peaks olema igal juhul kohustuslik, vaid see otsus tuleks teha iga juhtumi puhul eraldi ja olenevalt olukorrast või võlgniku konkreetsetest vajadustest. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik ette näha, et saneerimisnõustaja määramine on teatavatel tingimustel alati vajalik, näiteks juhul, kui kõikide võlgniku võlgade sissenõudmine peatatakse, kui saneerimiskava tuleb kinnitada rühmadeülese kohustamise kaudu, kui saneerimiskava sisaldab töötajate õigusi mõjutavaid meetmeid või kui võlgnik või selle juhtkond on ärisuhetes käitunud kriminaalsel, petturlikul või kahjustaval viisil.
- (31) Selleks et aidata pooltel saneerimiskava läbi rääkida ja koostada, peaksid liikmesriigid ette nägema saneerimisnõustaja kohustusliku määramise juhul, kui kohus või haldusasutus võimaldab võlgnikule konkreetsete täitemeetmete üldise peatamise, tingimusel et saneerimisnõustaja määramine on vajalik selleks, et kaitsta poolte huve, kui kohus või haldusasutus peab saneerimiskava kinnitama rühmadeülese kohustamise kaudu, kui seda nõudis võlgnik või kui seda nõudis võlausaldajate enamus, tingimusel et saneerimisnõustaja kulud ja tasud katavad võlausaldajad.

- (32) Võlgnikul peaks olema võimalik kasutada konkreetsete täitemeetmete ajutist peatamist ükskõik kas kohtu või haldusasutuse poolt võimaldatuna või õigusaktidest tulenevalt eesmärgiga toetada saneerimiskava üle peetavaid läbirääkimisi, et läbirääkimiste ajal oma majandustegevust jätkata või vähemalt säilitada oma varade väärtus. Kui liikmesriigi õiguses on nii sätestatud, peaks peatamist olema võimalik kohaldada ka kolmandast isikust tagatise pakkujate, sealhulgas garantii ja tagatise andjate suhtes. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik sätestada, et kohtul või haldusasutusel on õigus konkreetsete täitemeetmete peatamise võimaldamisest keelduda, kui selline peatamine ei ole vajalik või kui see ei täidaks läbirääkimiste toetamise eesmärki. Keeldumise alused võivad olla nõutava võlausaldajate enamuse toetuse puudumine või, kui see on liikmesriigi õiguses nii sätestatud, võlgniku tegelik suutmatus võlgu nende sissenõutavaks muutumise ajal tasuda.
- (33) Menetluste käigu hõlbustamiseks ja kiirendamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik määrata vaidlustataval alusel kindlaks täitemeetmete peatamisest keeldumise aluste eeldused, näiteks kui võlgniku käitumises esineb elemente, mis on tüüpilised võlgnikule, kes ei suuda võlgu nende sissenõutavaks muutumise ajal tasuda, näiteks olulised makseviivitused töötajate või maksu- või sotsiaalkindlustusasutuste ees, või kui võlgnik või ettevõtte juhtkond on toime pannud finantskuriteo, mis annab põhjust eeldada, et võlausaldajate enamuse ei toetaks läbirääkimiste alustamist.
- (34) Konkreetsete täitemeetmete peatamine võib olla üldine, kõiki võlausaldajaid hõlmav, või üksikutele võlausaldajatele või võlausaldajate kategooriatele suunatud. Liikmesriikidel peaks olema võimalik selgelt määratud juhtudel jätta peatamine teatavate nõuete või nõuete kategooriate suhtes kohaldamata, näiteks nõuete puhul, mis on tagatud varaga, mille ettevõttest väljaviimine ei seaks ohtu ettevõtte saneerimist, või selliste võlausaldajate nõuete puhul, kes kannataksid peatamise tõttu ebaõiglaselt kahju, näiteks hüvitamata kahju või tagatise amortiseerumise tõttu.
- (35) Selleks et tagada võlgniku ja võlausaldajate õiguste õiglane tasakaal, peaks konkreetsete täitemeetmete peatamist kohaldatama kõige rohkem kuni neljaks kuuks. Keerukas saneerimine võib aga olla aeganõudvam. Liikmesriikidel peaks olema võimalik tagada, et sellistel juhtudel võib kohus või haldusasutus lubada algse peatamise perioodi pikendamist. Kui kohus või haldusasutus ei tee peatamise pikendamise kohta otsust enne selle lõppemist, peaks peatamise mõju lõppema peatamisaja kehtivuse viimasel päeval. Õiguskindluse huvides peaks peatamise kogukestus piirduma 12 kuuga. Liikmesriikidel peaks olema võimalik ette näha määramata ajaks peatamine kohe, kui võlgnik muutub liikmesriigi õiguse alusel maksejõuetuks. Liikmesriikidel peaks olema võimalik otsustada, kas lühikese ajutise peatamise suhtes, kuni oodatakse kohtu või haldusasutuse otsust ennetava saneerimise raamistiku kasutamise kohta, kohaldatakse käesoleva direktiivi kohaseid tähtaegu.
- (36) Et võlausaldajate huve mitte liigselt kahjustada, peaksid liikmesriigid tagama, et kohtud või haldusasutused saavad konkreetsete täitemeetmete peatamise lõpetada, kui see ei täida enam läbirääkimiste toetamise eesmärki, näiteks juhul, kui ilmneb, et võlausaldajate nõutav enamuse läbirääkimiste jätkamist ei toeta. Kui liikmesriigid sellise võimaluse ette näevad, võidakse peatamine lõpetada ka juhul, kui sellega võlausaldajaid ebaõiglaselt kahjustatakse. Liikmesriikidel peaks olema võimalik näha ette, et peatamise võib lõpetada olukorras, kus võlausaldajatel ei olnud võimalust esitada oma seisukohta enne peatamise jõustumist või selle pikendamist. Liikmesriikidel peaks olema võimalik ka ette näha miinimumperiood, mille jooksul peatamist ei saa lõpetada. Võlausaldajate ebaõiglase kahjustamise tuvastamiseks peaks kohtul või haldusasutusel olema võimalik arvestada seda, kas peatamine säilitaks varade koguväärtuse, kas võlgnik tegutseb pahausksest või kahju tekitamise kavatsusega või tegutseb üldiselt vastuolus kõikide võlausaldajate õiguspäraste ootustega.

- (37) Käesolev direktiiv ei hõlma sätteid, mis käsitlevad kompensatsiooni või garantiisid võlausaldajatele, kelle tagatise väärtus võib peatamise ajal tõenäoliselt väheneda. Näiteks kahjustaks peatamine üksikut võlausaldajat või võlausaldajate rühma ebaõiglaselt juhul, kui peatamise tulemusel oleks nende nõuded oluliselt halvemas seisus võrreldes olukorraga, kui peatamist ei kohaldata, või kui võlausaldaja satub seeläbi halvemasse seisusse kui teised samas olukorras olevad võlausaldajad. Liikmesriikidel peaks olema võimalik ette näha, et ühe või mitme võlausaldaja või ühe või mitme võlausaldajate rühma ebaõiglase kahjustamise tuvastamise korral võib peatamise lõpetada nende võlausaldajate või võlausaldajate rühmade või kõigi võlausaldajate suhtes. Liikmesriikidel peaks olema võimalik otsustada, kes saab peatamise lõpetamist taotleda.
- (38) Konkreetsete täitemeetmete peatamine peaks ka peatama võlgniku kohustuse esitada maksejõuetusmenetluse taotlus või kohustuse algatada võlausaldaja taotlusel selline menetlus, mis võib lõppeda võlgniku likvideerimisega. Õigusnormidega ei peaks ette nägema, et maksejõuetusmenetluse tulemuseks ei tarvitse olla vaid võlgniku likvideerimine, vaid selle tulemuseks võib olla ka võlgniku saneerimine. Võlausaldajate taotlusel algatatud maksejõuetusmenetluse algatamise peatamist ei kohaldata mitte ainult juhul, kui liikmesriigid näevad ette kõiki võlausaldajaid hõlmava konkreetsete täitemeetmete üldise peatamise, vaid ka siis, kui liikmesriigid sätestavad konkreetsete täitemeetmete peatamise võimaluse vaid piiratud arvu võlausaldajate jaoks. Liikmesriikidel peaks sellegipoolest olema võimalik ette näha, et maksejõuetusmenetlus võidakse algatada üldistes huvides ametiasutuste (näiteks prokuratuuri) taotlusel, kes ei tegutse võlausaldaja rollis.
- (39) Käesoleva direktiivi kohaldamine ei peaks takistama võlgnikku tavapärase majandustegevuse käigus rahuldamast mittepuudutatud võlausaldajate nõudeid ning puudutatud võlausaldajate nõudeid, mis tekivad ajal, mil konkreetsete täitemeetmed on peatatud. Selleks et tagada, et võlausaldajad, kelle nõuded tekkisid enne saneerimismenetluse algatamist või konkreetsete täitemeetmete peatamist, ei survestaks võlgnikku tasuma neid nõudeid, mida muidu saneerimiskava rakendamise käigus vähendataks, peaks liikmesriikidel olema võimalik ette näha selliste nõuete puhul võlgniku tasumiskohustuse peatamine.
- (40) Kui võlgniku suhtes algatatakse maksejõuetusmenetlus, võib mõnel tarnijal olla lepingust tulenev õigus lõpetada tarneleping pelgalt maksejõuetuse tõttu (nn *ipso facto* klausel) isegi juhul, kui võlgnikud on oma kohustused täielikult täitnud. Selline õigus võib olla ka juhul, kui võlgnik taotleb ennetava saneerimise meetmeid. *Ipsa facto* klausli rakendamise korral juhul, kui võlgnik peab pelgalt saneerimiskava üle läbirääkimisi või taotleb konkreetsete täitemeetmete peatamist, või kui seda klauslit rakendatakse konkreetsete täitemeetmete peatamisega seonduva sündmuse puhul, võib ennetähtaegsel lõpetamisel olla negatiivne mõju võlgniku majandustegevusele ja ettevõtte päästmise õnnestumisele. Seega on sellistel juhtudel vaja ette näha, et võlausaldajatel ei oleks lubatud rakendada saneerimiskava läbirääkimistele või peatamisele või peatamisega seotud muule sündmusele viitavaid *ipso facto* klausleid.
- (41) Lepingute ennetähtaegne lõpetamine võib seada ohtu ettevõtte suutlikkuse saneerimise üle läbirääkimiste pidamisel tegevust jätkata, eriti juhul, kui asjaomased lepingud käsitlevad esmavajalikke tarneid, nagu gaas, elekter, vesi, telekommunikatsiooni- ja kaardimakseteenused. Liikmesriigid peaksid nägema ette, et võlausaldajatel, kelle suhtes konkreetsete täitemeetmete peatamist kohaldatakse ja kelle nõuded tekkisid enne peatamise kohaldamist ja mida võlgnik ei ole tasunud, ei lubata peatamise ajal täitmisest keelduda, esmavajalikke täitmisele kuuluvaid lepinguid lõpetada, nende täitmist kiirendada ega neid muul viisil muuta, eeldusel et võlgnik jätkuvalt täidab sellistest lepingutest talle tulenevaid kohustusi, mille tähtpäev on peatamise ajal. Täitmisele kuuluvad lepingud on näiteks rendi- ja litsentsilepingud, pikaajalised tarnelepingud ja frantsiisilepingud.
- (42) Käesolevas direktiivis nähakse ette saneerimiskava sisu miinimumnõuded. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik nõuda saneerimiskavas täiendavaid selgitusi, näiteks seoses võlausaldajate rühmitamise kriteeriumidega, mis võivad olla asjakohased juhul, kui võlg on ainult osaliselt tagatud. Liikmesriigid ei peaks olema kohustatud nõudma eksperdiarvamust kavas esitatavate varade väärtuse kohta.

- (43) Saneerimiskavast puudutatud võlausaldajatel, sealhulgas töötajatel, ja omakapitali omanikel, kui see on liikmesriigi õiguses lubatud, peaks olema õigus hääletada saneerimiskava vastuvõtmise üle. Liikmesriikidel peaks olema võimalik näha ette piiratud erandid sellest reeglist. Isikutel, keda saneerimiskava ei puuduta, ei peaks olema õigust kava üle hääletada ning samuti ei peaks nende toetus olema nõutav kava vastuvõtmiseks. Puudutatud isikute mõiste peaks hõlmama ainult võlausaldaja rollis töötajaid. Seega, kui liikmesriigid otsustavad töötajate nõuded ennetava saneerimise raamistikust välja arvata, ei tuleks töötajaid käsitada puudutatud isikutena. Hääletamine saneerimiskava vastuvõtmise üle võiks toimuda ametliku hääletuse või konsulteerimise vormis, mille käigus jõutakse kokkuleppele puudutatud isikute nõutud enamusega. Siiski tuleks juhul, kui hääletamine toimus nõutud enamusega kokkuleppe saavutamise vormis, pakkuda puudutatud isikutele, kes kokkuleppes ei osalenud, sellegipoolest võimalust saneerimiskavas osaleda.
- (44) Selleks et tagada sisult samalaadsete õiguste võrdne kohtlemine ja saneerimiskavade vastuvõtmine ilma puudutatud isikute õigusi ebaõiglaselt kahjustamata, tuleks puudutatud isikute kohtlemisel lähtuda eraldi rühmadest, mis vastavad liikmesriigi õiguse kohastele rühmade moodustamise kriteeriumidele. Rühmade moodustamine tähendab puudutatud isikute rühmitamist kava vastuvõtmise eesmärgil viisil, mis kajastaks nõuete ja huvidega kaasnevaid õigusi ja nõuete rahuldamisjärke. Igal juhul tuleb tagatud ja tagamata nõuetega võlausaldajaid käsitada alati eraldi rühmadesse kuuluvana. Liikmesriikidel peaks olema võimalik ette näha rohkem kui kahe võlausaldajate rühma moodustamine, sealhulgas näha ette erinevad rühmad tagamata ja tagatud nõuetega võlausaldajate ning madalama rahuldamisjärguga nõuetega võlausaldajate jaoks. Liikmesriikidel peaks samuti olema võimalik käsitada eraldi rühmadena võlausaldajaid, kellel ei ole piisavat huvide ühisosa, näiteks maksu- ja sotsiaalkindlustusameteid. Liikmesriikidel peaks olema võimalik sätestada, et tagatud nõuded võib tagatise väärtuse hindamise alusel jagada tagatud ja tagamata osadeks. Liikmesriikidel peaks olema võimalik sätestada ka rühmade moodustamist soodustavad erinormid, et mitmekesise portfelli või muidu eriti haavatavaid võlausaldajaid, nagu töötajad või väiketarnijad, selliste rühmade moodustamisega aidata.
- (45) Liikmesriikidel peaks olema võimalik näha ette, et VKEdest võlgnike puhul võib nende suhteliselt lihtsa kapitalis- trukturi tõttu teha erandi puudutatud isikute eri rühmades käsitlemise kohustusest. Kui VKEd on otsustanud luua ainult ühe hääletamisrühma ja see rühm hääletab kava vastu, on võlgnikel võimalik kooskõlas käesoleva direktiivi üldiste põhimõtetega esitada teine kava.
- (46) Riigisisese õigusega tuleks igal juhul tagada, et rühmade moodustamisel käsitletakс piisava põhjalikkusega kõiki olulisi asjaolusid, näiteks seotud isikute nõudeid, ning samuti tuleks riigisisese õigusega ette näha tingimuslikke nõudeid ja vaidlustatud nõudeid reguleerivad normid. Liikmesriikidel peaks olema õigus reguleerida seda, kuidas tuleks käsitada vaidlustatud nõudeid hääleõiguse jaotamise eesmärgil. Kohus või haldusasutus peaks rühmade moodustamist, sealhulgas saneerimiskavast puudutatud võlausaldajate valikut, kontrollima pärast saneerimiskava kinnitamiseks esitamist. Liikmesriikidel peaks olema võimalik sätestada, et kohus või haldusasutus võib rühmade moodustamist kontrollida ka juba varasemas etapis, kui kava esitaja varem nõu või juhendamist soovib.
- (47) Liikmesriigi õiguses tuleks kehtestada nõutavad enamused tagamaks, et puudutatud isikute vähemus igas rühmas ei saaks takistada sellise saneerimiskava vastuvõtmist, millega ei kahjustata ebaõiglaselt nende õigusi ja huvisid. Kui tagatud nõuetega võlausaldajaid, kes jäid eriarvamusele, ei seoks hääleteenamuse nõue, ei oleks varajane saneerimine paljudel juhtudel võimalik, näiteks muidu elujõulise ettevõtte finantsjuhtimise ümberkorraldamise vajaduse korral. Selleks et tagada saneerimiskavade vastuvõtmisel isikutele sõnaõigus, mis oleks proportsionaalne nende panusega ettevõttes, peaks nõutav enamus põhinema iga vastava rühma võlausaldajate nõuete või omakapitali omanike huvide summalt. Liikmesriikidel peaks olema võimalik lisaks nõuda igas rühmas puudutatud isikute arvu enamust. Liikmesriikidel peaks olema võimalik näha ette reeglid, mis puudutavad selliste puudutatud isikute hääleõigust, kes ei kasuta oma hääleõigust nõuetekohaselt või kes ei ole esindatud, võttes neid näiteks arvesse seoses osalemiskünnisega või enamuse väljaarvutamisel. Liikmesriikidel peaks samuti olema võimalik näha hääletamise jaoks ette osalemise künnis.

- (48) Saneerimiskava kinnitamine kohtus või haldusasutuses on vajalik tagamaks, et võlausaldajate õiguste või omakapitali omanike huvide vähenemine oleks proportsionaalne saneerimisest saadava kasuga ning et neil oleks õigus kasutada tõhusaid õiguskaitsevahendeid. Kinnitamine on eriti vajalik siis, kui on tegemist eriarvamusele jäänud puudutatud isikutega, kui saneerimiskava sisaldab sätteid uue rahastamise kohta või kui kava kohaselt kaotab töö rohkem kui 25 % töötajatest. Liikmesriikidel peaks olema võimalik ette näha, et kinnitamine kohtus või haldusasutuses on vajalik ka muudel juhtudel. Sellise kava kinnitamine, mille kohaselt kaotab töö rohkem kui 25 % töötajatest, peaks olema vajalik ainult siis, kui liikmesriigi õiguse kohaselt võib ennetava saneerimise raamistikis näha ette meetmeid, millel on otsene mõju töölepingutele.
- (49) Liikmesriigid peaksid tagama, et kohus või haldusasutus saab tagasi lükata kava, kui on tehtud kindlaks, et sellega kahjustatakse eriarvamusele jäänud võlausaldajate või omakapitali omanike õigusi kas siis enam, kui võib mõistlikult eeldada võlgniku ettevõtte likvideerimise korral, sealhulgas olenevalt võlgniku konkreetsest olukorrast osade kaupa likvideerimise korral või lähtudes ettevõtte väärtusest tema tegevuse jätkuvuse korral, või siis enam, kui võib mõistlikult eeldada paremuselt järgmise alternatiivse stsenaariumi korral, kui saneerimiskava ei kinnitata. Siiski tuleks juhul, kui kava kinnitatakse rühmadeülese kohustamise kaudu, viidata sellise stsenaariumi korral kasutatud kaitsemehhanismile. Kui liikmesriigid otsustavad hinnata võlgniku väärtust tema tegevuse jätkuvuse korral, tuleks ettevõtte tegevuse jätkuvuse põhimõttel väärtuse hindamisel arvesse võtta võlgniku ettevõtte väärtust pikemas perspektiivis, erinevalt likvideerimisväärtusest. Väärtus ettevõtte tegevuse jätkuvuse korral on reeglina suurem likvideerimisväärtusest, kuna selles kajastub asjaolu, et ettevõtte jätkab tegevust võimalikult väheste häiretega, ettevõttel on rahalise nõudega võlausaldajate, aktsionäride või osanike ja klientide usaldus, tulu teenimine jätkub ning töötajatele avalduv mõju on piiratud.
- (50) Samal ajal kui vastavust võlausaldajate parimate huvide testile peaks kohus või haldusasutus kontrollima ainult saneerimiskava vaidlustamise korral, et hoida ära väärtuse hindamine iga juhtumi puhul, peaks liikmesriikidel olema võimalik ette näha, et muid kava kinnitamise tingimusi võib kontrollida *ex officio*. Liikmesriikidel peaks olema võimalik lisada muid tingimusi, mida tuleb saneerimiskava kinnitamiseks täita, näiteks kas omakapitali omanikud on piisavalt kaitstud. Kohtul või haldusasutusel peaks olema võimalik keelduda saneerimiskava kinnitamisest, kui ei ole mõistlikku väljavaadet selle kavaga võlgniku maksejõuetust ära hoida või ettevõtte elujõulisust tagada. Siiski ei peaks liikmesriigid tagama, et selline hindamine toimuks *ex officio*.
- (51) Kõikide puudutatud isikute teavitamine peaks olema üks saneerimiskava kinnitamise tingimustest. Liikmesriikidel peaks olema võimalik määrata kindlaks teavitamise vorm ja aeg ning näha ette teavitamisega seoses sätteid ettenägematute nõuete menetlemiseks. Liikmesriikidel peaks olema võimalik ette näha, et saneerimiskavast tuleks teavitada ka mittepuudutatud isikuid.
- (52) Võlausaldajate parimate huvide testi sooritamaks lugemise all tuleks mõista seda, et ükski eriarvamusele jäänud võlausaldaja ei ole saneerimiskavaga halvemas seisus, kui ta oleks olnud kas likvideerimise korral, sealhulgas nii osade kaupa likvideerimise korral kui ka ettevõtte müümise korral tema tegevuse jätkuvuse põhimõttest lähtudes, või paremuselt järgmise alternatiivse stsenaariumi korral, kui saneerimiskava ei kinnitata. Liikmesriigid peaksid saama võlausaldajate parimate huvide testi liikmesriigi õiguses rakendades valida ühe nimetatud künnisest. Seda testi tuleks kohaldada alati, kui kava on vaja kinnitada, et see oleks eriarvamusele jäänud võlausaldajate, või olenevalt olukorrast eriarvamusele jäänud võlausaldajate rühmade suhtes siduv. Tulenevalt võlausaldajate parimate huvide testist, kui riigiasutustest võlausaldajatel on liikmesriigi õiguse kohaselt eelisõigus, ei saa kavaga kehtestada nende võlausaldajate nõuete täielikku või osalist tühistamist.
- (53) Alati tuleks vastu võtta saneerimiskava, mida toetab iga puudutatud rühma nõutav enamus, kuid kohtul või haldusasutusel peaks olema võimalik kinnitada võlgniku ettepanekul või võlgniku nõusolekul ka saneerimiskava, mida ei toeta iga puudutatud rühma nõutav enamus. Juriidilise isiku puhul peaksid liikmesriigid saama otsustada, kas võlgnikku tuleb saneerimiskava vastuvõtmise või kinnitamise eesmärgil käsitada juriidilise isiku juhatuseks või aktsionäride või osanike või omakapitali omanike teatava enamusega. Kava kinnitamiseks rühmadeülese kohustamise puhul peaks seda toetama puudutatud isikute hääletavate rühmade enamus. Vähemalt üks kõnealustest rühmadest peaks olema tagatud nõuete võlausaldajate rühm või kõrgema rahuldamisjärguga kui tavaliste tagamata nõuete võlausaldajate rühm.

- (54) Kui hääletavate rühmade enamus ei toeta saneerimiskava, siis vähemalt üks puudutatud või kahju kannatanud võlausaldajate rühm, kes võlgniku tegevust jätkava ettevõtte väärtuse hindamise tulemusel saaks väljamakseid või säilitaks positsiooni, või, kui see on liikmesriigi õiguse kohaselt ette nähtud, kelle puhul saab mõistlikult eeldada väljamaksete saamist või positsiooni säilitamist, kui kohaldatakse liikmesriigi õiguse kohast likvideerimise tavapärasest järjestust. Sellisel juhul peaks liikmesriikidel olema võimalik suurendada kava heakskiitmiseks nõutavate rühmade arvu, ilma tingimata nõudmata, et kõik need rühmad peaksid võlgniku väärtuse hindamisel tema tegevuse jätkuvuse korral saama liikmesriigi õiguse kohaselt väljamakseid või säilitama positsiooni. Liikmesriigid ei peaks siiski nõudma kõigi rühmade nõusolekut. See tähendab, et ainult kahe võlausaldajate rühma olemasolu korral peetakse piisavaks vähemalt ühe rühma nõusolekut, kui muud rühmadeülese kohustamise tingimused on täidetud. Võlausaldaja poolt kahju kannatamine tähendab seda, et nende nõuete väärtus on vähenenud.
- (55) Liikmesriigid peaksid rühmadeülese kohustamise puhul tagama, et puudutatud võlausaldajate eriarvamusele jäänud rühmi esitatud kava alusel ebaõiglaselt ei kahjustataks, ning liikmesriigid peaksid nägema sellistele eriarvamusele jäänud rühmadele ette piisava kaitse. Liikmesriikidel peaks olema võimalik kaitsta võlausaldajate eriarvamusele jäänud rühma, tagades, et neid koheldakse vähemalt sama soodsalt kui muud sama järguga rühma ning soodsamalt kui madalama rahuldamisjärguga nõuete rühma. Teise võimalusena võivad liikmesriigid kaitsta võlausaldajate eriarvamusele jäänud rühma, tagades, et kui selline madalama rahuldamisjärguga nõuete rühm saab osa jaotamisest või säilitab saneerimiskavas positsiooni, tuleb eriarvamusele jäänud puudutatud võlausaldajate rühmale teha maksed täies ulatuses (edaspidi „absoluutse eelisõiguse reegel“). Liikmesriikidel peaks olema kaalutusõigus täieliku makse kontseptsiooni rakendamisel, sealhulgas seoses makse ajastamisega, niivõrd kui nõude põhisumma ning – tagatud nõuetega võlausaldajate puhul – tagatise väärtus on kaitstud. Liikmesriikidel peaks olema võimalik ka otsustada, millised on võrdväärset vahendid, mille arvel algset nõuet täielikult rahuldada.
- (56) Liikmesriikidel peaks olema võimalik teha absoluutse eelisõiguse reeglist erandeid, näiteks juhul, kui peetakse õiglasemaks, et omakapitali omanikud säilitavad teatava positsiooni kava alusel vaatamata sellele, et kõrgema rahuldamisjärguga rühm peab nõustuma oma nõuete vähendamise, või et esmavajalikele tarnijatele, kes on hõlmatud konkreetsete täitemeetmete peatamise sättega, tehakse väljamakse enne kui kõrgema rahuldamisjärguga võlausaldajate rühmale. Liikmesriigid peaksid saama valida, millised eespool nimetatud kaitsemehhanismid nad kehtestavad.
- (57) Aktsionäride või osanike või teiste omakapitali omanike õigustatud huvisid tuleks kaitsta, kuid liikmesriigid peaksid tagama, et nad ei saa teha põhjendamatu takistusi selliste saneerimiskavade vastuvõtmisele, mille abil saaks taastada võlgniku elujõulisuse. Liikmesriikidel peaks olema võimalik selle eesmärgi saavutamiseks kasutada erinevaid vahendeid, näiteks mitte anda omakapitali omanikele õigust saneerimiskava üle hääletada ning mitte teha saneerimiskava vastuvõtmist sõltuvaks omakapitali omanike nõusolekust, kes ettevõtte väärtuse hindamise tulemusel ei saaks likvideerimise tavapärase järjestuse korral väljamakseid ega muid hüvitisi. Siiski peaks juhul, kui omakapitali omanikel on õigus saneerimiskava üle hääletada, kohtul või haldusasutusel olema võimalik rühmadeülese kohustamise reeglite abil kava kinnitada, olenemata ühe või mitme omakapitali omanike rühma eriarvamusest. Liikmesriikidele, kes jätavad omakapitali omanikud hääletamisest välja, ei peaks kohaldama võlausaldajate ja omakapitali omanike vahelistes suhetes absoluutse eelisõiguse reeglit. Teine võimalik viis tagada, et omakapitali omanikud ei tee põhjendamatu takistusi saneerimiskavade vastuvõtmisel, on tagada, et saneerimismeetmete suhtes, mis mõjutavad otseselt omakapitali omanike õigusi ja mille peab äriühinguõiguse kohaselt heaks kiitma aktsionäride üldkoosolek või osanike koosolek, ei kohaldata põhjendamatu suure häälteenamuse nõudeid ning et omakapitali omanikel ei ole pädevust seoses saneerimismeetmetega, mis nende õigusi otse ei mõjuta.
- (58) Kui erinevatel aktsionäride või osanike rühmadel on erinevad õigused, võib olla vajalik moodustada rohkem omakapitali omanike rühmi. Sellistel tingimustel ei pruugi saneerimisest olla huvitatud VKEde omakapitali omanikud, kes ei ole pelgalt investorid, vaid on ettevõtte omanikud ja panustavad ettevõttesse muul viisil, näiteks juhtimiskogemustega. Sel põhjusel peaks rühmadeülese kohustamise kasutamine jääma VKEdest võlgnike otsustada.
- (59) Kava rakendamise eesmärgil tuleks saneerimiskavaga anda VKEde omakapitali omanikele võimalus osaleda saneerimises muu kui rahalise abiga, näiteks kasutades oma kogemusi, mainet või ärikontakte.

- (60) Ennetava saneerimise menetluse ajal peaks töötajatel olema täielik tööõigusega antav kaitse. Eeskätt ei piirata käesoleva direktiiviga töötajate õigusi, mis on neile tagatud nõukogu direktiividega 98/59/EÜ⁽¹²⁾ ja 2001/23/EÜ⁽¹³⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiividega 2002/14/EÜ,⁽¹⁴⁾ 2008/94/EÜ⁽¹⁵⁾ ja 2009/38/EÜ⁽¹⁶⁾. Nimetatud direktiive rakendavast liikmesriigi õigusest tulenevad töötajate teavitamise ja ärakuulamise kohustused kehtivad endiselt täies ulatuses. See hõlmab kohustust teavitada töötajate esindajaid kooskõlas direktiiviga 2002/14/EÜ otsusest kasutada ennetava saneerimise raamistikku.
- (61) Töötajatele ja nende esindajatele tuleks anda teavet kavandatava saneerimiskava kohta niivõrd, kui see on liidu õiguses ette nähtud, et neil oleks võimalik eri stsenaariume põhjalikult hinnata. Lisaks tuleks töötajaid ja nende esindajaid kaasata määral, mis on vajalik liidu õiguses sätestatud konsulteerimismõuete täitmiseks. Töötajate kaitse sobiva taseme tagamise vajadust arvestades peaksid liikmesriigid olema kohustatud töötajate rahuldamata nõuded konkreetsete täitemeetmete peatamisest välja arvama, olenemata sellest, kas need nõuded on tekkinud enne peatamise võimaldamist või tekivad pärast seda. Töötajate rahuldamata nõuete sissenõudmise peatamine peaks olema lubatud üksnes sellises summas ja ajavahemikul, mille ulatuses selliste nõuete tasumine on sarnasel tasemel tõhusalt tagatud muude liikmesriigi õiguse vahenditega. Kui liikmesriigi õiguse kohaselt on garantiiasutuste vastutusele kehtestatud tagamise kestuse või töötajatele makstava summa suhtes piirangud, peaks töötajad saama nõuda nõuete täitmist puudujääva osa ulatuses ka peatamise ajal. Teise võimalusena peaks liikmesriikidel olema võimalik jätta töötajate nõuded ennetava saneerimise raamistikust välja ja näha nende kaitse ette liikmesriigi õiguse kohaselt.
- (62) Kui saneerimiskavas nähakse ette ettevõtte või ettevõtte osa üleminek, siis peaksid töölepingust või töösuhetest töötajatele tulenevad õigused, eelkõige õigus saada töötasu, olema kaitstud kooskõlas direktiivi 2001/23/EÜ artiklitega 3 ja 4, piiramata maksejõuetusmenetluse korral kõnealuse direktiivi artikli 5 kohaselt kohaldatavaid erinorme ning eelkõige kõnealuse direktiivi artikli 5 lõikes 2 sätestatud võimalusi. Käesolev direktiiv ei tohiks piirata direktiiviga 2002/14/EÜ tagatud teavitamise ja konsulteerimise õigust, sealhulgas kokkuleppe saavutamise eesmärgil selliste otsuste asjus, mis võivad põhjustada olulisi muutusi töökorralduses või lepingusuhetes. Samuti peaks töötajatel, kelle nõuded on saneerimiskavast puudutatud, olema käesoleva direktiivi kohaselt õigus kava üle hääletada. Liikmesriikidel peaks olema võimalik otsustada, et saneerimiskava üle hääletamisel on töötajad teistest võlausaldajate rühmadest eraldiseisvas rühmas.
- (63) Kohtud või haldusasutused peaksid tegema otsuse ettevõtte väärtuse hindamise kohta, kui ettevõtte on likvideerimisel või paremuselt järgmise alternatiivse stsenaariumi korral, kui saneerimiskava ei kinnitata, üksnes juhul, kui eriarvamusele jäänud puudutatud isik saneerimiskava vaidlustab. See ei takistaks liikmesriikidel teha hindamisi muus kontekstis liikmesriigi õiguse kohaselt. Peaks olema võimalik, et sellise otsuse puhul on tegu eksperdi tehtud hindamise või võlgniku või muu isiku poolt protsessi varasemas etapis esitatud hindamise heakskiitmisega. Kui otsustatakse teha hindamine, peaks liikmesriikidel olema võimalik eraldi üldisest tsiviilmenetlusõigusest näha ette erinormid saneerimise juhtude hindamiseks, tagamaks, et see tehakse kiiresti. Miski käesolevas direktiivis ei tohiks mõjutada liikmesriigi õiguse kohaseid tõendamiskoormise reegleid hindamise korral.
- (64) Saneerimiskava siduv mõju piirdub nende puudutatud isikutega, kes osalesid kava vastuvõtmises. Liikmesriikidel peaks olema võimalik määrata kindlaks, mida tähendab võlausaldaja jaoks osalemine, sealhulgas ettenägematute võlausaldajate või tulevaste nõuete võlausaldajate korral. Näiteks peaks liikmesriikidel olema võimalik otsustada, kuidas kohelda võlausaldajaid, keda teavitati nõuetekohaselt, kuid kes menetluses ei osalenud.

⁽¹²⁾ Nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiv 98/59/EÜ kollektiivseid koondamisi käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 225, 12.8.1998, lk 16).

⁽¹³⁾ Nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiiv 2001/23/EÜ ettevõtjate, ettevõtete või nende osade üleminekul töötajate õigusi kaitsvate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 82, 22.3.2001, lk 16).

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/14/EÜ, millega kehtestatakse töötajate teavitamise ja nõustamise üldraamistik Euroopa Ühenduses (EÜT L 80, 23.3.2002, lk 29).

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiiv 2008/94/EÜ töötajate kaitse kohta tööandja maksejõuetuse korral (EÜT L 283, 28.10.2008, lk 36).

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiv 2009/38/EÜ Euroopa tööõukogu asutamise või töötajate teavitamise ja nendega konsulteerimise korra sisseeadmise kohta liikmesriigijärgsetes ettevõtetes või kontsernides (EÜT L 122, 16.5.2009, lk 28).

- (65) Huvitatud puudutatud isikutel peaks olema võimalik vaidlustada saneerimiskava kinnitav otsus, mille on teinud haldusasutus. Liikmesriikidel peaks samuti olema võimalik näha ette võimalus vaidlustada saneerimiskava kinnitav kohtu otsus. Selleks et tagada kava mõjus, vähendada ebakindlust ja vältida põhjendamatu viivitusi, ei tohiks vaidlustamisel reeglina olla saneerimiskava rakendamist peatavat toimet. Liikmesriikidel peaks olema võimalik määrata kindlaks vaidlustamise alused ja neid piirata. Kui kava kinnitamise otsus vaidlustatakse, peaks liikmesriikidel olema võimalik lubada kohtul teha eelotsus või kokkuvõtlik otsus, et kava täitmine ja rakendamine ei sõltuks vaidlustamismenetluse edukusest. Kui vaidlustamine rahuldatakse, peaks kohtul või haldusasutusel olema võimalik kaaluda kava kõrvalejätmise alternatiivina kava muutmist, kui liikmesriigid sellise võimaluse ette näevad, samuti kava kinnitamist ilma muudatusteta. Kava muudatusi peaksid saama hääletuseks esitada pooled omal algatusel või kohtu taotlusel. Samuti võivad liikmesriigid näha ette hüvitise selle poole rahalise kahju eest, kelle kaebus rahuldati. Seda, kuidas käsitleda võimalikku uut peatamist või peatamise pikendamist juhul, kui kohus otsustab, et kava vaidlustamisel on peatav mõju, reguleeritakse liikmesriigi õigusega.
- (66) Saneerimiskava edu võib tihti oleneda sellest, kas rahaline abi laieneb võlgnikule, et toetada esiteks ettevõtte tegevust saneerimise üle läbirääkimiste pidamise ajal ja teiseks kava rakendamist pärast selle kinnitamist. Rahalist abi tuleks mõista laias tähenduses, mis hõlmab raha või kolmanda isiku tagatiste andmist ning vara, inventari, tooraine tarnimist ja esmatahtsate teenuste pakkumist, näiteks pakkudes võlgnikule pikemat tagasimakseperioodi. Seetõttu ei tuleks vaherahastamist ega uut rahastamist käsitada vara tagasivõitmise meetmena, millega soovitakse selline rahastamine tunnistada järgnevas maksejõuetusmenetluses kõikide võlausaldajate huvisid kahjustava toiminguna tühiuks, kehtetuks või mittetäidetavaks.
- (67) Riigisisene maksejõuetusõigus, milles on kehtestatud vaherahastamise ja uue rahastamise korral vara tagasivõitmise meetmed või on sätestatud, et rahalistes raskustes võlgnikele laenu andmise eest võib uutele laenuandjatele kehtestada tsiviil-, haldus- või kriminaalkaristusi, võiks ohtu seada saneerimiskava läbirääkimiste ja rakendamise eduks vajaliku rahastuse leidmise. Käesolev direktiiv ei peaks piirama muid aluseid, millele tuginedes saab tunnistada uue rahastamise ja vaherahastamise tühiuks, kehtetuks või mittetäidetavaks või kohaldada sellise rahastamise pakkujatele tsiviil-, kriminaal- või haldusvastutust, nagu on ette nähtud riigisiseses õiguses. Sellised muud alused võivad muu hulgas hõlmata pettust, halvas usus tegutsemist, teatavat liiki pooltevahelisi suhteid, mida võib pidada huvide konfliktiks, näiteks tehingud seotud poolte või aktsionäride või osanike ja äriühingu vahel või selliste tehingute korral, kus üks pool saab vara või tagatise, millele tal ei olnud õigust tehingu tegemise ajal või tehingu tegemise viisi tõttu.
- (68) Vaherahastamise pikendamise korral ei ole pooltel teada, kas saneerimiskava lõpuks kinnitatakse või mitte. Seetõttu ei peaks liikmesriigid olema kohustatud piirama vaherahastamise kaitset juhtudega, kui kava võtavad vastu võlausaldajad või selle kinnitab kohus või haldusasutus. Võimaliku kuritarvitamise vältimiseks tuleks kaitsta üksnes rahastamist, mis on kuni kõnealuse kava kinnitamiseni mõistlikult ja viivitamatult vajalik, et võlgniku ettevõtte saaks edasi tegutseda, või selle ettevõtte väärtuse säilitamiseks või suurendamiseks. Lisaks ei peaks käesolev direktiiv takistama liikmesriikidel kehtestamast vaherahastamise suhtes *ex ante* kontrollimehhanismi. Liikmesriikidel peaks olema võimalik piirata uue rahastamise kaitse juhtudega, kui kava on kohtus või haldusasutuses kinnitatud, ning vaherahastamise kaitse juhtudega, kui selle suhtes on tehtud *ex ante* kontroll. *Ex ante* kontrolli vaherahastamise või muude tehingute suhtes võib teha saneerimisnõustaja, võlausaldajate komitee või kohus või haldusasutus. Vaherahastamise ja uue rahastamise korral tuleks kaitset pakkuda vähemalt vara tagasivõitmise meetmete ja isikliku vastutuse eest. Siiski võib selleks, et julgustada uusi laenuandjaid võtma rahalistes raskustes elujõulisesse võlgnikku investeerimisega kaasnevat suuremat riski, osutada vajalikuks täiendavate stiimulite kasutamine, näiteks järgnevas maksejõuetusmenetluses sellisele rahastamisele vähemalt tagamata nõuete ees eelisõiguse andmine.

- (69) Selleks et soodustada varakult ennetava saneerimise kasutamist, on soovitatav, et mõistlikud ja saneerimiskava üle läbirääkimiste pidamiseks või selle rakendamiseks kohe vajalikud tehingud oleksid kaitstud ka järgnevas maksejõuetusmenetluses vara tagasivõitmise meetmete eest. Kohtul või haldusasutusel peaks olema võimalik kulude ja tasude mõistlikkuse ja kohese vajalikkuse kindlaksmääramisel kaaluda prognoose ja hinnanguid, mis on esitatud puudutatud isikutele, võlausaldajate komiteele, saneerimisnõustajale või kohtule või haldusasutusele. Sel eesmärgil peaks liikmesriikidel olema võimalik nõuda võlgnikelt ka asjaomaste hinnangute esitamist ja ajakohastamist. Selline kaitse peaks parandama kindlustunnet tehingute tegemisel teadaolevalt rahalistes raskustes olevate ettevõtjatega ning hajutama võlausaldajate ja investorite hirmu, et sellised tehingud võidakse saneerimise läbikukkumisel tühistada. Liikmesriikidel peaks olema võimalik ette näha ajahetk enne ennetava saneerimise menetluse algatamist ja konkreetsete täitemeetmete peatamist, millest alates saneerimiskava läbirääkimise, vastuvõtmise, kinnitamise või sellega seoses erialase nõu hankimise tasusid ja kulusid hakatakse kaitsma vara tagasivõitmise meetmete eest. Muude maksete ja väljamaksete korral ning töötasude maksmise kaitse korral võib selline algushetk olla ka täitemeetmete peatamiseks korralduse andmine või ennetava saneerimise menetluse algatamine.
- (70) Selleks et ennetavat saneerimist veelgi edendada, on oluline tagada, et juriidilise isiku juhte ei kallutataks mõistlike äriotsuste tegemata jätmisele ega mõistlike äririskide võtmata jätmisele, eriti olukorras, kus seeläbi paraneks potentsiaalselt elujõuliste ettevõtete saneerimise väljavaade. Kui äriühing on rahalistes raskustes, peaksid juriidilise isiku juhid astuma samme kahjude minimeerimiseks ja maksejõuetuse vältimiseks, näiteks küsima erialast nõu, sealhulgas saneerimise ja maksejõuetuse asjus, või kasutama vajaduse korral varajase hoiatamise vahendeid; kaitsma äriühingu varasid, et väärtus oleks maksimaalne ja peamiste varade kaotus ära hoiatud; vaatama üle ettevõtte struktuuri ja ülesanded, et kontrollida elujõulisust ja vähendada kulutusi; mitte kohustama äriühingut sellist laadi tehinguteks, mille suhtes võidakse kohaldada vara tagasivõitmist, välja arvatud juhul, kui selleks on piisav majanduslik põhjendus; jätkama kauplemist neil juhtudel, kui see on tegevuse jätkuvuse maksimeerimise seisukohast põhjendatud; pidama võlausaldajatega läbirääkimisi ja algatama ennetava saneerimise menetluse.
- (71) Kui võlgnikku ähvardab maksejõuetus, on samuti oluline, et võlausaldajate õigustatud huvid oleks kaitstud võlgniku vara koosseisu mõjutada võivate juhtkonna otsuste eest, eriti kui nende otsuste mõjul võib saneerimiseks saadaval oleva või võlausaldajatele jaotatava võimaliku vara väärtus veelgi väheneda. Seetõttu on vaja tagada, et juriidilise isiku juhid väldiksid sellises olukorras igasugust tahtlikku või rasket hooletusest tingitud tegevust, mille tulemusel nad saavad sidusrühmade arvelt kasu, lepivad kokku turuväärtusest odavamaga hinnaga tehingutes või võtavad meetmeid, mille tulemusel üht või mitut sidusrühma eelistatakse ebaõiglaselt. Liikmesriikidel peaks olema võimalik vastavat käesoleva direktiivi sätet rakendada, tagades, et kui kohus või haldusasutus hindab seda, kas juriidilise isiku juht on vastutav hoolsuskohustuse rikkumise eest, võtab ta arvesse käesoleva direktiivi nõudeid juriidilise isiku juhtide kohustuste kohta. Käesoleva direktiivi eesmärk ei ole panna tähtsuse järjekorda erinevad pooled, kelle huvisid on vaja nõuetekohaselt arvesse võtta. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik teha otsus sellise hierarhia kohta. Käesolev direktiiv ei tohiks piirata liikmesriikide riigisiseseid õigusnorme, mis käsitlevad otsustusprotsesse äriühingus.
- (72) Füüsilisest isikust ettevõtjad, kes tegelevad kaubandus-, majandus-, ameti või sõltumatu kutsetegevusega, võib ohustada maksujõuetuks jäämine. Liikmesriikide erinevad uue võimaluse andmise süsteemid võivad soodustada ülemäärastes võlgades või maksejõuetute füüsilisest isikust ettevõtjate ümberasumist muusse liikmesriiki kui see, kus on nende asukoht, et kasutada lühemaid võlgadest vabastamise perioode või paremaid tingimusi, mis suurendab võlausaldajate jaoks nõuete sissenõudmisel õiguskindlustust ja kulusid. Lisaks mõjuvad maksejõuetuse tagajärjed, eelkõige sotsiaalne halvaksapanu, juriidilised tagajärjed (nagu füüsilisest isikust ettevõtjatele ettevõtlusega alustamise ja tegelemise keelu kohaldamine) ja jätkuv suutmatus võlgu ära maksta, uuesti majandustegevust alustada või uut võimalust soovivatele füüsilisest isikust ettevõtjatele väga heidutavalt, kuigi on tõendeid selle kohta, et füüsilisest isikust ettevõtjaid, kes on olnud maksejõuetud, saadab järgmisel katsel tõenäolisemalt edu.

- (73) Seetõttu tuleks astuda samme, et vähendada ülemäärase võlgnevuse või maksejõuetuse negatiivset mõju füüsilisest isikust ettevõtjatele, nähes eelkõige ette täieliku võlgadest vabastamise teatava ajavahemiku järel ja piirates võlgniku ülemäärase võlgnevuse või maksejõuetuse tulemusel väljastatud äritegevuse keelu kestust. Maksejõuetuse mõiste tuleks määratleda liikmesriigi õiguses ning maksejõuetus võib seisneda ülemäärases võlgnevuses. Füüsilisest isikust ettevõtja mõiste käesoleva direktiivi tähenduses ei mõjuta äriühingu juhtide või direktorite seisundit, mille suhtes tuleks kohaldada liikmesriigi õigust. Liikmesriikidel peaks olema võimalik reguleerida võlgadest vabastamise menetluse kohaldamist, sealhulgas võimalus nõuda, et võlgnik taotleks võlgadest vabastamist.
- (74) Liikmesriikidel peaks olema võimalik näha ette võimalus kohandada maksejõuetute füüsilisest isikust ettevõtjate tagasimaksmiskohustusi, kui nende majanduslik olukord on kas oluliselt muutunud, sõltumata sellest, kas muutus seisneb paranemises või halvenemises. Käesolevas direktiivis ei tuleks nõuda, et tagasimaksete kava peab saama võlausaldajate enamuse toetuse. Liikmesriikidel peaks olema võimalik sätestada, et füüsilisest isikust ettevõtjatel ei takistata alustamast tagasimaksete kava rakendamise ajal samas või erinevas valdkonnas uut tegevust.
- (75) Võlgadest vabastamine peaks olema võimalik menetluste puhul, mis hõlmavad tagasimaksete kava, varade müüki võlgade katteks või nende kahe kombinatsiooni. Kõnealuste normide rakendamisel peaks liikmesriikidel olema võimalik vabalt valida nende võimaluste vahel. Kui liikmesriigi õiguse alusel on võimalik kohaldada rohkem kui ühte võlgadest vabastamisega lõppevat menetlust, peaksid liikmesriigid tagama, et vähemalt üks neist menetlustest võimaldab maksejõuetud füüsilisest isikust ettevõtjad täielikult võlgadest vabastada maksimaalselt kolmeaastase perioodi jooksul. Menetluste puhul, milles varade müük võlgade katteks ja tagasimaksete kava on kombineeritud, peaks võlgadest vabastamise periood algama hiljemalt kohtu poolt tagasimaksete kava kinnitamise hetkest või rakendamise algusest, näiteks esimesest tagasimaksest kava alusel, kuid võib samuti alata varem, näiteks menetluse algatamise otsuse tegemisest.
- (76) Menetluste puhul, mis ei hõlma tagasimaksete kava, peaks võlgadest vabastamise periood algama hiljemalt kuupäevast, mil kohus või haldusasutus teeb menetluse algatamise otsuse, või pankrotivara kindlakstegemise hetkest. Käesoleva direktiivi kohaselt võlgadest vabastamise perioodi arvutamisel peaks liikmesriikidel olema võimalik ette näha, et mõiste „menetluse algatamine“ ei hõlma esialgseid meetmeid, nagu kaitsemeetmed või esialgse maksejõuetusnõustaja määramine, välja arvatud juhul, kui sellised meetmed võimaldavad varade müüki võlgade katteks, sealhulgas varade võõrandamist ja jaotamist võlausaldajatele. Pankrotivara kindlaksteemisega ei pea tingimata kaasnema kohtu või haldusasutuse ametlikku otsust või kinnitust, kui sellist otsust ei nõuta liikmesriigi õigusega, vaid selleks võidakse esitada varade ja kohustuste loetelu.
- (77) Kui võlgadest vabastamisega lõppev menetlus hõlmab füüsilisest isikust ettevõtja varade müüki võlgade katteks, ei tohiks takistada liikmesriikidel ette näha, et võlgadest vabastamise taotlust menetletakse varade võlgade katteks toimuvast müügist eraldi, eeldusel et selline taotlus on käesoleva direktiivi alusel võlgadest vabastamisega lõppeva menetluse lahutamatu osa. Liikmesriikidel peaks olema võimalik kehtestada õigusnormid, mis käsitlevad tõendamiskohustust võlgadest vabastamiseks, mis tähendab seda, et füüsilisest isikust ettevõtja võib olla seadusest tulenevalt kohustatud tõendama oma kohustuste täitmist.
- (78) Täielik võlgadest vabastamine või äritegevuse keelu kaotamine pärast maksimaalselt kolmeaastast perioodi ei ole igas olukorras asjakohane, seetõttu võib sellest reeglist kehtestada erandid, mis on liikmesriigi õigusega nõuetekohaselt põhjendatud. Näiteks tuleks sellised erandid kehtestada juhtudel, kui võlgnik on ebaaus või on tegutsenud halvast usust. Kui liikmesriigi õiguses ei ole ette nähtud füüsilisest isikust ettevõtjate aususe ja heast usust tegutsemise eeldust, ei tohiks nende aususe ja heast usust tegutsemise tõendamiskohustus muuta menetluse algatamist nende jaoks ebavajalikult raskeks või koormavaks.

- (79) Näiteks võib kohus või haldusasutus füüsilisest isikust ettevõtja võimaliku ebaaususe tuvastamisel arvestada selliste asjaoludega nagu võlgade laad ja ulatus; võla tekkimise aeg; füüsilisest isikust ettevõtja püüded võlga tasuda ja täita õiguslikult siduvaid kohustusi, sealhulgas tegevusloa saamise nõuded ja nõuetekohane raamatupidamine; füüsilisest isikust ettevõtja tegevus võlausaldajate takistamiseks õiguskaitsevahendite kasutamisel; maksejõuetuse tõenäolisuse ajal nende kohustuste täitmine, mis on pandud füüsilisest isikust ettevõtjatele, kes on juriidilise isiku juhid, ning liidu ja liikmesriigi konkurents- ja tööõiguse järgimine. Erandeid peaks olema võimalik kehtestada ka siis, kui füüsilisest isikust ettevõtja ei ole täitnud teatavaid juriidilisi kohustusi, sealhulgas kohustust maksimeerida võlausaldajate kasumit, mis võib toimuda üldise kohustusena teenida tulu või luua varasid. Samuti peaks olema võimalik kehtestada spetsiifilisi erandeid, kui on vaja tagada tasakaal võlgniku ja ühe või mitme võlausaldaja õiguste vahel, näiteks kui võlausaldaja on füüsiline isik, kes vajab kaitset rohkem kui võlgnik.
- (80) Erand võib olla põhjendatud ka siis, kui võlgadest vabastamisega lõppeva menetluse kulud, sealhulgas kohtu ja haldusasutuse ning saneerimisnõustaja kulud, ei ole kaetud. Liikmesriigid peaksid saama ette näha võimaluse võlgadest vabastamisest saadud kasu tühistamiseks, kui näiteks võlgniku finantsseisund ettenägematutel asjaoludel, tänu loteriivõidule, pärandile või annetusele oluliselt paraneb. Liikmesriikidel peaks olema võimalik näha ette täiendavaid erandeid selgelt kindlaks määratud ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.
- (81) Kui see on liikmesriigi õigusega nõuetekohaselt põhjendatud, võib olla asjakohane lubada võlgadest vabastamist vaid teatavate võlakategooriate puhul. Tagatud võlad võib jätta võlgadest vabastamise võimalusest välja üksnes tagatise väärtuse ulatuses, nagu on liikmesriigi õiguses kindlaks määratud, samas kui ülejäänud võlga tuleks käsitleda tagamata võlainstrumendina. Liikmesriikidel peaks olema võimalik jätta nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel välja ka muid võlakategooriaid.
- (82) Liikmesriikidel peaks olema võimalik ette näha, et kohtud ja haldusasutused võivad kas *ex officio* või siis õiguspärast huvi omava isiku taotlusel kontrollida, kas füüsilisest isikust ettevõtjad on võlgadest täieliku vabastamise tingimused täitnud.
- (83) Kui füüsilisest isikust ettevõtjale on äritegevuse keelu tõttu teatava kutse-, majandus-, kaubandus- või ametitegevusega tegelemise loa või litsentsi andmisest keeldutud või selline luba või litsents on tühistatud, ei peaks käesolev direktiiv takistama liikmesriikidel füüsilisest isikust ettevõtjalt nõuda pärast äritegevuse keelu perioodi lõppemist uue loa või litsentsi avalduse esitamist. Kui liikmesriigi ametiasutus võtab vastu otsuse erijärelevalvega tegevuse kohta, peaks tal samuti olema võimalik arvesse võtta, et maksejõuetu füüsilisest isikust ettevõtja on käesoleva direktiivi kohaselt võlgadest vabastatud, isegi kui äritegevuse keelu periood on lõppenud.
- (84) Isiklike ja kutsetegevuses tekkinud võlgu, mida ei saa mõistlikul viisil eraldada, näiteks kui vara kasutatakse nii füüsilisest isikust ettevõtja kutsetegevuses kui ka väljaspool seda, tuleks menetleda ühe menetluse raames. Kui liikmesriigid näevad ette, et selliste võlgade suhtes kohaldatakse erinevaid maksejõuetusmenetlusi, oleks vaja neid menetlusi kooskõlastada. Käesolev direktiiv ei tohiks piirata liikmesriikide võimalust menetleda kõiki füüsilisest isikust ettevõtja võlgu ühe menetluse raames. Liikmesriikidel, kes lubavad füüsilisest isikust ettevõtjatel oma majandustegevust maksejõuetusmenetluse ajal omal vastutusel jätkata, peaks olema võimalik ette näha, et selliste ettevõtjate suhtes võib algatada uue maksejõuetusmenetluse, kui selline jätkuv majandustegevus muutub maksejõuetuks.
- (85) On vaja kaitsta ja parandada menetluste läbipaistvust ja prognoositavust, et saavutada tulemusi, mis soodustavad ettevõtete säilimist ja füüsilisest isikust ettevõtjatele uue võimaluse andmist või võimaldavad mitteelujõuliste ettevõtete tõhusat likvideerimist. Samuti on vaja vähendada paljudes liikmesriikides maksejõuetusmenetluse venimist, mis põhjustab võlausaldajate ja investorite jaoks õiguskindlusetust ning madalaid sissenõudmismäärasid. Võttes arvesse määrusega (EL) 2015/848 loodud tõhusamaid kohtute ja pankrotihaldurite koostöömehhanisme piiriüleste juhtumite jaoks, tuleb viia kõikide asjaomaste isikute kutseoskused kogu liidus võrreldavale kõrgele tasemele. Nende eesmärkide saavutamiseks peaksid liikmesriigid tagama, et kohtute ja haldusasutuste liikmed, kes tegelevad ennetava saneerimise, maksejõuetuse ja võlgadest vabastamise menetlustega, on saanud asjakohase koolituse ning neil on vajalikud erialased teadmised oma ülesannete täitmiseks. Kõnealuste koolituse ja erialaste teadmistena võib käsitleda ka kohtu ja haldusasutuse liikme kutsealal töötamist või enne sellisele kutsealale nimetamist teisel asjakohasel kutsealal töötamist.

- (86) Koolitus ja erialased teadmised peaksid võimaldama teha tõenäolise märkimisväärse majandusliku ja sotsiaalse mõjuga otsuseid töhusal viisil, ning ei peaks tähendama, et üksnes kohtu liikmed tegelevad saneerimise, maksejõuetuse ja võlgadest vabastamisega. Liikmesriigid peaksid tagama, et saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetlusi saab viia läbi töhusal ja kiirel viisil. Õiguskindluse ja menetluse tulemuslikkuse eesmärkide tõhusaks saavutamiseks võiks kooskõlas liikmesriigi õigusega luua erikohtud või kohtukojad või nimetada ametisse spetsialiseerunud kohtunikud ning koondada kohtualluvus piiratud arvul kohtutesse ja haldusasutustesse. Liikmesriikidel ei peaks olema kohustust sätestada, et saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetlusi tuleb käsitleda teiste menetluste suhtes prioriteetsena.
- (87) Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et saneerimise, maksejõuetuse ja võlgadest vabastamise valdkonnas töötavad kohtu või haldusasutuse poolt määratud nõustajad (edaspidi „nõustajad“) on saanud asjakohast koolitust, nad määratakse läbipaistval viisil ja nad täidavad ülesandeid üldsusele vastutavalt ning nende töö üle teostatakse järelevalvet. On oluline, et nõustajad järgiksid selliste ülesannete täitmisel tavapäraseid norme, nagu kutsealase vastutuskindlustuse nõue. Nõustajad võiksid asjakohast koolitust, kvalifikatsiooni ja erialaseid teadmisi saada ka kutsealal töötamise käigus. Liikmesriike ei peaks kohustama vajalikku koolitust ise pakkuma, vaid seda võivad teha ka näiteks kutseühingud või teised organid. Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse peaksid kuuluma pankrotihaldurid, nagu need on määratletud määruses (EL) 2015/848.
- (88) Käesolev direktiiv ei takista liikmesriike sätestamast, et võlgnik, võlausaldajad või võlausaldajate komitee valivad nõustajad reservist või nimekirjast, mille kohus või haldusasutus on eelnevalt heaks kiitnud. Nõustaja valimisel peaks võlgnikule, võlausaldajatele või võlausaldajate komiteele jääma teatav kaalutlusruum nõustaja üldiste erialaste teadmiste ja kogemuste ning konkreetse juhtumi vajaduste arvesse võtmiseks. Füüsilisest isikust võlgnikud peaksid olema kõnealusest kohustusest täielikult vabastatud. Piiriüleste juhtumite puhul tuleks nõustaja määramisel muu hulgas arvesse võtta tema võimet täita kohustusi, mis tulenevad määrusest (EL) 2015/848, ehk tema suutlikkust suhelda ja teha koostööd teiste liikmesriikide pankrotihalduritega ning kohtute ja haldusasutustega, samuti tema inim- ja haldusressursse potentsiaalselt keeruliste juhtumite menetlemiseks. Liikmesriikidel ei takistata valida nõustaja muu valikumeetodi abil, näiteks juhuvalik tarkvara-programmi abil, tingimusel et sellise valikumeetodi puhul võetakse nõuetekohaselt arvesse nõustaja kogemusi ja erialaseid teadmisi. Liikmesriikidel peaks olema võimalik otsustada, millised on nõustaja valiku või määramise vaidlustamise või nõustaja asendamise nõudmise viisid, näiteks võlausaldajate komitee kaudu.
- (89) Nõustajate suhtes tuleks kohaldada järelevalve- ja reguleerimismehhanisme, mis peaksid hõlmama töökohustusi rikkunud nõustajate vastutuse suhtes rakendatavaid tõhusaid meetmeid, näiteks nõustaja tasu vähendamine; tema väljaarvamine nende nõustajate reservist või nimekirjast, keda võib kasutada maksejõuetusmenetluse korral, ning vajaduse korral distsiplinaar-, haldus- või kriminaalkaristusi. Sellised järelevalve- ja reguleerimismehhanismid ei tohiks piirata selliste liikmesriigi õiguse sätete kohaldamist, mis käsitlevad tsiviilvastutust lepinguliste või lepinguväliste kohustuste rikkumisest tuleneva kahju korral. Liikmesriigid ei peaks olema kohustatud looma spetsiaalseid asutusi või organeid. Liikmesriigid peaksid tagama, et teave nõustajate üle järelevalvet teostavate asutuste või organite kohta oleks üldsusele kättesaadav. Teavitamiseks peaks piisama näiteks kohtule või haldusasutusele viitamisest. Sellised standardid peaks olema põhimõtteliselt saavutatavad ilma selleks liikmesriigi õiguse alusel uusi ameteid või kvalifikatsioone loomata. Liikmesriikidel peaks olema võimalik laiendada nõustajate koolituse ja järelevalve sätteid ka teiste käesoleva direktiiviga hõlmamata nõustajatele. Liikmesriigid ei peaks olema kohustatud nägema ette, et vaidlustuste nõustajate töötasu üle tuleb käsitleda teiste menetluste suhtes prioriteetsena.
- (90) Selleks et veelgi lühendada menetluste kestust, lihtsustada võlausaldajate paremat osalemist saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetlustes ning tagada võlausaldajatele samalaadsed tingimused olenemata nende asukohast liidus, peaksid liikmesriigid kehtestama sätteid, millega võimaldatakse võlgnikel, võlausaldajatel, nõustajatel ning kohtutel ja haldusasutustel kasutada elektroonilisi sidevahendeid. Seega peaks olema võimalik teha elektrooniliselt selliseid menetlustoiminguid nagu võlausaldajate nõuete esitamine, võlausaldajate teavitamine või vaidlustuste ja kaebuste esitamine. Liikmesriikidel peaks olema võimalik sätestada, et võlausaldajale teadete edastamiseks võib kasutada elektroonilisi sidevahendeid üksnes juhul, kui asjaomane võlausaldaja on eelnevalt nõustunud kasutama elektroonilisi sidevahendeid.

- (91) Saneerimis-, maksujõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluse osalised ei peaks olema kohustatud kasutama elektroonilisi sidevahendeid, kui nende kasutamine ei ole liikmesriigi õiguse alusel kohustuslik, ilma et sellega piirataks liikmesriikide võimalust kehtestada saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetlustes dokumentide elektroonilise esitamise ja kättetoimetamise kohustuslik süsteem. Liikmesriikidel peaks olema võimalik valida kasutatavad elektroonilised sidevahendid. Elektrooniliste sidevahendite näideteks on selleks otstarbeks loodud süsteem kõnealuste dokumentide elektrooniliseks edastamiseks või elektronposti kasutamine, välistamata võimalust, et liikmesriigid kehtestavad vahendid elektroonilise edastamise turvalisuse tagamiseks, nt digitaalallkirja, või usaldusteenused, näiteks registreeritud e-andmevahetusteenused kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 910/2014⁽¹⁷⁾.
- (92) Käesoleva direktiivi rakendamise ja kohaldamise jälgimiseks on oluline koguda usaldusväärseid ja võrreldavaid andmeid saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tulemuslikkuse kohta. Seega peaksid liikmesriigid koguma ja koondama andmed, mis on piisavalt üksikasjalikud, et oleks võimalik direktiivi tegelikku toimet täpselt hinnata, ning edastama need andmed komisjonile. Selliste andmete komisjonile edastamise vormi peaks kehtestama komisjon, keda abistab komitee Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011⁽¹⁸⁾ tähenduses. Vormis peaks olema esitatud lühike ülevaade nendest menetluste peamistest tulemustest, mida tuntakse kõigis liikmesriikides. Näiteks saneerimismenetluse puhul võivad kõnealused peamised tulemused olla järgmised: menetlused, mille puhul kohus kinnitas saneerimiskava; menetlused, mille puhul kohus saneerimiskava ei kinnitanud; saneerimismenetlused, mis vormistati ümber likvideerimismenetlusteks või mis lõpetati, kuna enne saneerimiskava kohtu poolt kinnitamist algatati likvideerimismenetlused. Liikmesriigid ei peaks olema kohustatud esitama jaotust tulemuste liigi järgi menetluste puhul, mis lõppevad enne asjakohaste meetmete võtmist, kuid võivad selle asemel esitada üldise arvu kõikide menetluste kohta, mis kuulutatakse vastuvõetamatuks, lükatakse tagasi või võetakse tagasi enne menetluse algatamist.
- (93) Teabevormis tuleks esitada selliste võimaluste loetelu, mida liikmesriigid võivad arvesse võtta võlgniku suuruse kindlaksmääramisel, viidates ühele või mitmele VKEde määratluse elemendile, mis on ühised kõigile liikmesriikidele. Loetelus peaks olema võimalus määrata võlgniku suurus üksnes töötajate arvu järgi. Vormis tuleks samuti määrata kindlaks keskmiste kulude ja keskmiste sissenõudmismäärade elemendid, mille kohta peaks liikmesriikidel olema võimalik koguda andmeid vabatahtlikult; anda suuniseid elementide kohta, mida saaks võtta arvesse, kui liikmesriigid kasutavad mõnda valiku tegemise meetodit, näiteks valimi suuruste kohta, et tagada representatiivsus geograafilise jagunemise, võlgnike suuruse ja ettevõtlussektori osas, ning vorm peaks sisaldama liikmesriikide jaoks võimalust anda täiendavat teavet näiteks võlgnike varade ja kohustuste kogumahu kohta.
- (94) Finantsturgude stabiilsus oleneb paljus finantstagatiskokkulepetest, eriti olukorras, kui tagatis esitatakse määratud süsteemides või keskpangatehingutes osalemiseks ja kesksetele vastaspooltele kõikumisvahemike esitamisel. Kuna tagatiseks antud finantsinstrumentide väärtus võib olla väga volatiilne, on ülimalt oluline nende väärtus enne langust kiiresti realiseerida. Seega peaksid Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 98/26/EÜ⁽¹⁹⁾ ja 2002/47/EÜ⁽²⁰⁾ ning määruse (EL) nr 648/2012 sätted kohaldama olenemata käesoleva direktiivi sätetest. Liikmesriikidel peaks olema lubatud jätta tasaarvestus, sealhulgas tegevuse lõpetamisel toimuv tasaarvestus, konkreetsete täitemeetmete peatamise mõju alt välja isegi siis, kui see ei ole hõlmatud direktiividega 98/26/EÜ, 2002/47/EÜ ega määrusega (EL) nr 648/2012, kui tasaarvestust saab asjaomase liikmesriigi õigusnormide kohaselt teha ka siis, kui alustatud on maksejõuetusmenetlust.

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73).

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisoluliste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 1998. aasta direktiiv 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpapieriarveldussüsteemides (EÜT L 166, 11.6.1998, lk 45).

⁽²⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta (EÜT L 168, 27.6.2002, lk 43).

Nii võib see olla suure arvu raamlepingute puhul, mida kasutavad laialdaselt finants-, energia- ja kaubaturgudel nii finantssektorivälised kui ka finantssektori vastaspooled. Selline kord vähendab süsteemseid riske eelkõige tuletisinstrumentide turgul. Seetõttu võiks sellise korra jätta välja piirangute alt, mida maksejõuetusõiguse kohaselt kohaldatakse täitmisele kuuluvate lepingute suhtes. Liikmesriikidel peaks seega olema lubatud jätta konkreetsete täitemeetmete peatamise mõju alt välja muu hulgas tegevuse lõpetamisel seadusjärgne tasaarvestus, mida tehakse maksejõuetusmenetluse alustamise korral. Konkreetsete täitemeetmete peatamine peaks siiski kehtima tegevuse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse tulemusel saadava summa osas.

- (95) Liikmesriikidel, kes on 16. novembril 2001 Kaplinnas vastu võetud liikurseadmetega seotud rahvusvaheliste tagatiste konventsiooni osalised, peaks olema võimalik jätkata oma olemasolevate rahvusvaheliste kohustuste täitmist. Käesoleva direktiivi ennetava saneerimise raamistikke käsitlevad sätted kohalduvad eranditega, mis on vajalikud kõnealuste sätete kohaldamise tagamiseks, ilma et see piiraks konventsiooni ja selle protokollide kohaldamist.
- (96) Saneerimiskava vastuvõtmise ja rakendamise tõhusust ei tohiks ohustada äriühinguõigus. Seetõttu peaksid liikmesriigid saama kalduda kõrvale nõuetest, mis on üldkoosoleku kokkukutsumise ja olemasolevatele aktsionäridele või osanikele eesõiguse alusel aktsiate pakkumise kohustuste kohta sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1132, ⁽²¹⁾ sellisel määral ja ajavahemikul, mis on vajalik tagamaks, et aktsionärid või osanikud ei nurja neile nimetatud direktiivist tulenevaid õigusi kuritarvitades saneerimise püüdlusi. Näiteks võib liikmesriikidel vaja olla teha erandeid aktsionäride üldkoosoleku või osanike koosoleku kokkukutsumise kohustusest või tavapäraest tähtaegadest, kui juhatus peab võtma kiireloomulisi meetmeid äriühingu varade kaitsmiseks, näiteks taotlema konkreetsete täitemeetmete peatamist, või kui märgitud kapital on oluliselt ja järsult vähenenud ning maksejõuetus on tõenäoline. Erandite tegemist äriühinguõigusest võib taotleda ka siis, kui saneerimiskava näeb ette uute aktsiate emiteerimise, mida võib pakkuda eelisjärjekorras võlausaldajatele, et vahetada võlga omakapitali vastu, või märgitud kapitali summa vähendamise ettevõtte osade ülemineku korral. Sellised erandid peaksid olema ajaliselt piiratud niivõrd, kui liikmesriigid peavad neid erandeid vajalikuks ennetava saneerimise raamistiku kehtestamiseks. Liikmesriike ei tohiks kohustada kalduma äriühinguõigusest täielikult või osaliselt kõrvale piiramatuks või piiratud ajaks, kui nad tagavad, et nende äriühinguõiguse nõuetega ei ole võimalik ohtu seada saneerimisprotsessi mõjusust, või on liikmesriikidel muud sama mõjusad vahendid, millega tagada, et aktsionärid või osanikud ei saa põhjendamatult takistada äriühingu elujõulisuse taastamiseni viiva saneerimiskava vastuvõtmist ega rakendamist. Selles kontekstis peaksid liikmesriigid seadma eriti olulisele kohale konkreetsete täitemeetmete peatamise ja saneerimiskava kinnitamisega seotud sätete mõjususe, mida aktsionäride üldkoosoleku või osanike koosoleku taotlemine ega selle tulemused ei tohiks põhjendamatult piirata. Seetõttu tuleks direktiivi (EL) 2017/1132 vastavalt muuta. Liikmesriikidel peaks olema kaalutusõigus selle hindamisel, millised erandid on seoses riikliku äriühinguõigusega vajalikud käesoleva direktiivi tõhusaks rakendamiseks, ning neil peaks olema võimalik näha sarnased erandid ette ka direktiivist (EL) 2017/1132 nende käesoleva direktiiviga hõlmamata maksejõuetusmenetluste puhul, mis võimaldavad saneerimismeetmete võtmist.
- (97) Komisjonile tuleks anda rakendamisvolitused andmete edastamise vormi koostamiseks ja hiljem selle muutmiseks. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (98) Komisjon peaks tegema uuringu hindamaks vajadust esitada seadusandlikke ettepanekuid, et käsitleda nende isikute maksejõuetust, kes ei tegele kaubandus-, majandus-, ameti või kutsetegevusega ning kes tarbijatena ei ole heauskselt kas ajutiselt või alaliselt võimelised oma võlgu tähtjaks tasuma. Sellises uuringus tuleks käsitleda küsimust, kas neile isikutele peaks olema tagatud juurdepääs põhilistele kaupadele ja teenustele, et tagada neile inimväärsed elutingimused.
- (99) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta ⁽²²⁾ kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate riigisiseste õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1132 äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta (ELT L 169, 30.6.2017, lk 46).

⁽²²⁾ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

(100) Kuna riigisest saneerimis- ja maksejõuetusraamistike erinevus takistaks ka edaspidi kapitali vaba liikumist ja asutamisevabaduse kasutamist, ei suuda liikmesriigid käesoleva direktiivi eesmärgi piisavalt saavutada, küll aga saab neid paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(101) Euroopa Keskpang esitas arvamuse 7. juunil 2017, ⁽²³⁾

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse sätteid järgmise kohta:

- a) ennetava saneerimise raamistikud, mida saavad kasutada rahalistes raskustes olevad võlgnikud maksejõuetuse tõenäolisuse korral, et vältida võlgniku maksejõuetust ja tagada tema elujõulisus;
- b) maksejõuetute füüsilisest isikust ettevõtjate võlgadest vabastamisega lõppevad menetlused ning
- c) saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmed.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata käesoleva artikli lõikes 1 osutatud menetlustes, kui võlgnikuks on

- a) direktiivi 2009/138/EÜ artikli 13 punktides 1 ja 4 määratletud kindlustusandjad või edasikindlustusandjad;
- b) määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratletud krediidasutused;
- c) määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktides 2 ja 7 määratletud investeerimisühingud ja ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjad;
- d) määruse (EL) nr 648/2012 artikli 2 punktis 1 määratletud kesksed vastaspooleid;
- e) määruse (EL) nr 909/2014 artikli 2 lõike 1 punktis 1 määratletud väärtpaberite keskedepositooriumid;
- f) direktiivi 2014/59/EL artikli 1 lõike 1 esimeses lõigus loetletud muud finantseerimisasutused ja ettevõtjad;
- g) liikmesriigi õiguse kohased avalik-õiguslikud asutused ning
- h) füüsilised isikud, kes ei ole füüsilisest isikust ettevõtjad.

3. Liikmesriigid võivad jätta käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja lõikes 1 osutatud menetlused, mis puudutavad võlgnikke, kes on muud kui lõikes 2 osutatud finantsettevõtjad, kes pakuvad finantsteenuseid, mille suhtes kohaldatakse erikorda, mille alusel liikmesriikide järelevalve- või kriisilahendusametitel on ulatuslikud sekkumisõigused, mis on võrreldavad nendega, mis on sätestatud liidu ja liikmesriigi õiguses lõikes 2 osutatud finantsettevõtjate puhul. Liikmesriigid edastavad erikorra komisjonile.

4. Liikmesriigid võivad lõike 1 punktis b osutatud menetluste kohaldamisala laiendada maksejõuetutele füüsilistele isikutele, kes ei ole füüsilisest isikust ettevõtjad.

Liikmesriigid võivad ette näha, et lõike 1 punkti a kohaldatakse vaid juriidiliste isikute suhtes.

⁽²³⁾ ELT C 236, 21.7.2017, lk 2.

5. Liikmesriigid võivad näha ette, et lõike 1 punktis a osutatud ennetava saneerimise raamistikest jäetakse välja või need ei mõjuta järgmisi nõudeid:
- praeguste või endiste töötajate olemasolevad ja tulevased nõuded;
 - pere-, sugulus-, abielu- või hõimlussuhetest tulenevad ülalpidamismõuded;
 - võlgniku deliktiõiguslikust vastutusest tulenevad nõuded.
6. Liikmesriigid tagavad, et ennetava saneerimise raamistikud ei mõjuta kogutud tööandjapensionioigusi.

Artikkel 2

Mõisted

- Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - „saneerimine“ – meetmed, mille eesmärk on võlgniku ettevõtte saneerimine ja mis hõlmavad võlgniku varade ja kohustuste või kapitalistruktuuri muu osa koosseisu, tingimuste või struktuuri muutmist, näiteks ettevõtte varade või osade müüki, ja kui see on liikmesriigi õiguses ette nähtud, tegutseva ettevõtte müüki, samuti vajalikke operatiivseid muudatusi või nende elementide kombinatsiooni;
 - „puudutatud isikud“ – võlausaldajad, sealhulgas, kui see on liikmesriigi õiguses kohaldatav, töötajad, või võlausaldajate rühmad, ja kui see on liikmesriigi õiguses kohaldatav, omakapitali omanikud, kelle nõudeid või huviseid saneerimiskavaga vastavalt otseselt puudutatakse;
 - „omakapitali omanik“ – isik, kellel on omandiõigusest tulenev huvi võlgnikus või võlgniku ettevõttes, sealhulgas aktsionärid või osanikud, kui isik ei ole võlausaldaja;
 - „konkreetsete täitemeetmete peatamine“ – võlausaldaja sissenõudeõiguse ajutine peatamine, mis määratakse kohtu või haldusasutuse poolt või mida kohaldatakse õigusaktidest tulenevalt võlgniku suhtes või kui see on liikmesriigi õiguses ette nähtud kolmandast isikust tagatise andja suhtes kohtu-, haldus- või muu menetluse raames, või kohtuvälise võlgniku varade või ettevõtte arestimise või võlgade katteks müümise raames;
 - „täitmisele kuuluv leping“ – võlgniku ja ühe või mitme võlausaldaja vahel sõlmitud leping, mille alusel on pooltel konkreetsete täitemeetmete peatamise otsuse tegemise või peatumise kohaldumise ajal veel täitmata kohustusi;
 - „võlausaldajate parimate huvide test“ – test, mis loetakse sooritatuks, kui ükski eriarvamusel olev võlausaldaja ei oleks saneerimiskava kohaselt halvemas seisus kui ta oleks seda liikmesriigi õiguse kohase tavapärase likvideerimise rahuldamisjärkude kohaldamise korral sõltumata sellest, kas likvideerimise puhul toimub osade kaupa või tegutseva ettevõtte müük või järgmise parima alternatiivse stsenaariumi korral, kui saneerimiskava ei kinnitata;
 - „uus rahastamine“ – olemasolevalt või uuel võlausaldajalt saadud uus rahaline abi, mis on mõeldud saneerimiskava rakendamiseks ja mis on sellesse saneerimiskavasse lisatud;
 - „vaerahastamine“ – olemasolevalt või uuel võlausaldajalt saadud uus rahaline abi, mis sisaldab vähemalt konkreetsete täitemeetmete peatamise ajal antavat rahalist abi, ning mis on mõistlik ja viivitamatult vajalik, et võlgniku ettevõtte saaks edasi tegutseda, või vajalik selle ettevõtte väärtuse säilitamiseks või suurendamiseks;
 - „füüsilisest isikust ettevõtja“ – füüsiline isik, kes tegeleb kaubandus-, majandus-, ameti- või kutsetegevusega;
 - „täielik võlgadest vabastamine“ – füüsilisest isikust ettevõtja tähtjaks tasumata jäänud võlgade sissenõudeõigus on välistatud või tähtjaks tasumata jäänud võlad kui sellised kustutatakse osana menetlusest, mis võib hõlmata varade müüki või tagasimaksete kava või mõlemat;
 - „tagasimaksete kava“ – maksekava, mille alusel tasub maksejõuetu füüsilisest isikust ettevõtja võlausaldajatele kindlaksmääratud kuupäevadel kindlaksmääratud summad või maksab perioodiliselt võlausaldajatele teatava osa oma sissetulekust võlgadest vabastamise perioodil;

- 12) „saneerimisnõustaja“ – isik või organ, kelle kohus või haldusasutus määrab täitma eeskätt üht või mitut järgmistest ülesannetest:
- a) võlgniku või võlausaldajate toetamine saneerimiskava koostamisel või selle üle läbirääkimiste pidamisel;
 - b) saneerimiskava üle peetavate läbirääkimiste ajal võlgniku tegevuse järelevalve ning selle kohta kohtule või haldusasutusele aruandmine;
 - c) läbirääkimiste ajal võlgniku varade ja äriasjade üle osalise kontrolli võtmine.
2. Käesoleva direktiivi kohaldamisel käsitatakse järgmiseid mõisteid nii, nagu need on määratletud liikmesriigi õiguses:
- a) maksejõuetus;
 - b) maksejõuetuse tõenäolisus;
 - c) mikro- ning väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEed).

Artikkel 3

Varajane hoiatamine ja juurdepääs teabele

1. Liikmesriigid tagavad, et võlgnikel on juurdepääs ühele või mitmele selgele ja läbipaistvale varajase hoiatamise vahendile, mis aitavad tuvastada asjaolusid, mis võivad põhjustada maksejõuetuse tõenäolisust, ja anda võlgnikule märku vajadusest viivitamatult tegutseda.

Esimese lõigu kohaldamiseks võivad liikmesriigid kasutada teavitamiseks ja teabevahetuseks ajakohastatud infotehnoloogiat.

2. Varajase hoiatamise vahendid võivad olla järgmised:

- a) hoiatusmehhanismid, kui võlgnik on jätnud tegemata teatavat liiki maksed;
- b) avalik-õiguslike või eraõiguslike organisatsioonide nõuandeteenused;
- c) riigisisese õiguse kohased stiimulid võlgniku kohta asjakohast teavet valdavatele kolmandatele isikutele, nagu raamatupidajad, maksu- ja sotsiaalkindlustusametid, et anda võlgnikule märku olukorra halvenemisest.

3. Liikmesriigid tagavad, et võlgnikel ja töötajate esindajatel on juurdepääs asjakohasele ja ajakohastatud teabele varajase hoiatamise vahendite kättesaadavuse ning saneerimis- ja võlgadest vabastamise menetluste ja meetmete kohta.

4. Liikmesriigid tagavad, et teave varajase hoiatamise vahendite kättesaadavuse kohta on üldsusele veebis kättesaadav ning et see teave on hõlpsalt leitav ja esitatud kasutajasõbralikul viisil, eeskätt VKEde jaoks.

5. Liikmesriigid võivad pakkuda toetust töötajate esindajatele võlgniku majandusliku olukorra hindamiseks.

II JAOTIS

ENNETAVA SANEERIMISE RAAMISTIKUD

1. PEATÜKK

Võimalus kasutada ennetava saneerimise raamistikke

Artikkel 4

Võimalus kasutada ennetava saneerimise raamistikke

1. Liikmesriigid tagavad, et maksejõuetuse tõenäolisuse korral on võlgnikel võimalik kasutada ennetava saneerimise raamistikku, mille abil nad saavad end saneerida, et vältida maksejõuetust ja tagada oma elujõulisus, ilma et see piiraks muid lahendusi maksejõuetuse ärahoidmiseks, kaitses seeläbi töökohti ja säilitades majandustegevuse.

2. Liikmesriigid võivad näha ette, et võlgnikel, kes on liikmesriigi õiguse alusel süüdi mõistetud arvepidamis- või raamatupidamiskohustuse raske rikkumise eest, on võimalik ennetava saneerimise raamistikku kasutada ainult pärast seda, kui nad on võtnud asjakohased meetmed süüdimõistva otsuse aluseks olnud rikkumiste heastamiseks, eesmärgiga anda võlausaldajatele vajalikku teavet, mis võimaldab neil otsuse tegemist saneerimise üle läbirääkimiste pidamise ajal.

3. Liikmesriigid võivad jätta kehtima liikmesriigi õiguses sätestatud elujõulisustesti või selle kehtestada, tingimusel et testi eesmärk on välistada võlgnikud, kellel ei ole elujõulisuse väljavaadet ning et seda saab läbi viia võlgniku vara kahjustamata.

4. Liikmesriigid võivad piirata kordade arvu teatava perioodi jooksul, millal võlgnik saab kasutada käesolevas direktiivis sätestatud ennetava saneerimise raamistikku.

5. Käesolevas direktiivis sätestatud ennetava saneerimise raamistik võib koosneda ühest või mitmest menetlusest, meetmest või sättest, millest mõned võivad olla kohtuvälised, ilma et see mõjutaks teisi liikmesriigi õiguse kohaseid saneerimisraamistikke.

Liikmesriigid tagavad, et saneerimise raamistik annab võlgnikele ja puudutatud isikutele käesolevas jaotises sätestatud õigused ja tagatised sidusal viisil.

6. Liikmesriigid võivad kehtestada õigusnormid, millega piiratakse kohtu või haldusametuse sekkumist ennetava saneerimise raamistikke üksnes juhtudega, kus see on vajalik ja proportsionaalne, tagades samal ajal puudutatud isikute ja asjaomaste sidusrühmade õiguste kaitset.

7. Käesolevas direktiivis sätestatud ennetava saneerimise raamistikke saab kasutada võlgnike avalduse alusel.

8. Liikmesriigid võivad ühtlasi näha ette, et käesolevas direktiivis sätestatud ennetava saneerimise raamistikke saab kasutada võlausaldajate ja töötajate esindajate avalduse alusel võlgniku nõusolekul. Liikmesriigid võivad sätestada, et võlgniku nõusolekut nõutakse vaid juhtudel, kui võlgnikul on VKEd.

2. PEATÜKK

Ennetava saneerimise kavade üle peetavatele läbirääkimistele kaasa aitamine

Artikkel 5

Varade käsutusõiguse säilitanud võlgnik

1. Liikmesriigid tagavad, et ennetava saneerimise menetlusi kasutavad võlgnikud säilitavad täielikult või vähemalt osaliselt kontrolli oma varade ja igapäevase majandustegevuse üle.

2. Vajaduse korral otsustab kohus või haldusametust saneerimisnõustaja määramise üle iga juhtumi puhul eraldi, välja arvatud teatavatel juhtudel, kui liikmesriigid võivad ette näha, et saneerimisnõustaja tuleb igal juhul määrata.

3. Liikmesriigid näevad ette saneerimisnõustaja määramise, et aidata võlgnikku ja võlausaldajaid läbirääkimistel ja kava koostamisel vähemalt järgmistel juhtudel:

- a) kui kohus või haldusametust kinnitab kooskõlas artikli 6 lõikega 3 konkreetsete täitemeetmete üldise peatamise ning kohus või haldusametust otsustab, et saneerimisnõustaja on poolte huvide kaitsmiseks vajalik;
- b) kui saneerimiskava peab kinnitama kohus või haldusametust rühmadeülese kohustamise kaudu kooskõlas artikliga 11 või
- c) kui seda nõuab võlgnik või võlausaldajate enamus, tingimisel et viimasel juhul kannavad saneerimisnõustaja kulud võlausaldajad.

Artikkel 6

Konkreetsete täitemeetmete peatamine

1. Liikmesriigid tagavad, et võlgnikud võivad saada kasu konkreetsete täitemeetmete peatamisest, et toetada ennetava saneerimise raamistikus saneerimiskava üle peetavaid läbirääkimisi.

Liikmesriigid võivad sätestada, et kohtul või haldusasutusel on õigus konkreetsete täitemeetmete peatamisest keelduda, kui selline peatamine ei ole vajalik või kui see ei täida esimeses lõigus seatud eesmärki.

2. Ilma et see piiraks lõigete 4 ja 5 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et konkreetsete täitemeetmete peatamine võib hõlmata igat liiki nõudeid, sealhulgas tagatud nõudeid ja eelisnõudeid.

3. Liikmesriigid võivad sätestada, et konkreetsete täitemeetmete peatamine võib olla üldine, hõlmates kõiki võlausaldajaid, või piiratud, hõlmates üht või mitut konkreetset võlausaldajat või võlausaldajate kategooriat.

Piiratud peatamise korral kohaldub peatamine ainult nende võlausaldajate suhtes, keda on kooskõlas liikmesriigi õigusega teavitatud lõikes 1 osutatud saneerimiskava läbirääkimistest või peatamisest.

4. Liikmesriigid võivad selgelt määratud juhtudel jätta teatavate nõuete või nõuete kategooriate suhtes konkreetsete täitemeetmete peatamise kohaldamata, kui selline väljajätmine on nõuetekohaselt põhjendatud, ning kui

- a) täitemeede ei ohusta tõenäoliselt ettevõtte saneerimist või
- b) peatamine võib kahjustada ebaõiglaselt asjaomaste nõuete võlausaldajaid.

5. Lõiget 2 ei kohaldata töötajate nõuete suhtes.

Erandina esimesest lõigust võivad liikmesriigid kohaldada lõiget 2 töötajate nõuete suhtes üksnes niivõrd, kui liikmesriigid suudavad tagada, et selliste nõuete tasumine on ennetava saneerimise raamistikus tagatud sarnasel kaitsetasemel.

6. Konkreetsete täitemeetmed peatatakse esialgu kuni neljaks kuuks.

7. Olenemata lõikest 6 võivad liikmesriigid anda kohtutele ja haldusasutustele õiguse võlgniku, võlausaldaja või asjakohasel juhul saneerimisnõustaja taotlusel konkreetsete täitemeetmete peatamise kestust pikendada või konkreetsete täitemeetmed uuesti peatada. Konkreetsete täitemeetmete peatamist pikendatakse või need peatatakse uuesti üksnes siis, kui asjaoludest nähtub selgelt, et peatamise pikendamine või uuesti peatamine on nõuetekohaselt põhjendatud, näiteks kui

- a) saneerimiskava üle läbirääkimiste pidamisel on tehtud arvestatavaid edusamme;
- b) konkreetsete täitemeetmete peatamise jätkamine ei kahjusta ebaõiglaselt ühegi huvitatud isiku õigusi ega huvisid või
- c) võlgniku suhtes ei ole veel liikmesriigi õiguse kohaselt algatatud maksejõuetusmenetlust, mis võib lõppeda võlgniku likvideerimisega.

8. Konkreetsete täitemeetmete peatamise kogukestus pikendamistega ja uuendamistega ei tohi ületada 12 kuud.

Kui liikmesriigid otsustavad rakendada käesolevat direktiivi ühe või mitme menetluse või meetmega, mis et täida määruse (EL) 2015/848 A lisa kohaseid teavitamistingimusi, on selliste menetluste raames peatamise kogupikkus kõige rohkem neli kuud, kui võlgniku põhihuvide kese on üle viidud teise liikmesriiki ennetava saneerimise menetluse algatamise taotlusele eelnenud kolme kuu jooksul.

9. Liikmesriigid tagavad, et kohtud või haldusasutused võivad konkreetsete täitemeetmete peatamise lõpetada järgmistel juhtudel:

- a) peatamine ei täida enam saneerimiskava läbirääkimiste toetamise eesmärki, näiteks juhul, kui ilmneb, et läbirääkimiste jätkamist ei toeta võlausaldajate hulk, kes saaksid liikmesriigi õiguse kohaselt takistada saneerimiskava vastuvõtmist;
- b) võlgniku või saneerimisnõustaja taotlusel;

- c) konkreetsete täitemeetmete peatamine kahjustab või võib ebaõiglaselt kahjustada üht või mitut võlausaldajat või ühte või mitut võlausaldajate rühma, kui liikmesriigi õiguses on nii sätestatud, või
- d) peatamine toob kaasa võlausaldaja maksejõuetuse, kui liikmesriigi õiguses on nii sätestatud.

Liikmesriigid võivad esimeses lõigus sätestatud konkreetsete täitemeetmete peatamise lõpetamise õiguse sätestada üksnes olukordades, kus võlausaldajatel ei ole olnud võimalust esitada oma seisukoht enne peatamise jõustumist või enne kohtu või haldusasutuse poolt peatamise pikendamist.

Liikmesriigid võivad näha ette miinimumperioodi, mis ei ületa lõikes 6 osutatud tähtaega, mille jooksul ei tohi konkreetsete täitemeetmete peatamist lõpetada.

Artikkel 7

Konkreetsete täitemeetmete peatamise tagajärjed

1. Kui võlgnikul tekib konkreetsete täitemeetmete peatamise ajal liikmesriigi õiguse alusel kohustus algatada maksejõuetusmenetlus, mis võib lõppeda võlgniku likvideerimisega, siis see kohustus peatub konkreetsete täitemeetmete peatamise ajaks.
2. Konkreetsete täitemeetmete peatamine kooskõlas artikliga 6 peatab täitemeetmete peatamise ajaks ühe või mitme võlausaldaja taotluse alusel algatava ja võlgniku likvideerimisega lõppeda võiva maksujõuetusmenetluse.
3. Liikmesriigid võivad lõigetest 1 ja 2 kõrvale kalduda olukorras, kus võlgnik ei ole suuteline võlgasid nende sissenõutavaks muutumisel tasuma. Sellisel juhul tagavad liikmesriigid, et kohus või haldusasutus võib otsustada jätta konkreetsete täitemeetmete peatamise kehtima, kui juhtumi asjaolusid arvestades ei oleks võlgniku likvideerimisega lõppeda võiva maksejõuetusmenetluse algatamine võlausaldajate üldistes huvides.
4. Liikmesriigid kehtestavad õigusnormid, millega tagatakse, et võlausaldajad, kelle suhtes peatamist kohaldatakse, ei või enne peatamist tekkinud võlgade tõttu ja ainult seepärast, et võlgnik ei ole neid tasunud, keelduda esmavajalike täitmisele kuuluvate lepingute täitmisest või lõpetamisest, täitmise kiirendamisest või neid lepinguid muul viisil võlgnikku kahjustavalt muuta. Esmavajalike täitmisele kuuluvate lepingute all tuleb mõista täitmisele kuuluvaid lepinguid, mis on vajalikud igapäevaseks majandustegevuseks, sealhulgas tarneteks, mille peatamise korral võlgniku majandustegevus seiskuks.

Esimene lõik ei takista liikmesriikidel pakkuda sellistele võlausaldajatele asjakohaseid kaitsemeetmeid, hoidmaks ära, et nimetatud lõigu tulemusel neid võlausaldajaid ebaõiglaselt kahjustataks.

Liikmesriigid võivad ette näha, et käesolevat lõiget kohaldatakse ka täitmisele kuuluvate lepingute suhtes, mis ei ole esmavajalikud.

5. Liikmesriigid tagavad, et võlausaldajad ei või keelduda täitmisele kuuluvate lepingute täitmisest või lõpetamisest, täitmise kiirendamisest või neid lepinguid muul viisil võlgnikku kahjustavalt muuta lepinguliste klauslite alusel üksnes seetõttu, et
 - a) taotletakse ennetava saneerimise menetluse algatamist;
 - b) taotletakse konkreetsete täitemeetmete peatamist;
 - c) algatatakse ennetava saneerimise menetlus või
 - d) konkreetsete täitemeetmete peatatakse.
6. Liikmesriigid võivad sätestada, et konkreetsete täitemeetmete peatamist ei kohaldata tasaarvestuse, sealhulgas tegevuse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse suhtes finantsturgudel, energiaturgudel ja kaubaturgudel isegi juhtudel, mille puhul ei kohaldata artikli 31 lõiget 1, kui tasaarvestust tehakse riigisisese maksejõuetusõiguse kohaselt. Küll aga kohaldatakse peatamist võlausaldaja poolt võlgniku suhtes esitatud sellise nõude sissenõudmisele, mis on tekkinud tasaarvestuse tegemise tulemusel.

Esimest lõiku ei kohaldata lepingute suhtes, mis käsitlevad võlgniku majandustegevuseks vajalike kaupade, teenuste või energia tarnet, välja arvatud siis, kui sellised lepingud on börsil või muul turul kaubeldava positsiooni kujul, nii et neid saab igal ajal aktuaalse turuväärtuse alusel asendada.

7. Liikmesriigid tagavad, et saneerimiskava vastuvõtmiseta lõpnev konkreetsete täitemeetmete peatamine iseenesest ei ole võlgniku likvideerimisega lõppeda võiva maksejõuetusmenetluse algatamise aluseks, välja arvatud siis, kui muud liikmesriigi õiguses sätestatud tingimused kõnealuse menetluse algatamiseks on täidetud.

3. PEATÜKK

Saneerimiskavad

Artikkel 8

Saneerimiskavade sisu

1. Liikmesriigid nõuavad, et saneerimiskavad, mis võetakse vastu kooskõlas artikliga 9 või esitatakse kohtule või haldusasutusele kinnitamiseks kooskõlas artikliga 10, sisaldaksid vähemalt järgmist teavet:

- a) võlgniku identifitseerimisandmed;
- b) võlgniku varad ja kohustused saneerimiskava esitamise ajal, sealhulgas varade väärtus, võlgniku majandusliku olukorra ja töötajate olukorra kirjeldus ning võlgniku raskuste põhjuste ja ulatuse kirjeldus;
- c) puudutatud isikud, nimetades isikud ühekaupa või kirjeldades neid võlakategooria kaudu kooskõlas liikmesriigi õigusega, samuti nende nõuded või huvid, mis on saneerimiskavaga hõlmatud;
- d) saneerimiskava vastuvõtmiseks puudutatud isikutest moodustatud rühmad ning iga rühma nõuete ja huvide konkreetsed väärtused, kui see on kohaldatav;
- e) kui see on kohaldatav, need isikud, keda saneerimiskava ei mõjuta, nimetades isikud ühekaupa või kirjeldades neid võlakategooria kaudu kooskõlas liikmesriigi õigusega, ning kirjeldus nende põhjuste kohta, miks kava ei peaks neid mõjutama;
- f) saneerimisnõustaja identifitseerimisandmed, kui see on kohaldatav;
- g) saneerimiskava tingimused, sealhulgas eelkõige
 - i) kõik kavandatud saneerimismeetmed, millele on osutatud artikli 2 lõike 1 punktis 1;
 - ii) kui see on kohaldatav, kõikide kavandatud saneerimismeetmete kavandatud kestus;
 - iii) töötajate esindajate teavitamise ja nendega konsulteerimise kord kooskõlas liidu ja liikmesriigi õigusega;
 - iv) kui see on kohaldatav, üldised tööhõivega seotud tagajärjed, näiteks vallandamine, osaline tööaeg vms;
 - v) võlgniku hinnangulised rahavood, kui see on liikmesriigi õiguses ette nähtud, ja
 - vi) saneerimiskava raames oodatav igasugune uus rahastamine ja põhjused, miks see uus rahastamine on kava rakendamiseks vajalik;
- h) põhjendused, milles selgitatakse, miks saneerimiskaval on mõistlikud väljavaated vältida võlgniku maksejõuetust ja tagada ettevõtte elujõulisus, sealhulgas kava õnnestumise eeltingimused. Liikmesriigid võivad näha ette, et põhjendused peab koostama või kinnitama kas väliseksperit või saneerimisnõustaja, kui viimane on määratud.

2. Liikmesriigid avaldavad saneerimiskavade jaoks veebis põhjaliku, VKEde vajadustele kohandatud kontrollnimekirja. Kontrollnimekirjas esitatakse praktilised suunised saneerimiskava koostamiseks kooskõlas liikmesriigi õigusega.

Kontrollnimekiri avaldatakse liikmesriigi ametlikus keeles või ametlikes keeltes. Liikmesriigid kaaluvad kontrollnimekirja avaldamist vähemalt ühes muus keeles, eelkõige rahvusvaheliseks ärisuhtluseks kasutatavas keeles.

*Artikkel 9***Saneerimiskavade vastuvõtmine**

1. Liikmesriigid tagavad, et olenemata sellest, kes taotleb kooskõlas artikliga 4 ennetava saneerimise menetluse läbiviimist, on võlgnikel õigus esitada saneerimiskavad puudutatud isikute poolt vastuvõtmiseks.

Samuti võivad liikmesriigid ette näha, et saneerimiskavasid võivad esitada ka võlausaldajad ja saneerimisnõustajad, ning sätestada, millistel tingimustel nad seda teha võivad.

2. Liikmesriigid tagavad, et puudutatud isikutel on õigus saneerimiskava vastuvõtmise üle hääletada.

Isikutel, keda saneerimiskava ei mõjuta, ei ole hääleõigust kõnealuse kava vastuvõtmisel.

3. Olenemata lõikest 2 võivad liikmesriigid jätta ilma hääleõiguseta järgmised isikud:

- a) omakapitali omanikud;
- b) võlausaldajad, kelle nõuded on likvideerimise tavapärase järjestuse korral tavaliste tagamata nõuetega võlausaldajate nõuetest madalama rahuldamisjärguga, või
- c) võlgniku või tema ettevõttega seotud isikud, kellel on liikmesriigi õiguse kohaselt huvide konflikt.

4. Liikmesriigid tagavad, et puudutatud isikuid koheldakse eraldi rühmadena, mis kooskõlas liikmesriigi õigusega kajastavad kontrollitavatel kriteeriumidel põhinevaid huvisid, mis on piisavalt ühetaolised. Saneerimiskava vastuvõtmise eesmärgil käsitatakse eraldi rühmadena vähemalt tagatud ja tagamata nõuetega võlausaldajaid.

Samuti võivad liikmesriigid sätestada, et töötajate nõudeid käsitatakse eraldi rühma kuuluvana.

Liikmesriigid võivad sätestada, et VKEdest võlgnikud võivad otsustada mitte käsitada puudutatud isikuid eraldi rühmadena.

Liikmesriigid kehtestavad asjakohased meetmed, mis tagavad, et rühmade moodustamisel pööratakse erilist tähelepanu haavatavate võlausaldajate, näiteks väiketarnijate kaitsele.

5. Hääleõigusi ja rühmade moodustamist kontrollib kohus või haldusasutus, kui saneerimiskava esitatakse kinnitamiseks.

Liikmesriigid võivad sätestada, et kohus või haldusasutus kontrollib hääleõigusi ja rühmade moodustamist ja kinnitab need juba varasemas etapis, kui on osutatud esimeses lõigus.

6. Saneerimiskava on puudutatud isikute poolt vastu võetud, kui selleks on olemas iga rühma nõuete või huvide summale vastav enamus. Liikmesriigid võivad lisaks nõuda igas rühmas puudutatud isikute enamust.

Liikmesriigid kehtestavad saneerimiskava vastuvõtmiseks nõutava enamuse. Selline enamus ei tohi olla üle 75 % iga rühma nõuete või huvide summast või asjakohasel juhul iga rühma puudutatud isikute arvust.

7. Olenemata lõigetest 2–6 võivad liikmesriigid sätestada, et saneerimiskava vastuvõtmise üle toimuva formaalse hääletamise võib asendada kokkuleppega, mille puhul on olemas nõutud enamus.

*Artikkel 10***Saneerimiskavade kinnitamine**

1. Liikmesriigid tagavad, et vähemalt järgmised saneerimiskavad on poolte jaoks siduvad üksnes siis, kui need kinnitab kohus või haldusasutus:

- a) saneerimiskavad, mis mõjutavad eriarvamusele jäänud puudutatud isikute nõudeid või huvisid;
- b) saneerimiskavad, mis näevad ette uue rahastamise;
- c) saneerimiskavad, mille kohaselt kaotab töö rohkem kui 25 % töötajatest, kui see on liikmesriigi õiguse kohaselt lubatud.

2. Liikmesriigid tagavad, et tingimused, millele vastavuse korral saab kohus või haldusasutus saneerimiskava kinnitada, on selgelt kindlaks määratud ning hõlmavad vähemalt järgmist:

- a) saneerimiskava on vastu võetud kooskõlas artikliga 9;
- b) piisavalt ühetaoliste huvidega samas rühmas olevaid võlausaldajaid koheldakse võrdselt ja proportsionaalselt nende nõuetega;
- c) saneerimiskavast on teavitatud kõiki puudutatud isikuid kooskõlas liikmesriigi õigusega;
- d) eriarvamusele jäänud võlausaldajate olemasolu korral tehakse saneerimiskava võlausaldajate parimate huvide test;
- e) kui see on kohaldatav, saneerimiskava rakendamiseks vajalik uus rahastamine ning see ei kahjusta ebaõiglaselt võlausaldajate huvisid.

Kohus või haldusasutus kontrollib vastavust esimese lõigu punktiga d üksnes juhul, kui saneerimiskava on sellel alusel vaidlustatud.

3. Liikmesriigid tagavad, et kohtud või haldusasutused saavad saneerimiskava kinnitamisest keelduda, kui kaval ei ole mõistlikku väljavaadet võlgniku maksejõuetust ära hoida või ettevõtte elujõulisust tagada.

4. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui saneerimiskava siduvaks muutumiseks peab selle kinnitama kohus või haldusasutus, tehakse otsus tõhusal viisil, pidades silmas asja kiiret menetlemist.

Artikkel 11

Rühmadeülene kohustamine

1. Liikmesriigid tagavad, et kohus või haldusasutus võib võlgniku ettepanekul või nõusolekul kinnitada saneerimiskava, mida ei ole kiitnud artikli 9 lõikes 6 sätestatud korras heaks kõik puudutatud isikute hääletavad rühmad, ja see muutub siduvaks eriarvamusel olevatele hääletavatele rühmadele, kui saneerimiskava vastab vähemalt järgmistele tingimustele:

- a) see vastab artikli 10 lõigetele 2 ja 3;
- b) selle on heaks kiitnud
 - i) puudutatud isikute hääletavate rühmade enamus, tingimusel et vähemalt üks kõnealustest rühmadest on tagatud nõuetega võlausaldajate rühm või kõrgema rahuldamisjärguga kui tavaliste tagamata nõuetega võlausaldajate rühm, või kui see nii ei ole,
 - ii) vähemalt üks puudutatud isikute hääletavatest rühmadest või kui nii on sätestatud liikmesriigi õiguses, kahju kannatanud isikute hääletav rühm, välja arvatud omakapitali omanike rühm või muu rühm, kes võlgniku tegevust jätkava ettevõtte väärtuse hindamise tulemusel ei saaks väljamakseid ega säilitada huvisid või kellel ei ole mõistlikku eeldust saada väljamakseid ega säilitada huvisid, kui liikmesriigi õiguse kohaselt kohaldatakse likvideerimise tavapärasest järjekorda;
- c) sellega tagatakse, et eriarvamusele jäänud puudutatud võlausaldajate hääletavaid rühmi koheldakse vähemalt sama soodsalt kui mis tahes sama rahuldamisjärguga rühma ning soodsamalt kui mis tahes madalama rahuldamisjärguga rühma ning
- d) ükski puudutatud isikute rühm ei või saneerimiskavaga saada või endale jätta rohkem kui tema nõuete või huvide täissumma.

Erandina esimesest lõigust on liikmesriikidel õigus otsustada, et võlgniku nõusolek on nõutav ainult juhtudel, kui võlgnikud on VKEd.

Liikmesriigid võivad suurendada puudutatud isikute või kui liikmesriigi õigus seda ette näeb, kahju kannatanud isikute rühmade minimaalset arvu, mis on vajalik saneerimiskava heakskiitmiseks esimese lõigu punkti b alapunkti ii kohaselt.

2. Erandina lõike 1 punktist c võivad liikmesriigid ette näha, et eriarvamusele jäänud puudutatud võlausaldajate hääletava rühma nõuded rahuldatakse täies ulatuses samade või võrdväärsete vahendite abil, kui madalama rahuldamisjärguga rühm saab saneerimiskava raames väljamakseid või säilitab selles oma positsiooni.

Liikmesriigid võivad jätta kehtima või kehtestada erandid esimesest lõigust, kui see on vajalik saneerimiskava eesmärkide saavutamiseks ning kui saneerimiskava ei kahjusta ebaõiglaselt ühegi puudutatud isiku õigusi ega huvisid.

Artikkel 12

Omakapitali omanikud

1. Kui liikmesriigid ei kohalda artikleid 9–11 omakapitali omanike suhtes, tagavad nad teiste vahendite abil, et kõnealustel omakapitali omanikel ei ole lubatud hoida põhjendamatult ära saneerimiskava vastuvõtmine ja kinnitamine ega luua selleks takistusi.
2. Samuti tagavad liikmesriigid, et omakapitali omanikel ei ole lubatud hoida põhjendamatult ära saneerimiskava rakendamine ega luua selleks takistusi.
3. Liikmesriigid võivad kohandada seda, mida tähendab käesoleva artikli mõttes põhjendamatu ärahoidmine ja takistuste loomine, võttes muu hulgas arvesse, kas võlgnik on VKE või suur ettevõtte, kavandatud saneerimismeetmeid, mis puudutavad omakapitali omanike õigusi, omakapitali omaniku liiki, asjaolu, kas võlgnik on juriidiline või füüsiline isik, või kas äriühingu partneritel on piiratud või piiramata vastutus.

Artikkel 13

Töötajad

1. Liikmesriigid tagavad, et ennetava saneerimise raamistik ei mõjuta liidu ja liikmesriikide tööõiguse kohaseid töötajate individuaalseid ja kollektiivseid õigusi, näiteks:
 - a) kollektiivlääbirääkimiste ja kollektiivsete aktsioonide õigust ja
 - b) õigust teavitamisele ja konsulteerimisele kooskõlas direktiividega 2002/14/EÜ ja 2009/38/EÜ, eeskätt:
 - i) töötajate esindajate teavitamine ettevõtte või üksuse tegevuse ja majandusliku olukorra hiljutisest ja tõenäolisest arengust, mis võimaldab neil teavitada võlgnikku murest ettevõtte olukorra pärast ja vajadusest kaaluda saneerimismehhanismide kasutamist;
 - ii) töötajate esindajate teavitamine igast ennetava saneerimise menetlusest, mis võib mõjutada tööhõivet, näiteks töötajate võimet saada kätte oma töötasu ja muud tulevased maksed, sealhulgas tööandjapension;
 - iii) töötajate esindajate teavitamine ja nendega konsulteerimine saneerimiskavade osas, enne kui need kavad esitatakse kohtule või haldusasutusele kooskõlas artikliga 9 vastuvõtmiseks või kooskõlas artikliga 10 kinnitamiseks;
 - c) direktiividega 98/59/EÜ, 2001/23/EÜ ja 2008/94/EÜ tagatud õigusi.
2. Kui saneerimiskava sisaldab meetmeid, mis toovad kaasa muutusi töökorralduses või lepingulistest suhetes töötajatega, peavad töötajad need meetmed heaks kiitma, kui heakskiitmine on neil juhtudel liikmesriigi õiguses või kollektiivlepingutes ette nähtud.

Artikkel 14

Kohtu või haldusasutuse poolne hindamine

1. Kohus või haldusasutus teeb otsuse võlgniku ettevõtte väärtuse hindamise kohta ainult siis, kui saneerimiskava vaidlustab eriarvamusele jäänud puudutatud isik alusel, et väidetavalt
 - a) ei loeta sooritatuks artikli 2 lõike 1 punkti 6 kohast võlausaldajate parimate huvide testi või
 - b) on rikutud artikli 11 lõike 1 punkti b alapunktis ii sätestatud rühmadeülese kohustamise tingimusi.

2. Liikmesriigid tagavad, et kohus või haldusasutus võib lõike 1 kohase väärtuse hindamise otsuse tegemiseks määrata või ära kuulata nõuetekohase kvalifikatsiooniga eksperdid.
3. Lõike 1 kohaldamisel tagavad liikmesriigid, et eriarvamusele jäänud puudutatud isikul on õigus esitada vaidlustus sellele kohtule või haldusasutusele, kelle poole pöördui saneerimiskava kinnitamiseks.

Liikmesriigid võivad sätestada, et kõnealuse vaidlustuse võib esitada saneerimiskava kinnitamise otsuse edasikaebuse raames.

Artikkel 15

Saneerimiskavade tagajärjed

1. Liikmesriigid tagavad, et kohtu või haldusasutuse kinnitatud saneerimiskavad on kõikide artikli 8 lõike 1 punkti c kohaselt nimetatud või kirjeldatud puudutatud isikute suhtes siduvad.
2. Liikmesriigid tagavad, et neid võlausaldajaid, kes liikmesriigi õiguse kohaselt ei osale saneerimiskava vastuvõtmises, saneerimiskava ei mõjuta.

Artikkel 16

Edasikaebused

1. Liikmesriigid tagavad, et iga liikmesriigi õigusega tagatud edasikaebust otsuse suhtes, millega kohus kinnitab või lükkab tagasi saneerimiskava, on võimalik esitada kõrgema astme kohtule.

Liikmesriigid tagavad, et otsuse peale, millega haldusotsus kinnitab või lükkab tagasi saneerimiskava, on võimalik esitada edasikaebus kohtule.

2. Kaebused vaadatakse läbi tõhusal viisil, eesmärgiga neid kiiresti menetleda.
3. Saneerimiskava kinnitamise otsuse peale esitatud edasikaebusel ei ole selle kava elluviimist peatavat toimet.

Erandina esimesest lõigust võivad liikmesriigid sätestada, et kohtud võivad peatada saneerimiskava või selle osade elluviimise, kui see on vajalik ja asjakohane isiku huvide kaitsmise eesmärgil.

4. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui lõike 3 kohane kaebus rahuldatakse, võib kohus kas

- a) saneerimiskava tühistada või
- b) saneerimiskava kinnitada koos muudatustega, kui see on liikmesriigi õiguses nii sätestatud, või ilma muudatusteta.

Liikmesriigid võivad sätestada, et kui kava kinnitatakse esimese lõigu punkti b kohaselt, makstakse hüvitist rahalist kahju kandnud isikule, kelle edasikaebus rahuldati.

4. PEATÜKK

Uue rahastamise, vaherahastamise ja muude saneerimisega seotud tehingute kaitsmine

Artikkel 17

Uue rahastamise ja vaherahastamise kaitsmine

1. Liikmesriigid tagavad, et uut rahastamist ja vaherahastamist kaitstakse piisavalt. Võlgniku järgneva maksejõuetuse korral tuleb vähemalt tagada vähemalt, et
- a) uut rahastamist ja vaherahastamist ei tunnistata tühiseks, kehtetuks või mittetäidetavaks ning

- b) sellise rahastamise andjatele ei teki tsiviil-, haldus- või kriminaalvastutust tulenevalt sellest, et selline rahastamine kahjustab kõikide võlausaldajate huvisid, välja arvatud juhul, kui on olemas muud täiendavad alused, mis on sätestatud liikmesriigi õiguses.
2. Liikmesriigid võivad ette näha, et lõiget 1 kohaldatakse uue rahastamise suhtes ainult siis, kui kohus või haldusasutus on saneerimiskava kinnitanud, ja vaherahastamise suhtes ainult siis, kui on tehtud *ex ante* kontroll.
3. Liikmesriigid võivad jätta lõike 1 kohaldamisalast välja vaherahastamise, mis on antud pärast seda, kui võlgnik ei suuda enam oma sissenõutavaid võlgu tasuda.
4. Liikmesriigid võivad ette näha, et uue rahastamise või vaherahastamise andjatel on õigus saada järgnevas maksejõuetusmenetluses väljamakseid eelisjärjekorras enne võlausaldajaid, kellel oleks muidu prioriteetsed või samas järgus olevad nõuded.

Artikkel 18

Muude saneerimisega seotud tehingute kaitsmine

1. Ilma et see piiraks artikli 17 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et võlgniku järgneva maksejõuetuse korral ei tunnistata saneerimiskava üle läbirääkimiste edendamiseks tehtud mõistlikke ja viivitamatult vajalikke tehinguid tühiseks, kehtetuks või mittetäidetavaks üksnes seetõttu, et sellised tehingud kahjustavad kõikide võlausaldajate huvisid, välja arvatud juhul, kui on olemas muud täiendavad alused, mis on sätestatud liikmesriigi õiguses.
2. Liikmesriigid võivad ette näha, et lõiget 1 kohaldatakse ainult siis, kui kohus või haldusasutus on kava kinnitanud või kui selliste tehingute suhtes on tehtud *ex ante* kontroll.
3. Liikmesriigid võivad jätta lõike 1 kohaldamisalast välja tehingud, mis on tehtud pärast seda, kui võlgnik ei suuda enam oma sissenõutavaid võlgu tasuda.
4. Lõikes 1 osutatud tehingute hulka kuuluvad vähemalt järgmised tehingud:
- saneerimiskava läbirääkimiste, vastuvõtmise või kinnitamise eest tasude ja kulude maksmine;
 - saneerimisega tihedalt seotud küsimustes erialase nõu küsimise eest tasude ja kulude maksmine;
 - töötajate töötasu maksmine juba tehtud töö eest, ilma et see piiraks muid liidu või liikmesriigi õiguses ette nähtud kaitsemeetmeid;
 - tavapärase majandustegevuse osana tehtud muud maksed ning väljamaksed, millele ei ole osutatud punktides a–c.
5. Ilma et see piiraks artikli 17 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et võlgniku järgneva maksejõuetuse korral kohtu või haldusasutuse kinnitatud saneerimiskava rakendamise edendamiseks tehtud mõistlikku ja viivitamatult vajalikku tehingut, mis on tehtud saneerimiskavaga kooskõlas, ei tunnistata tühiseks, kehtetuks või mittetäidetavaks üksnes seetõttu, et sellised tehingud kahjustavad kõikide võlausaldajate huvisid, välja arvatud juhul, kui on olemas muud täiendavad alused, mis on sätestatud liikmesriigi õiguses.

5. PEATÜKK

Juriidilise isiku juhtide kohustused

Artikkel 19

Juriidilise isiku juhtide kohustused, kui maksejõuetus on tõenäoline

Liikmesriigid tagavad, et kui maksejõuetus on tõenäoline, peavad juriidilise isiku juhid silmas vähemalt järgmist:

- võlausaldajate, omakapitali omanike ja muude sidusrühmade huvid;
- vajadus astuda samme maksejõuetuse ärahoidmiseks ja
- vajadus vältida tahtlikku või raskest hooletusest tingitud käitumist, mis võib ohustada ettevõtte elujõulisust.

III JAOTIS

VÕLGADEST VABASTAMINE JA ÄRITEGEVUSE KEELD*Artikkel 20***Õigus kasutada võlgadest vabastamise menetlust**

1. Liikmesriigid tagavad, et maksejõuetud füüsilisest isikust ettevõtjad saavad kasutada vähemalt ühte menetlust, mille tulemusel on võimalik võlgadest käesoleva direktiiviga kooskõlas täielikult vabastada.

Liikmesriigid võivad ette näha, et maksejõuetule füüsilisest isikust ettevõtja võlga seonduv kaubandus-, majandus-, ameti või kutsetegevus peab olema lõppenud.

2. Liikmesriigid, kus täieliku võlgadest vabastamise tingimus on füüsilisest isikust ettevõtja poolt võla osaline tasumine, tagavad, et seonduv tagasimakse kohustus põhineb füüsilisest isikust ettevõtja konkreetsel olukorral ning on eelkõige proportsionaalne füüsilisest isikust ettevõtja arestitava tulu või netotulu ja varadega võlgadest vabastamise perioodil ning et võlausaldajate huvid võetakse õiglaselt arvesse.

3. Liikmesriigid tagavad, et füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on võlgadest vabastatud, võivad kasutada olemasolevaid riiklikke raamistikke, millega antakse füüsilisest isikust ettevõtjatele ettevõtlustoetust, sealhulgas saavad juurdepääsu asjakohasele ja ajakohastatud teabele selliste raamistike kohta.

*Artikkel 21***Võlgadest vabastamise periood**

1. Liikmesriigid tagavad, et periood, mille möödudes on võimalik maksejõuetud füüsilisest isikust ettevõtjad võlgadest täielikult vabastada, ei ole pikem kui kolm aastat alates hiljemalt ühest järgmisest kuupäevast:

- a) tagasimaksete kava hõlmava menetluse puhul kohtu või haldusasutuse otsuse kuupäev kava kinnitamise kohta või kava rakendamise alguse kuupäev või
- b) muu menetluse puhul kuupäev, mil kohus või haldusasutus teeb otsuse menetluse algatamise kohta, või füüsilisest isikust ettevõtja pankrotivara moodustumise kuupäev.

2. Liikmesriigid tagavad, et maksejõuetud füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on täitnud oma kohustused, kui sellised kohustused on kehtestatud liikmesriigi õigusega, vabastatakse võlgadest vabastamise perioodi lõppemisel, ilma et nad peaksid taotlema kohtult või haldusasutuselt täiendava menetluse algatamist lisaks lõikes 1 osutatud menetlustele.

Ilma et see piiraks esimese lõigu kohaldamist, võivad liikmesriigid jätta kehtima või kehtestada sätted, millega kohtul või haldusasutusel lubatakse kontrollida, kas füüsilisest isikust ettevõtjad on täitnud võlgadest vabastamise eelduseks olevad kohustused.

3. Liikmesriigid võivad ette näha, et täielik võlgadest vabastamine ei takista sellise maksejõuetusmenetluse jätkumist, mis hõlmab füüsilisest isikust ettevõtja pankrotivara hulka kuuluva vara müümist ja jaotamist võlgadest vabastamise perioodi lõppemise kuupäeva seisuga.

*Artikkel 22***Äritegevuse keelu periood**

1. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui maksejõuetu füüsilisest isikust ettevõtja vabastatakse võlgadest kooskõlas käesoleva direktiiviga, siis kõik kaubandus-, majandus-, ameti- või kutsetegevusega alustamise ja tegelemise keelud, mis kehtivad üksnes sel põhjusel, et füüsilisest isikust ettevõtja on maksejõuetu, kaotavad kehtivuse hiljemalt võlgadest vabastamise perioodi lõppemisel.

2. Liikmesriigid tagavad, et võlgadest vabastamise perioodi lõppemisel kaotavad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud keelud kehtivuse, ilma et kohtult või haldusasutuselt peaks taotlema täiendava menetluse algatamist lisaks artikli 21 lõikes 1 osutatud menetlustele.

Artikkel 23

Erandid

1. Erandina artiklitest 20–22 jätavad liikmesriigid kehtima või kehtestavad sätted, millega keeldutakse võlgadest vabastamisest, seda piiratakse või võlgadest vabastamine tühistatakse või millega nähakse ette pikemad täieliku võlgadest vabastamise perioodid või pikemad äritegevuse keelu perioodid, kui maksejõuetu füüsilisest isikust ettevõtja on tegutsenud võlausaldajate või teiste sidusrühmade suhtes ebauusalt või pahauskelt võlgadesse sattumise ajal, maksejõuetusmenetluse jooksul või võla tasumise ajal, ilma et see piiraks riigisiseseid tõendamiskoormise reegleid.

2. Erandina artiklitest 20–22 võivad liikmesriigid jätta kehtima või kehtestada sätted, millega keelatakse võlgadest vabastamine või piiratakse võlgadest vabastamise õiguse kasutamist, võlgadest vabastamine tühistatakse või nähakse ette täieliku võlgadest vabastamise või äritegevuse keelu pikemad perioodid teataval selgelt määratud juhtudel ja kui sellised erandid on nõuetekohaselt põhjendatud, näiteks järgmistel juhtudel:

- a) maksejõuetu füüsilisest isikust ettevõtja on oluliselt rikkunud tagasimaksete kava kohaseid kohustusi või muid juriidilisi kohustusi, mille eesmärk on võlausaldajate huvide kaitsmine, sealhulgas kohustust maksimeerida võlausaldajate tagasimakseid;
- b) maksejõuetu füüsilisest isikust ettevõtja ei täida liidu ja liikmesriigi õiguse kohaseid teavitamis- või koostöökohustusi;
- c) võlgadest vabastamise avalduste kuritarvitamise korral;
- d) pärast maksejõuetu füüsilisest isikust ettevõtja täielikku võlgadest vabastamist esitatakse teatava aja jooksul uus võlgadest vabastamise avaldus või kui täielikust võlgadest vabastamisest on keeldutud, kuna ettevõtja on raskelt rikkunud teavitamis- või koostöökohustusi;
- e) võlgadest vabastamise menetluse kulud ei ole kaetud või
- f) erandit on vaja selleks, et tagada tasakaal võlgniku ja ühe või mitme võlausaldaja õiguste vahel.

3. Erandina artiklist 21 võivad liikmesriigid ette näha pikemaid võlgadest vabastamise perioode, kui

- a) kohus või haldusasutus kiidab heaks või määrab kaitsemeetmed, et kaitsta maksejõuetut füüsilisest isikust ettevõtjat, ja kui tal on perekond, tema perekonna peamist elukohta või sellise ettevõtja kaubandus-, majandus-, ameti- või kutsetegevuse jätkamiseks hädavajalikku vara, või
- b) maksejõuetu füüsilisest isikust ettevõtja, ja kui tal on perekond, tema perekonna peamist elukohta ei ole võlgade katteks müüdnud.

4. Liikmesriigid võivad võlgadest vabastamisest välja arvata konkreetsed võlakategooriad või piirata võlgadest vabastamise õigust või näha ette pikema võlgadest vabastamise perioodi, kui sellised erandid, piirangud või pikemad perioodid on nõuetekohaselt põhjendatud, näiteks järgmistel juhtudel:

- a) tagatud võlad;
- b) võlad, mis tulenevad kriminaalkaristustest või on nendega seotud;
- c) võlad, mis tulenevad deliktiõiguslikust vastutusest;
- d) võlad, mis tulenevad perekonna-, sugulus-, abielu- või hõimlussuhetega seotud ülalpidamiskohustustest;
- e) võlad, mis on tekkinud pärast võlgadest vabastamisega lõppeva menetluse avalduse esitamist või pärast menetluse alustamist, ning
- f) võlad, mis tulenevad kohustusest tasuda võlgadest vabastamisega lõppeva menetluse kulud.

5. Erandina artiklist 22 võivad liikmesriigid sätestada äritegevuse keelu pikemaks ajaks või määramata ajaks, kui maksejõuetu füüsilisest isikust ettevõtja on sellise kutseala esindaja,

- a) mille suhtes kohaldatakse erilisi eetikanõudeid või maine või erialaste teadmistega seotud nõudeid, ning füüsilisest isikust ettevõtja on neid nõudeid rikkunud, või
- b) kes tegeleb teiste vara haldamisega.

Esimest lõiku kohaldatakse samuti juhul, kui maksejõuetu füüsilisest isikust ettevõtja taotleb punktis a või b osutatud kutsealal tegutsemise õigust.

6. Käesolev direktiiv ei piira riigisiseste õigusnormide kohaldamist, mis käsitlevad kohtu või haldusasutuste määratud muid äritegevuse keelde kui artiklis 22 osutatud äritegevuse keelud.

Artikkel 24

Majandustegevuses tekkinud võlgade ja isiklike võlgade menetlemise konsolideerimine

1. Liikmesriigid tagavad, et kui maksejõuetul füüsilisest isikust ettevõtjal on tekkinud nii ettevõtlusega seotud võlgu tema kaubandus-, majandus-, ameti- või kutsetegevuses kui ka väljaspool neid tegevusi tekkinud isiklike võlgu, mida ei saa mõistlikul viisil eraldada, siis selliseid kustutatavaid võlgu käsitletakse täieliku võlgadest vabastamise eesmärgil ühes menetluses.

2. Liikmesriigid võivad ette näha, et kui ettevõtlusega seonduvaid ja isiklike võlgu on võimalik üksteisest eraldada, käsitletakse neid võlgu võlgadest täieliku vabastamise eesmärgil kas eraldi, kuid koordineeritud menetlustes või samas menetluses.

IV JAOTIS

SANEERIMIS-, MAKSEJÕUETUS-JA VÕLGADEST VABASTAMISE MENETLUSTE TÕHUSUSE SUURENDAMISE MEETMED

Artikkel 25

Kohtud ja haldusasutused

Ilma et see mõjutaks kohtusüsteemi sõltumatust ja kohtusüsteemi korralduse erinevusi liidus, tagavad liikmesriigid, et

- a) kohtu ja haldusasutuste liikmeid, kes tegelevad saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetlustega, saavad asjakohase koolituse ning neil on vajalikud erialased teadmised oma ülesannete täitmiseks ja
- b) saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetlusi viiakse läbi tõhusalt, pidades silmas asja kiiret menetlemist.

Artikkel 26

Saneerimisnõustajad, maksejõuetusnõustajad ja võlgadest vabastamise menetluse nõustajad

1. Liikmesriigid tagavad, et
 - a) kohtu või haldusasutuse määratud saneerimisnõustajad, maksejõuetusnõustajad ja võlgadest vabastamise menetluse nõustajad (edaspidi „nõustajad“) saavad asjakohase koolituse ning neil on vajalikud erialased teadmised oma ülesannete täitmiseks;
 - b) sobivuskriteeriumid ning nõustajate määramise, ametist vabastamise ja tagasiastumise kord on selged, läbipaistvad ja õiglased;
 - c) nõustaja määramisel konkreetse juhtumi jaoks, sealhulgas piiriüleste juhtumite jaoks, kaalutakse nõustaja määramisel nõuetekohaselt nõustaja kogemusi ja erialaseid teadmisi ning juhtumi eripära ja
 - d) huvide konflikti vältimiseks on võlgnikel ja võlausaldajatel võimalus vaidlustada nõustaja valimine või määramine või nõuda nõustaja asendamist.
2. Komisjon hõlbustab parimate tavade vahetamist liikmesriikide vahel, et parandada kogu liidus koolituse kvaliteeti, sealhulgas kogemuste vahetamise ja suutlikkuse suurendamise vahendite abil.

*Artikkel 27***Nõustajate järelevalve ja tasustamine**

1. Liikmesriigid kehtestavad asjakohased järelevalve- ja regulatiivsed mehhanismid, millega tagatakse, et nõustajate töö suhtes kohaldatakse tõhusat järelevalvet, tagamaks et nende teenuseid osutatakse tulemuslikult ja pädevalt ning asjaomaste poolte suhtes erapooletult ja sõltumatult. Need mehhanismid hõlmavad ka meetmeid, mida kohaldatakse nõustaja vastutuse suhtes juhul, kui nõustaja oma töökohustusi rikub.
2. Liikmesriigid tagavad, et teave nõustajate üle järelevalvet teostavate asutuste või organite kohta oleks üldsusele kättesaadav.
3. Liikmesriigid võivad innustada nõustajate tegevusjuhendi väljatöötamist ja selle järgimist.
4. Liikmesriigid tagavad, et nõustajate tasustamise reeglid on kooskõlas menetluste tõhusa lahendamise eesmärgiga.

Liikmesriigid tagavad, et kõikide tasustamisalaste vaidluste lahendamiseks on olemas asjakohased menetlused.

*Artikkel 28***Elektrooniliste sidevahendite kasutamine**

Liikmesriigid tagavad, et saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetlustes saavad menetlusosalised, nõustajad ja kohtud või haldusasutused teha elektrooniliselt, sealhulgas piiriülesuse olukordades, vähemalt järgmisi toiminguid:

- a) nõuete esitamine;
- b) saneerimiskava või tagasimaksete kava esitamine;
- c) võlausaldajatele teadete saatmine;
- d) vaidlustuste ja edasikaebuste esitamine.

V JAOTIS

SANEERIMIS-, MAKSEJÕUETUS-JA VÕLGADEST VABASTAMISE MENETLUSTE JÄLGIMINE*Artikkel 29***Andmete kogumine**

1. Liikmesriigid koguvad ja koondavad igal aastal riigi tasandil andmeid saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste kohta, mis on jaotatud menetluse liigi järgi, ning teevad seda vähemalt järgmiste elementide kohta:
 - a) menetluste arv, mille algatamist on taotletud või mis on algatatud, kui menetluse algatamine on sätestatud liikmesriigi õiguses, ning mis on pooleli või mis on lõpetatud;
 - b) menetluste keskmine kestus alates avalduse esitamisest või menetluse algatamisest, kui selline algatamine on sätestatud liikmesriigi õiguses, kuni menetluse lõpetamiseni;
 - c) punktis d nimetatud menetluste arv, jaotatuna tulemuse liigi järgi;
 - d) selliste saneerimismenetluse avalduste arv, mis kuulutati vastuvõetamatuks, lükati tagasi või võeti tagasi enne menetluse algatamist.
2. Liikmesriigid koguvad ja koondavad igal aastal riigi tasandil andmeid võlgnike arvu kohta, kelle suhtes kohaldati saneerimismenetlust või maksejõuetusmenetlust ning kellel oli kolme aasta jooksul enne sellise menetluse algatamise avalduse esitamist või algatamist, kui selline algatamine on sätestatud liikmesriigi õiguses, olemas kinnitatud saneerimiskava eelmise saneerimismenetluse alusel, millega rakendati II jaotist.

3. Liikmesriigid võivad igal aastal koguda ja koondada riigi tasandil andmeid järgmise kohta:
 - a) iga menetluse liigi keskmine kulu;
 - b) tagatud ja tagamata nõudega võlausaldajate, ja kui see on asjakohane, siis muud liiki võlausaldajate, keskmised sissenõudmismäärad, eraldi arvestatuna;
 - c) selliste artikli 1 lõike 1 punktis b osutatud menetluse läbinud füüsilisest isikust ettevõtjate arv, kes alustasid uue ettevõttega;
 - d) saneerimis- ja maksejõuetusmenetlustega seoses kaotatud töökohtade arv.
4. Liikmesriigid jaotavad lõike 1 punktides a–c osutatud andmed, ning kui see on asjakohane ja kättesaadav, lõikes 3 osutatud andmed järgmiselt:
 - a) muude kui füüsilisest isikust võlgnike suurus;
 - b) kas võlgnikud, kelle suhtes kohaldatakse saneerimis- või maksejõuetusmenetlust, on füüsilised isikud või juriidilised isikud ja
 - c) kas võlgadest vabastamisega lõppevad menetlused hõlmavad ainult füüsilisest isikust ettevõtjaid või kõiki füüsilisi isikuid.
5. Liikmesriigid võivad koguda ja koondada lõigetes 1–4 osutatud andmeid valimi meetodi abil, mis tagab, et valimid on suuruse ja mitmekesisuse poolest representatiivsed.
6. Liikmesriigid koguvad ja koondavad lõigetes 1, 2, 4, ning kui see on asjakohane, siis ka lõikes 3 osutatud andmeid terve kalendriaasta kohta iga aasta 31. detsembri seisuga, alustades andmetest, mis koguti alates lõikes 7 osutatud rakendusakti kohaldamise alguskuupäevale järgneva esimese terve kalendriaasta jooksul. Need andmed edastatakse komisjonile kord aastas, täpsemalt andmete kogumise aastale järgneva kalendriaasta 31. detsembriks, kasutades andmete edastamise tüüpvormi.
7. Komisjon kehtestab käesoleva artikli lõikes 6 osutatud edastamisvormi rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 30 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
8. Komisjon avaldab kooskõlas lõikega 6 edastatud andmed oma veebisaidil kättesaadaval ja kasutajasõbralikul viisil.

Artikkel 30

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

VI JAOTIS

LÕPPSÄTTED

Artikkel 31

Seos teiste õigusaktide ja rahvusvaheliste õigusaktidega

1. Järgmiseid õigusakte kohaldatakse sõltumata käesolevast direktiivist:
 - a) direktiiv 98/26/EÜ;
 - b) direktiiv 2002/47/EÜ ja
 - c) määrus (EL) nr 648/2012.

2. Käesoleva direktiiviga ei piirata neid makseasutuste vahendite kaitsmise nõudeid, mis on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2015/2366, ⁽²⁴⁾ ning e-raha asutuste vahendite kaitsmise nõudeid, mis on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2009/110/EÜ ⁽²⁵⁾.

3. Käesolev direktiiv ei takista kohaldamast liikurseadmetega seotud rahvusvaheliste tagatiste konventsiooni ja selle õhusõidukite seadmetele eriomaseid küsimusi käsitlevat protokollit, mis allkirjastati 16. novembril 2001 Kaplinnas, millega on käesoleva direktiivi vastuvõtmise ajal ühinenud mitu liikmesriiki.

Artikkel 32

Direktiivi (EL) 2017/1132 muutmine

Direktiivi (EL) 2017/1132 artiklisse 84 lisatakse järgmine lõige:

„4. Liikmesriigid kalduvad artikli 58 lõikest 1, artiklist 68, artiklimest 72, 73 ja 74, artikli 79 lõike 1 punktist b, artikli 80 lõikest 1 ja artiklist 81 kõrvale sellisel määral ja ajavahemikul, kui selline kõrvalekaldumine on vajalik Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2019/1023 (*) sätestatud ennetava saneerimise raamistiku kehtestamiseks.

Esimene lõik ei piira aktsionäride või osanike võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamist.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1023, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid ning muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 (saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv) (ELT L 172, 26.6.2019, lk 18).“

Artikkel 33

Läbivaatamisklausel

Hiljemalt 17. juulil 2026 ja seejärel iga viie aasta tagant esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande käesoleva direktiivi kohaldamise ja mõju kohta, milles muu hulgas käsitletakse rühmade moodustamise ja hääletuskorra kohaldamist seoses haavatavate võlausaldajate, näiteks töötajatega. Selle hinnangu alusel esitab komisjon, kui see on asjakohane, seadusandliku ettepaneku, kaaludes täiendavaid meetmeid saneerimise, maksejõuetuse ja võlgadest vabastamise õigusliku raamistiku konsolideerimiseks ja ühtlustamiseks.

Artikkel 34

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid vastu ja avaldavad need hiljemalt 17. juuliks 2021, välja arvatud artikli 28 punktide a, b ja c järgimiseks vajalikud sätted, mis võetakse vastu ja avaldatakse hiljemalt 17. juuliks 2024, ning artikli 28 punkti d järgimiseks vajalikud sätted, mis võetakse vastu ja avaldatakse hiljemalt 17. juuliks 2026. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Nad kohaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikke õigus- ja haldusnorme alates 17. juulist 2021, välja arvatud artikli 28 punktide a–c järgimiseks vajalikud sätted, mida kohaldatakse alates 17. juulist 2024, ning artikli 28 punkti d järgimiseks vajalikud sätted, mida kohaldatakse alates 17. juulist 2026.

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 337, 23.12.2015, lk 35).

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/110/EÜ, mis käsitleb e-raha asutuste asutamist ja tegevust ning usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/46/EÜ (ELT L 267, 10.10.2009, lk 7).

2. Erandina lõikest 1 saavad liikmesriigid, kellel on käesoleva direktiivi rakendamisel erilisi raskusi, pikendada lõikes 1 ette nähtud rakendamisperioodi kõige rohkem ühe aasta võrra. Liikmesriigid teatavad komisjonile vajadusest kasutada seda võimalust rakendamisperioodi pikendamiseks hiljemalt 17. jaanuariks 2021.

3. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste õigusnormide teksti.

Artikkel 35

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 36

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 20. juuni 2019

Euroopa Parlamendi nimel

president

A. TAJANI

Nõukogu nimel

eesistuja

G. CIAMBA

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2019/1024,
20. juuni 2019,
avaandmete ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta
(uuesti sõnastatud)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust, ⁽¹⁾

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/98/EÜ ⁽³⁾ on põhjalikult muudetud. Kuna kõnealusesse direktiivi on vaja teha uusi muudatusi, tuleks see selguse huvides uuesti sõnastada.
- (2) Tulenevalt direktiivi 2003/98/EÜ artiklist 13 ja viis aastat pärast direktiivi 2003/98/EÜ muutnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/37/EL ⁽⁴⁾ vastuvõtmist, hindas komisjon pärast asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimist direktiivi 2003/98/EÜ toimimist ja vaatas selle õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi raames läbi.
- (3) Pärast sidusrühmadega konsulteerimist ja arvestades mõjuhinnangu tulemusi, leidis komisjon, et liidu tasandil on vaja võtta meetmeid selleks, et kõrvaldada allesjäänud ja tekkivad takistused avaliku sektori ja avalikult rahastatud teabe laiemalt taaskasutamisel kogu liidus, et viia õigusraamistik vastavusse digitehnoloogia arenguga ning stimuleerida veelgi digitaalset innovatsiooni, eelkõige seoses tehisintellektiga.
- (4) Selleks et avaliku sektori teabe potentsiaali Euroopa majanduse ja ühiskonna jaoks täielikult ära kasutada, tehakse õigusaktis sisulised muutused, mis keskenduvad järgmistele valdkondadele: sobivate tehniliste vahendite abil reaalajas juurdepääsu pakkumine dünaamilistele andmetele, muu hulgas riigi osalusega äriühingute, teadustööga tegelevate organisatsioonide ja teadustööd rahastavate organisatsioonide väärtuslike avalike andmete ohtram pakkumine taaskasutamiseks, ainuõiguslike kokkulepete uute vormide tekkega tegelemine, piirkulul põhineva tasu põhimõttest tehtavate erandite kasutamine ning seosed käesoleva direktiivi ja teatavate sellega seotud õigusaktide vahel, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 ⁽⁵⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 96/9/EÜ, ⁽⁶⁾ 2003/4/EÜ ⁽⁷⁾ ning 2007/2/EÜ ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ ELT C 62, 15.2.2019, lk 238.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 4. aprilli 2019. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 6. juuni 2019. aasta otsus.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (ELT L 345, 31.12.2003, lk 90).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/37/EL, millega muudetakse direktiivi 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (ELT L 175, 27.6.2013, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 (füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta direktiiv 96/9/EÜ andmebaaside õiguskaitse kohta (EÜT L 77, 27.3.1996, lk 20).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2003/4/EÜ keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 41, 14.2.2003, lk 26).

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2007. aasta direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT L 108, 25.4.2007, lk 1).

- (5) Teabe juurdepääs on põhiõigus. Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (harta) sätestatakse, et igaühel on õigus sõnavabadusele, sealhulgas kätkeb see õigus arvamussvabadust ning vabadust saada ja levitada teavet ja ideid avaliku võimu sekkumiseta ning sõltumata riigipiiridest.
- (6) Harta artikliga 8 tagatakse õigus isikuandmete kaitsele ning selles sätestatakse, et isikuandmeid tuleb töödelda asjakohaselt ning kindlaksmääratud eesmärkidel ja asjaomase isiku nõusolekul või muul seaduses ettenähtud õiguslikul alusel ning sõltumatu asutuse kontrolli all.
- (7) Euroopa Liidu toimimise lepinguga (ELi toimimise leping) nähakse ette siseturu rajamine ning süsteemi sisseseadmine, mis tagaks siseturul moonutamata konkurentsi. Neid eesmärke aitab saavutada avaliku sektori valduses oleva teabe kasutamise normide ja tavade ühtlustamine liikmesriikides.
- (8) Liikmesriikide avalik sektor kogub, koostab, paljundab ja levitab mitmesugust paljusid tegevusalasid puudutavat teavet, näiteks sotsiaal-, poliitika, majanduse, õiguse, geograafia, keskkonna, meteoroloogia, seismilisuse, turismi, äri, patendi ja hariduse valdkonnas. Avaliku sektori täidesaatvate, seadusandlike või kohtuasutuste koostatud dokumendid on ulatuslik, mitmekesine ja väärtuslik varamu, mis võib ühiskonnale kasu tuua. Selle teabe, mis sisaldab ka dünaamilisi andmeid, esitamine üldkasutatavas elektroonilises vormingus võimaldab kodanikel ja juriidilistel isikutel leida uusi viise nende kasutamiseks ja uute, innovaatiliste toodete ja teenuste loomiseks. Liikmesriikidel ja avaliku sektori asutustel võib olla võimalus kasutada asjakohaseid liidu fonde ja programme ning saada nendest piisavat rahalist toetust oma püüdlustes teha andmed taaskasutamiseks lihtsalt kättesaadavaks, tagades digitehnoloogiate ulatusliku kasutamise või avaliku halduse valdkonna ja avalike teenuste ülemineku digitehnoloogiale.
- (9) Avaliku sektori teave kujutab harukordset andmeallikat, mis võib aidata kaasa siseturu tugevdamisele ning tarbijate ja juriidiliste isikute jaoks uute rakenduste väljaarendamisele. Arukal andmekasutusel, sh nende töötlemisel tehisintellekti rakenduste kaudu, võib olla kõigile majandussektoritele ümberkujundav mõju.
- (10) Direktiiviga 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta kehtestati miinimumnormid, mis reguleerivad liikmesriikide avaliku sektori asutuste, sealhulgas täidesaatvate, seadusandlike ja kohtuasutuste valduses juba olemasolevate dokumentide taaskasutamist ja nende taaskasutamist soodustavaid praktilisi vahendeid. Pärast esimeste avaliku sektori teabe taaskasutamist käsitlevate eeskirjade vastuvõtmist on maailmas olemas olevate andmete, sealhulgas avalike andmete hulk hüppeliselt suurenenud ning on hakatud looma ja koguma uusi andmeliike. Samal ajal arenevad pidevalt andmete analüüsimise, kasutamise ja töötlemise tehnoloogiad, näiteks masinõpe, tehisintellekt ja asjade internet. Kiire tehnoloogiline areng võimaldab luua uusi teenuseid ja uusi rakendusi, mis põhinevad andmete kasutamisel, koondamisel ja kombineerimisel. Algselt 2003. aastal vastu võetud ja seejärel 2013. aastal muudetud eeskirjad ei ole suutnud nende kiirete muutustega sammu pidada, mistõttu on olemas oht, et avalike andmete taaskasutamise pakutavaid majanduslikke ja sotsiaalseid võimalusi ei kasutata ära.
- (11) Liikumine andmepõhise ühiskonna suunas, kus kasutatakse eri valdkondade ja tegevuste andmeid, mõjutab liidu iga kodaniku elu, andes neile muu hulgas uusi teadmistele juurdepääsu ja nende omandamise võimalusi.
- (12) Digitaalsel infosul on selles arengus oluline osa. Infosu tootmise tulemusena on viimastel aastatel kiiresti loodud uusi töökohti ja see tendents jätkub. Enamik töökohti on loodud innovatiivsetes idufirmades ning väikestes ja keskmise suurusega ettevõtjates (VKEd).
- (13) Siseturu loomise üks peamisi eesmärke on mõnede liiduüleste ja liikmesriigisiseste teenuste ja toodete arengut soodustavate tingimuste loomine. Avaliku sektori valduses olev või avalik-õigusliku ülesande täitmisel või üldhuviteenuse osutamisel kogutav, koostatav, paljundatav ja levitatav teave on digitaalse infosisuga seotud toodete ja teenuste oluliseks algmaterjaliks ning muutub täiustatud digitehnoloogiate, nagu tehisintellekti,

hajusraamatu tehnoloogia ja asjade interneti arenedes veelgi olulisemaks andmeallikaks. Selles kontekstis on oluline ka laiaulatuslik piiriülene levik. Kõnealuse teabe laialdasem taaskasutatavus võimaldab eeldatavalt kõigil liidu ettevõtjatel, sealhulgas mikroettevõtjatel ja VKEdel, samuti kodanikuühiskonnal, muu hulgas ära kasutada selle teabe potentsiaali ning toetada majanduse arengut ja kõrge kvaliteediga töökohtade loomist ja kaitsmist, eriti kohalike kogukondade hüvanguks, ning olulistel ühiskondlikel eesmärkidel, näiteks vastutuse ja läbipaistvuse tagamiseks.

- (14) Avaliku sektori asutuse valduses olevate dokumentide taaskasutamise lubamine annab lisaväärtust taaskasutajatele, lõppkasutajatele ja ühiskonnale tervikuna ning sageli ka asjaomasele avaliku sektori asutusele endale, sest sellega edendatakse läbipaistvust ja vastutust ning saadakse taaskasutajatelt ja lõppkasutajatelt tagasisidet, mille abil saab asjaomane avaliku sektori asutus parandada kogutud teabe kvaliteeti ja oma avalik-õiguslike ülesannete täitmist.
- (15) Avaliku sektori valduses oleva teabe kasutamisega seotud normid ja tavad on liikmesriikides märkimisväärselt erinevad, mistõttu on takistatud selle võtmetähtsusega dokumendiallika kogu majandusliku potentsiaali ärakasutamine. Arvesse tuleks võtta asjaolu, et avaliku sektori asutuste tavad avaliku sektori valduses oleva teabe kasutamisel on liikmesriigiti endiselt erinevad. Seepärast tuleks avaliku sektori valduses olevate dokumentide taaskasutamise seotud siseriiklike norme ja tavasid vähemalt miinimumtasemel ühtlustada juhtudel, kus siseriiklike normide ja tavade erinevused või ebaselgus takistavad siseturu sujuvat toimimist ja infoühiskonna nõuetekohast arengut liidus.
- (16) Avaandmed on üldmõiste, mille all üldiselt mõistetakse avatud vormingutes olevaid andmeid, mida võib igaüks igasugusel eesmärgil vabalt kasutada, taaskasutada ja jagada. Avaandmete põhimõtted, mis soodustavad avaliku sektori teabe laialdast kättesaadavust ja taaskasutamist äri- või mitteäri-eesmärgil minimaalsete õiguslike, tehniliste või rahaliste piirangutega või mingite piiranguteta ning edendavad teabe liikumist mitte ainult majandustegevuses osalejate, vaid eelkõige üldsuse huvides, võivad mängida olulist rolli sotsiaalse kaasatuse edendamisel ning käivitada ja edendada kõnealuse teabe uuenduslikel kombineerimis- ja kasutamiskiisidel põhinevate uute teenuste arendamist. Liikmesriike innustatakse seetõttu propageerima andmete loomist kavandatud ja vaikimisi avatuse põhimõtet alusel, pidades silmas kõiki käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid dokumente. Sellisel toimides peaksid nad tagama samal ajal avaliku huvi eesmärkide, näiteks avaliku julgeoleku või isikuandmete kaitse ühtse taseme, kaasa arvatud juhul, kui tegemist on elutähtsate infrastruktuuride kaitsega seotud tundliku teabega. Nad peaksid samuti tagama ühtlasi isikuandmete kaitse, sealhulgas juhul, kui konkreetses andmekogumis sisalduv teave ise ei pruugi kätkeada füüsilise isiku tuvastamise või väljasõelumise ohtu, kuid niisugune oht võib tekkida, kui see teave seostatakse muu olemasoleva teabega.
- (17) Lisaks võivad mitmetes liikmesriikides juba algatatud siseriiklikud õiguslikud meetmed, mille eesmärk on reageerida tehnoloogilistele väljakutsetele, tuua kaasa veelgi suuremaid erinevusi, kui ei võeta ette minimaalset ühtlustamist liidu tasandil. Selliste õiguslike erinevuste ja ebakindluse mõju suureneb veelgi infoühiskonna edasise arengu käigus, mis on juba oluliselt suurendanud teabe piiriülest kasutamist.
- (18) Liikmesriigid on kehtestanud direktiivi 2003/98/EÜ alusel taaskasutamise põhimõtted ning osa liikmesriike on selleks, et teha kättesaadavate avalike andmete taaskasutamine kodanikele ja juriidilistele isikutele lihtsamaks, võtnud vastu ambitsioonikad avaandmete strateegiad, mis lähevad kaugemale kõnealuses direktiivis sätestatud miinimumtasemest. On oht, et liikmesriigiti erinevad õigusnormid takistavad toodete ja teenuste piiriülest pakkumist ja võrreldavate avalike andmetike taaskasutamist nendel põhinevates üleeuroopalistes rakendustes. Seepärast on vaja ühtlustatud miinimumnõudeid, mis kooskõlas asjaomase nii üldise kui ka valdkondliku juurdepääsukorraga (näiteks kord, mis on määratletud direktiivis 2003/4/EÜ) ja seda korda mõjutamata määravad, milline avalik teave on liidusisesel teabeturul taaskasutamiseks kättesaadav. Liidu ja liikmesriikide õiguse sätteid, mis on neist miinimumnõuetest rangemad, eelkõige valdkondlike õigusaktide puhul, tuleks kohaldada ka edaspidi. Käesoleva direktiivi ühtlustatud miinimumtasemest rangemate sätetega on tegemist näiteks siis, kui lubatud taaskasutustasude piirnormid on madalamad kui on osutatud käesolevas direktiivis või kui litsentsimistingimused on leebemad kui on osutatud käesolevas direktiivis. Eeskätt ei tohiks käesolev direktiiv piirata selliste käesoleva direktiiviga ühtlustatud miinimumtasemest rangemate sätete kohaldamist, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/40/EL⁽⁹⁾ alusel vastu võetud komisjoni delegeeritud määrustes.

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2010. aasta direktiiv 2010/40/EL, mis käsitleb raamistikku intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtmiseks maanteetranspordis ja liideste jaoks teiste transpordiliikidega (ELT L 207, 6.8.2010, lk 1).

- (19) Lisaks innustatakse liikmesriike kehtestama käesolevas direktiivis sätestatud miinimumnõuetest rangeimaid nõudeid, kohaldades oma nõudeid riigi osalusega äriühingute valduses olevatele dokumentidele, mille puhul on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL⁽¹⁰⁾ artikli 34 kohaselt tuvastatud, et need on seotud tegevusega, mis on otseselt avatud konkurentsile. Liikmesriigid võivad otsustada ka kohaldada käesoleva direktiivi nõudeid eraõiguslikele äriühingutele, eelkõige neile, kes osutavad üldhuviteenuseid.
- (20) Vaja on avaliku sektori valduses olevate dokumentide taaskasutamise tingimuste üldist raamistikku, et tagada õiglased, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad tingimused kõnealuse teabe taaskasutamiseks. Avaliku sektori asutused koguvad, koostavad, paljundavad ja levitavad dokumente oma avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks. Avaliku sektori asutused koguvad, koostavad, paljundavad ja levitavad dokumente üldhuviteenuste pakkumiseks. Nende dokumentide kasutamine muudel eesmärkidel on taaskasutamine. Liikmesriikide meetmed võivad ületada käesoleva direktiiviga ettenähtud miinimumstandardite piire, võimaldades seega ulatuslikumat taaskasutamist. Käesoleva direktiivi ülevõtmisel võivad liikmesriigid kasutada muid mõisteid kui mõiste „dokument“, tingimusel et käesolevas direktiivis sätestatud mõiste „dokument“ määratlus on täies ulatuses hõlmatud.
- (21) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada dokumentide suhtes, mille väljastamine kuulub asjaomaste avaliku sektori asutuste avalik-õiguslike ülesannete hulka, mis on ette nähtud liikmesriigi õiguses või muude siduvate eeskirjadega. Selliste eeskirjade puudumise korral tuleks avalik-õiguslikud ülesanded kindlaks määrata vastavalt liikmesriigis kehtivale haldustavale, tingimusel et avalik-õiguslike ülesannete ulatus on läbipaistev ja see vaadatakse läbi. Avalik-õiguslikud ülesanded võib kindlaks määrata üldiselt või iga avaliku sektori asutuse jaoks eraldi.
- (22) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada dokumentide suhtes, mille avaliku sektori asutused teevad taaskasutamiseks kättesaadavaks litsentseerimise, müügi, levitamise, vahetamise või teabe andmise teel. Ristsubsideerimise vältimiseks peaks taaskasutamine hõlmama dokumentide edasist organisatsioonisisest kasutamist sellises tegevuses, mis ei kuulu tema avalik-õiguslike ülesannete hulka. Avalik-õiguslike ülesannete alla mittekuuluvaks tegevuseks on üldjuhul selliste dokumentide väljastamine, mis koostatakse ja mille eest võetakse tasu äriistel alustel, konkureerides turul teiste osalejatega.
- (23) Käesolev direktiiv ei piira ega takista avaliku sektori asutuste või muude avaliku sektori organite põhikirjajärgsete ülesannete täitmist. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse liikmesriikidele kohustus teha kõik olemasolevad dokumendid taaskasutatavaks, välja arvatud juhul, kui juurdepääs on piiratud või välistatud siseriiklike juurdepääsu reguleerivate eeskirjade alusel või kuulub muude käesoleva direktiiviga kehtestatud erandite alla. Käesolev direktiiv rajaneb liikmesriikide olemasoleval juurdepääsukorral ning ei muuda siseriiklike dokumentidele juurdepääsu norme. Seda ei kohaldata juhtudel, kus dokumendid on kodanikele või juriidilistele isikutele asjakohase juurdepääsukorra raames kättesaadavad üksnes juhul, kui nad tõendavad konkreetse huvi olemasolu. Liidu tasandil tunnustavad harta artikkel 41, mis sätestab õiguse heale haldusele, ja harta artikkel 42, mis sätestab õiguse tutvuda dokumentidega, iga liidu kodaniku ning liikmesriigis elava või seal registreeritud füüsilise või juriidilise isiku õigust pääseda juurde Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni valduses olevatele dokumentidele. Avaliku sektori asutusi tuleks innustada kõiki nende valduses olevaid dokumente kättesaadavaks tegema. Avaliku sektori asutused peaksid edendama ja soodustama dokumentide, sealhulgas õigus- ja haldusalaste ametlike tekstide taaskasutamist juhtudel, kus nende avaliku sektori asutusel on õigus anda luba nende taaskasutamiseks.
- (24) Liikmesriigid usaldavad üldhuviteenuste pakkumise sageli avaliku sektori välistele üksustele, säilitades samal ajal range kontrolli selliste üksuste üle. Samal ajal kohaldatakse direktiivi 2003/98/EÜ üksnes avaliku sektori asutuste valduses olevate dokumentide suhtes ning riigi osalusega äriühingud jäävad selle kohaldamisalast välja. Selle tagajärjel on üldhuviteenuste osutamise käigus koostatud dokumentide kättesaadavus taaskasutamiseks kehavõitu mitmes valdkonnas, eelkõige kommunaalteenuste sektoris. Lisaks vähendab see oluliselt võimalusi luua piiriüleseid teenuseid dokumentide põhjal, mis on üldhuviteenuseid pakkuvate riigi osalusega äriühingute valduses.
- (25) Seepärast tuleks direktiivi 2003/98/EÜ muuta, et tagada selle kohaldatavus selliste olemasolevate dokumentide taaskasutamise suhtes, mille on üldhuviteenuste pakkumise käigus koostanud riigi osalusega äriühing, kes tegeleb ühega direktiivi 2014/25/EL artiklites 8–14 osutatud tegevustest, või riigi osalusega äriühing, kes tegutseb avaliku

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL (milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ) (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

teenuse pakkujana vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1370/2007⁽¹⁾ artiklile 2, riigi osalusega äriühing, kes tegutseb avaliku teenindamise kohustust täitva lennuettevõtjana vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1008/2008⁽²⁾ artiklile 16 või riigi osalusega äriühing, kes tegutseb avaliku teenuse osutamise kohustust täitva ühenduse laevaomanikuna vastavalt nõukogu määruse (EMÜ) nr 3577/92⁽³⁾ artiklile 4.

- (26) Käesoleva direktiiviga ei kehtestata üldist kohustust lubada riigi osalusega äriühingute koostatud dokumentide taaskasutamist. Taaskasutamise lubamise või mittelubamise üle otsustamine peaks jääma asjaomase riigi osalusega äriühingu pädevusse, kui käesoleva direktiivi, liidu või siseriikliku õiguse kohaselt ei ole nõutud teisiti. Riigi osalusega äriühing peaks hakkama täitma käesoleva direktiivi III ja IV peatükis sätestatud asjaomaseid kohustusi, eelkõige neid, mis puudutavad vorminguid, tasusid, läbipaistvust, litsentse, diskrimineerimiskeeldu ja ainuõiguste andmise keeldu, alles pärast seda, kui ta on teinud dokumendi taaskasutamiseks kättesaadavaks. Teisalt ei peaks riigi osalusega äriühingud olema kohustatud täitma II peatükis sätestatud nõudeid, näiteks taotluste töötlemise suhtes kohaldatavaid norme. Dokumentide taaskasutamise lubamisel tuleks erilist tähelepanu pöörata nõukogu direktiivis 2008/114/EÜ⁽⁴⁾ määratletud elutähtsate infrastruktuuride kaitsega seotud tundliku teabe ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/1148⁽⁵⁾ kohaselt määratletud oluliste teenuste kaitsele.
- (27) Teadusandmeid genereeritakse hüppeliselt kasvavas mahus ning need andmed võivad leida taaskasutamist ka väljaspool teadusringkondi. Et leida ühiskonna kasvavatele probleemidele tõhusad ja kõiki aspekte arvestavad lahendused, on väga tähtis saada kiiremas korras juurdepääs eri allikatest pärit andmetele, neid kombineerida ja taaskasutada ning seda ka sektorite ja valdkondade vahel. Teadusandmed hõlmavad statistikat, katsetulemusi, mõõtmisi, välitööde käigus tehtud tähelepanekuid, seiretulemusi, salvestatud intervjuusid ja kujutisi. Nende hulka kuuluvad ka metaandmed, spetsifikatsioonid ja muud digitaalsed objektid. Teadusandmed erinevad teadusartiklitest, milles teavitatakse teadustöö tulemustest ja kommenteeritakse neid. Avaliku sektori rahastatud teadustööandmete vaba kättesaadavus ja taaskasutatavus on aastaid olnud konkreetsete poliitikaalgatuste teemaks. Vaba juurdepääsu käsitatakse tavana anda lõppkasutajale veebis tasuta juurdepääs teadusandmetele, seadmata kasutamisele ja taaskasutamisele muid piiranguid peale võimaluse nõuda autorsuse äramäkimist. Vaba juurdepääsu põhimõtetele tahetakse eeskätt anda teadlastele ja laiemale üldsusele juurdepääs teadusandmetele levitamise võimalikult varases järgus ning hõlbustada nende kasutamist ja taaskasutamist. Vaba juurdepääs aitab parandada kvaliteeti, vähendab teadustöö tarbetu dubleerimise vajadust, kiirendab teaduse arengut, aitab võidelda teaduspettusega ning soodustab üldisemalt majanduskasvu ja innovatsiooni. Lisaks vabale juurdepääsule tehakse kiiduväärseid jõupingutusi selle tagamiseks, et andmehalduse planeerimine saaks standardseks teadustavaks, ning selliste teadusandmete levitamise toetamiseks, mis on leitavad, kättesaadavad, koostalitlusvõimelised ja taaskasutatavad (FAIR-põhimõte).
- (28) Eespool kirjeldatud põhjustel on otstarbekas panna liikmesriikidele kohustus võtta avaliku sektori rahastatud teadusandmete osas vastu vaba juurdepääsu põhimõtted ja tagada, et neid põhimõtteid rakendavad nii kõik teadustööga tegelevad kui ka teadustööd rahastavad organisatsioonid. Teadustööga tegelevad ja teadustööd rahastavad organisatsioonid võib organiseerida ka avaliku sektori asutuse või riigi osalusega äriühinguna. Käesolevat direktiivi kohaldatakse selliste hübriidorganisatsioonide üksnes nende teadustööga tegeleva organisatsiooni rolli piires ja nende teadusandmetele. Tavaliselt võimaldavad vaba juurdepääsu põhimõtted näha ette mitmesuguseid erandeid teadustöö tulemuste avalikult kättesaadavaks tegemisest. Komisjoni 25. aprilli 2018 soovitusel teadusinfo kättesaadavuse ja säilitamise kohta kirjeldatakse muu hulgas vaba juurdepääsu põhimõtete asjaomaseid elemente. Ühtlasi tuleks parendada teatavate teadusandmete taaskasutamise tingimusi. Seepärast tuleks teatavaid käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi laiendada teadusandmetele, mis saadakse sellise teadustöö tulemusena, mida on subsideeritud avaliku sektori vahenditest või mida on kaasrahastanud avaliku ja erasektori üksused. Riiklike vaba juurdepääsu põhimõtete kohaselt tuleks avaliku sektori rahastatud teadusandmed teha vaikevalikuna avatuks. Kõnealuses kontekstis tuleks siiski nõuetekohaselt arvesse võtta privaatsuse, isikuandmete kaitse, konfidentsiaalsuse, riikliku julgeoleku, õiguspäraste ärihuvid, näiteks ärisaladused, ja kolmandate isikute intellektuaalomandiõigustega seotud küsimusi vastavalt põhimõttele „nii avatud kui võimalik

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1370/2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1008/2008 ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (ELT L 293, 31.10.2008, lk 3).

⁽³⁾ Nõukogu 7. detsembri 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 3577/92 teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamise kohta merevedudel liikmesriikides (merekabotaaz) (EÜT L 364, 12.12.1992, lk 7).

⁽⁴⁾ Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta (ELT L 345, 23.12.2008, lk 75).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1148 meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus (ELT L 194, 19.7.2016, lk 1).

ja nii suletud kui vajalik“. Lisaks ei peaks käesolev direktiiv hõlmama teadusandmeid, millele ei anta juurdepääsu riikliku julgeoleku, kaitse või avaliku julgeolekuga seotud kaalutlustel. Halduskoormuse vältimiseks peaksid käesolevast direktiivist tulenevad kohustused kehtima üksnes selliste teadusandmete suhtes, mille teadlased, teadustööga tegelevad organisatsioonid või teadustööd rahastavad organisatsioonid on institutsiooni- või teemapõhise hoidla kaudu juba avalikult kättesaadavaks teinud, ning ei tohiks kaasa tuua lisakulusid andmestike saamiseks ega eeldama andmete täiendavat haldamist. Liikmesriigid võivad laiendada käesoleva direktiivi kohaldamisala teadusandmetele, mis on tehtud avalikult kättesaadavaks muude andmetaristute kui hoidlate kaudu, avatud juurdepääsuga publikatsioonide kaudu, näiteks artiklile lisatud failina, andmeartiklina või artiklina andmeajakirjas. Muud dokumendid kui teadusandmed peaksid ka edaspidi jääma käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja.

- (29) Mõiste „avalik-õiguslik isik“ määratlus tugineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/24/EL⁽¹⁶⁾ artikli 2 lõike 1 punktile 1. Nimetatud direktiivis sätestatud mõistet „avalik õiguslik isik“ ning direktiivis 2014/25/EL sätestatud mõistet „riigi osalusega äriühing“ tuleks kohaldada käesoleva direktiivi suhtes.
- (30) Käesolevas direktiivis sätestatakse mõiste „dokument“ määratlus, mis hõlmama dokumendi kõiki osi. Mõiste „dokument“ peaks hõlmama tegevuse, faktide või teabe mis tahes väljendust ja tegevuste, faktide või teabe kogumit, olenemata andmekandjast (paber, elektrooniline vorm või heli-, visuaal- või audiovisuaalsalvestis). Dokumendi mõiste ei ole kavandatud hõlmama arvutiprogramme. Liikmesriigid võivad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse lisada arvutiprogrammid.
- (31) Avaliku sektori asutused teevad üha rohkem oma dokumente taaskasutamiseks kättesaadavaks ennetavalt, tagades dokumentide ja nendega seonduvate metaandmete leitavuse veebis ning tegeliku kättesaadavuse avatud vormingus, mis on masinloetav ning mis tagab koostalitlusvõime, taaskasutamise ja kättesaadavuse. Dokumentid tuleks teha taaskasutamiseks kättesaadavaks ka siis, kui taaskasutaja on esitanud selle kohta taotluse. Sellistel juhtudel peaks taaskasutamise taotlustele vastamise tähtaeg olema mõistlik ning vastavuses tähtajaga, mida asjaomase juurdepääsu korra raames rakendatakse dokumendile juurdepääsu taotluste puhul. Selle nõude täitmisest tuleks siiski vabastada riigi osalusega äriühingud, haridusasutused, teadustööga tegelevad organisatsioonid ja teadustööd rahastavad organisatsioonid. Kogu liidu piires kehtivad mõistlikud tähtajad soodustavad uute kokkuvõtlike infotoodete ja -teenuste loomist üleliidulisel tasandil. Eriti oluline on see dünaamiliste andmete (kaasa arvatud keskkonnaandmed, liiklusandmed, satelliidiandmed, meteoroloogilised andmed ja andurite abil saadud andmed) puhul, mille majanduslik väärtus on andmete ja regulaarsete ajakohastuste viivitamatust kättesaadavusest. Seepärast tuleks dünaamilised andmed teha rakendusliidese kaudu kättesaadavaks kohe pärast kogumist või manuaalse ajakohastamise korral kohe pärast andmestiku muutmist, et hõlbustada sellistel andmetel põhinevate interneti-, mobiili- ja pilverakenduste arendamist. Kui see ei ole tehniliste või rahaliste piirangute tõttu võimalik, peaksid avaliku sektori asutused tegema need dokumendid kättesaadavaks sellise aja jooksul, mis võimaldab ära kasutada kogu nende majanduslikku potentsiaali. Asjakohaste tehniliste ja rahaliste piirangute kõrvaldamiseks tuleks võtta erimeetmeid. Litsentseerimise korral võib dokumentide õigeaegne kättesaadavus olla üheks litsentsi tingimuseks. Kui andmete kontrollimine on oluline õigustatud avaliku huviga seotud põhjustel, eelkõige rahvatervise ja ohutuse seisukohast, tuleks dünaamilised andmed teha kättesaadavaks kohe pärast nende kontrollimist. Selline oluline kontrollimine ei tohiks mõjutada ajakohastamise sagedust.
- (32) Juurdepääsuks käesoleva direktiiviga taaskasutatavaks tehtud andmetele tuleks juurdepääs dünaamilistele andmetele tagada hästi läbimõeldud rakendusliideste kaudu. Rakendusliides on funktsioonide, menetluste, mõistete ja protokollide kogum masinatevahelise andmevahetuse ja tõrgeteta teabevahetuse jaoks. Rakendusliideseid tuleks toetada selgete tehniliste dokumentidega, mis on täielikud ja veebis kättesaadavad. Võimaluse korral tuleks kasutada avatud rakendusliideseid. Kohaldada tuleks liidu või rahvusvaheliselt tunnustatud standard-protokolle ning asjakohasel juhul tuleks kasutada rahvusvahelisi andmestike standardeid. Rakendusliideste keerulisuse tase võib olla erinev: tegemist võib olla lihtsa lingiga ühte andmebaasi, et saada sealt kätte konkreetsed andmestikud, veebiliidese või keerukama struktuuriga. Andmete taaskasutamine ja jagamine rakendusliideste otstarbeka kasutamise kaudu on üldkasulik, sest tänu sellele saavad arendajad ja idufirmad luua uusi teenuseid ja tooteid. Ühtlasi on tegu hädavajaliku elemendiga, et luua sageli kasutamata jäävate andmevarade ümber väärtuslikke ökosüsteeme. Rakendusliideste loomisel ja kasutamisel tuleb juhinduda mitmest põhimõttest, nagu

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

kättesaadavus, stabiilsus, hooldus elutsükli jooksul, kasutuse ja standardite ühtlus, kasutajasõbralikkus ja turvalisus. Avaliku sektori asutused ja riigi osalusega äriühingud peaksid tegema dünaamilised, st sageli ja tihti ka reaaliajajajakohastatavad andmed sobivate rakendusliidete kaudu taaskasutamiseks kättesaadavaks kohe pärast nende andmete kogumist ning vajaduse korral hulgi allalaaditud andmetena, välja arvatud juhtudel, kus selleks tuleks teha ebaproportsionaalseid jõupingutusi. Selliste jõupingutuste proportsionaalsuse hindamisel tuleks võtta arvesse asjaomase avaliku sektori asutuse või riigi osalusega äriühingu suurust ja tegevuseelarvet.

- (33) Taaskasutamise võimalusi on võimalik parandada, vähendades vajadust paberdokumente digitaliseerida või digitaalsete failide töödelda, et need omavahel ühilduksid. Seepärast peaksid avaliku sektori asutused tegema dokumendid kättesaadavaks mis tahes eelnevalt olemasolevas vormis või keeles ning kui see on võimalik ja asjakohane, elektroonilistelt. Avaliku sektori asutused peaksid suhtuma soosivalt olemasolevate dokumentide väljavõtte taotlustesse, kui taotluse rahuldamiseks on vaja üksnes lihtsat toimingut. Avaliku sektori asutusi ei tohiks siiski kohustada andma väljavõtteid dokumentidest või muutma taotletava teabe vormingut juhul, kui selleks tuleks teha ebaproportsionaalseid jõupingutusi. Taaskasutamise hõlbustamiseks peaksid avaliku sektori asutused, niipalju kui võimalik ja vajalik, tegema oma dokumendid kättesaadavaks vormingus, mis ei nõua spetsiifilise tarkvara kasutamist. Kui see on võimalik ja asjakohane, peaksid avaliku sektori asutused võtma arvesse puudega inimeste võimalusi dokumente taaskasutada, pakkudes teavet juurdepääsetavas vormingus vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2016/2102⁽¹⁷⁾ sätestatud nõuetele.
- (34) Kui see on võimalik ja asjakohane, peaksid avaliku sektori asutused tegema taaskasutamise hõlbustamiseks dokumendid (kaasa arvatud veebisaitidel avaldatud dokumendid) võimalikult täpselt ja üksikasjalikult kättesaadavaks avatud ja masinloetavas vormingus koos metaandmetega, ning sellises vormingus, mis tagab koostalitlusvõime, näiteks töödeldes neid andmeid viisil, mis on kooskõlas direktiivis 2007/2/EÜ sätestatud ruumiandmete kokkusobivuse ja kasutatavuse nõudeid reguleerivate põhimõtetega.
- (35) Dokumenti tuleks pidada masinloetavas vormingus olevaks, kui tegemist on sellises failivormingus struktureeritud dokumendiga, mida tarkvararakendused suudavad kergesti tuvastada, ära tunda ja sellest vajalikke andmeid välja lugeda. Masinloetavas vormingus struktureeritud failidesse kodeeritud andmeid tuleks käsitleda masinloetavate andmetena. Masinloetavad vormingud võivad olla avatud või litsentsitud. Nad võivad, kuid ei pruugi olla ametlikud standardid. Dokumente, mis on kodeeritud sellisesse automaatset töötlemist piiravasse failivormingusse, et andmeid kas ei saa üldse või ei saa kergesti dokumendist kätte, ei tuleks pidada masinloetavas vormingus dokumentideks. Liikmesriigid peaksid soodustama liidu või rahvusvaheliselt tunnustatud masinloetavate avatud vormingute kasutamist, kui see on võimalik ja asjakohane. Dokumentide taaskasutamise tehniliste lahenduste kavandamisel tuleks asjakohasel juhul võtta arvesse Euroopa koostalitlusvõime raamistikku.
- (36) Tasu küsimine dokumentide taaskasutamise eest takistab oluliselt idufirmade ja VKEde turule sisenemist. Seepärast tuleks dokumendid teha taaskasutamiseks kättesaadavaks tasuta ning kui tasud on vajalikud, peaksid need põhimõtteliselt piirduma piirkuludega. Kui avaliku sektori asutused teostavad taotletud teabe eriti põhjalikku otsingut või taotletud teabe vormingu eriti kulukat muutmist kas vabatahtlikult või kui see on nõutav siseriikliku õigusega, võidakse sellise tegevusega seotud kulud katta piirkuludest. Erandjuhtudel tuleks arvesse võtta vajadust mitte takistada selliste avaliku sektori asutuste normaalset toimimist, kes peavad teenima tulu, et katta oluline osa oma avalik-õiguslike ülesannete täitmisega seotud kuludest. See kehtib ka juhul, kui avaliku sektori asutus on teinud andmed kättesaadavaks avaandmetena, ent on kohustatud teenima tulu, et katta oluline osa oma avalik-õiguslike ülesannete täitmisega seotud kuludest. Tunnustada tuleks ka riigi osalusega äriühingute rolli konkurent-sipõhises majanduskeskkonnas. Sellistel juhtudel peaks avaliku sektori asutustel ja riigi osalusega äriühingutel olema seega õigus küsida piirkulusid ületavat tasu. Kõnealuse tasu suurus tuleks määrata objektiivsete, läbipaistvate ja kontrollitavate kriteeriumide alusel ning dokumentide väljastamisest ja taaskasutamise lubamisest

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2102, mis käsitleb avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste juurdepääsetavust (ELT L 327, 2.12.2016, lk 1).

saadav kogutulu ei tohiks ületada dokumentide kogumise ja koostamise, sealhulgas kolmandatelt isikutelt ostmise, paljundamise, hoolduse, säilitamise ja levitamise kulusid, millele lisandub mõistlik investeeringutulu. Vajaduse korral võib tingimustele vastavate kulude hulka arvata ka isikuandmete anonüümimise kulud ja selliste meetmete kulud, mida on võetud andmete konfidentsiaalsuse kaitsmiseks. Liikmesriigid võivad nõuda avaliku sektori asutustelt ja riigi osalusega äriühingutelt nende kulude avalikustamist. Nõue teenida tulu, et katta oluline osa avaliku sektori asutuse avalik-õiguslike ülesannete täitmise või riigi osalusega äriühingule usaldatud üldhuviteenuste pakkumisega seotud kuludest, ei pea olema õiguslik nõue ja võib tuleneda näiteks liikmesriikide haldustavadest. Liikmesriigid peaksid kõnealuse nõude regulaarselt läbi vaatama.

- (37) Investeeringutulu võib mõista lisanduva protsendina, mis võimaldab katta kapitalikulu ja lisada tegeliku tulumäära. Kuna kapitalikulu on tihedalt seotud krediidasutuste intressimääradega, mis omakorda põhinevad Euroopa Keskpannga fikseeritud peamiste refinantseerimistehingute intressimääral, ei tohiks mõistlik investeeringutulu ületada Euroopa Keskpannga fikseeritud intressimäära enam kui 5 %.
- (38) Raamatukogudel, sealhulgas ülikooliraamatukogudel, muuseumidel ja arhiividel peaks olema võimalik küsida piirkulusid ületavat tasu, et nende tavapärase toimimine ei oleks takistatud. Kõnealuste avaliku sektori asutuste puhul ei tohiks dokumentide väljastamisest ja taaskasutamise lubamisest vastaval arvestusperioodil saadav kogutulu ületada dokumentide kogumise, koostamise, paljundamise, levitamise, säilitamise ja õiguste kindlakstegemise kulusid, millele lisandub mõistlik investeeringutulu. Vajaduse korral tuleks tingimustele vastavate kulude hulka arvata ka isikuandmete või tundliku äriteabe anonüümimise kulud. Raamatukogude, sealhulgas ülikooliraamatukogude, muuseumide ja arhiivide puhul tuleks nende eripära silmas pidades võtta mõistliku investeeringutulu arvutamisel arvesse erasektori poolt identsete või samalaadsete dokumentide taaskasutamise eest võetavat tasu.
- (39) Käesolevas direktiivis sätestatud tasude ülemmäär ei mõjuta liikmesriikide õigust kohaldada madalamaid tasusid või tasu mitte võtta.
- (40) Liikmesriigid peaksid kehtestama piirkulusid ületava tasu võtmise kriteeriumid. Selleks peaks neil olema näiteks võimalik näiteks kehtestada need kriteeriumid siseriiklike õigusnormidega või nimetada avaliku sektori asutusest erineva(d) asjaomase(d) asutuse(d), kes on pädev(ad) kõnealuseid kriteeriume kehtestama. Sellise asutuse tegevus tuleks korraldada liikmesriikide põhiseaduslike ja õigussüsteemide kohaselt. See võiks olla juba olemas olev asutus, kellel on eelarve täitmise volitused ja kes kannab poliitilist vastutust.
- (41) Kogu liitu hõlmava teabeturu arendamise eelduseks on avaliku sektori dokumentide taaskasutamise tingimuste selguse ja avaliku kättesaadavuse tagamine. Seepärast tuleks kõik dokumentide taaskasutamise suhtes kohaldatavad tingimused võimalikele taaskasutajatele selgeks teha. Liikmesriigid peaksid asjakohasel juhul soodustama kättesaadavaid dokumente hõlmavate ja veebis juurdepääsetavate indeksite loomist ning hõlbustama taaskasutamise taotluste esitamist. Muude üksuste kui riigi osalusega äriühingute, haridusasutuste, teadustööga tegelevate organisatsioonide ja teadustööd rahastavate organisatsioonide valduses olevate dokumentide taaskasutamise taotlejaid tuleks teavitada kättesaadavatest õiguskaitsevahenditest, mis on seotud neid mõjutavate otsuste või tavadega. See on eriti oluline idufirmadele ja VKEdele, kes ei pruugi olla teadlikud teiste liikmesriikide avaliku sektori asutuste omavahelistest suhetest ning vastavatest õiguskaitsevahenditest.
- (42) Õiguskaitsevahendid peaksid hõlmama erapooletu asutuse poolse läbivaatamise võimalust. Selline asutus võiks olla juba olemasolev riigiasutus, näiteks liikmesriigi konkurentsiamet, määruse (EL) 2016/679 kohaselt loodud järelevalveasutus, dokumentidele juurdepääsu eest vastutav liikmesriigi asutus või liikmesriigi kohtuasutus. Sellise asutuse tegevus tuleks korraldada liikmesriikide põhiseaduslike ja õigussüsteemide kohaselt. Õigus pöörduda sellise asutuse poole ei tohiks piirata taaskasutamise taotlejale muidu kättesaadavaid õiguskaitsevahendeid. See peaks siiski olema selgelt eraldatud liikmesriigi mehhanismist, millega kehtestatakse piirkulusid ületava tasu võtmise kriteeriumid. Õiguskaitsevahendite hulgas peaks olema võimalus vaadata läbi nii keeldumise otsused kui ka otsused, mis küll lubavad taaskasutamist, kuid võivad siiski mõjutada taotlejaid muul viisil, eelkõige seoses tasu võtmise eeskirjade kohaldamisega. Läbivaatamisprotsess peaks toimuma kiiresti vastavalt kiiresti muutuva turu vajadustele.
- (43) Kõikide avaliku sektori valduses olevate – mitte üksnes poliitilise, vaid ka seadusandliku ja haldusmenetlusega seotud – üldiselt kättesaadavate dokumentide avalikustamine on oluline meede, millega laiendatakse õigust saada teavet, mis on üks demokraatia aluspõhimõtteid. Seda eesmärki tuleb silmas pidades kõikide, nii kohaliku, riikliku kui rahvusvahelise tasandi institutsioonide puhul.

- (44) Dokumentide taaskasutamine ei tohiks olla tingimuslik. Mõningatel avaliku huvi eesmärgiga põhjendatud juhtudel võidakse välja anda litsents, millega kehtestatakse litsentsisaaja poolse taaskasutamise tingimused näiteks vastutuse, isikuandmete kaitse, dokumentide nõuetekohase kasutamise, mittemuutmise tagamise ja allika äramärgimise osas. Kui avaliku sektori asutused annavad dokumentide taaskasutamiseks litsentse, peavad litsentsitingimused olema objektiivsed, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad. Selles osas võivad olulist osa etendada ka veebis kättesaadavad standardlitsentsid. Liikmesriigid peavad sätestama standardlitsentside kättesaadavuse. Avaliku sektori teabe taaskasutamise litsentsidega tuleks igal juhul kehtestada taaskasutamisele võimalikult vähe piiranguid, näiteks nii, et piirang puudutab ainult allikale viitamist. Siin peaks olema oluline roll ka veebis kättesaadavatel standardse avaliku litsentsi kujul esitatud avatud litsentsidel, mis võimaldavad igal andmetele ja sisule vabalt juurde pääseda, neid kasutada, muuta ja mis tahes eesmärgil jagada, ning mis põhinevad avaandmevormingutel. Seetõttu peaksid liikmesriigid soodustama avatud litsentside kasutamist, mis peaks aja jooksul saama üldiseks tavaks kogu liidus. Ilma et see piiraks liidu või liikmesriigi õiguses sätestatud vastutust käsitlevate nõuete kohaldamist, võib juhul, kui avaliku sektori asutus või riigi osalusega äriühing teeb dokumentid taaskasutamiseks kättesaadavaks ilma muude tingimuste ja piiranguteta, vabastada selle avaliku sektori asutuse või riigi osalusega äriühingu vastutusest seoses taaskasutamiseks kättesaadavaks tehtud dokumentidega.
- (45) Kui pädev asutus otsustab teatavaid dokumente enam mitte taaskasutamiseks kättesaadavaks teha või lõpetada nende dokumentide ajakohastamine, peaks ta kõnealused otsused esimesel võimalusel avalikult teatavaks tegema, võimaluse korral elektrooniliste vahenditega.
- (46) Taaskasutamise tingimused ei tohiks diskrimineerida võrreldavaid taaskasutajate kategooriaid. Selles suhtes ei tohiks diskrimineerimiskeeld siiski takistada näiteks avaliku sektori asutuste vahelist tasuta teabevahetust, mis toimub avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks, samas kui teistelt isikutelt võetakse samade dokumentide taaskasutamise eest tasu. Samuti ei tohiks see takistada kehtestamast diferentseeritud tasupoliitikat ärilisel ja mitteärilisel eesmärgil taaskasutamise suhtes.
- (47) Liikmesriigid peaksid eelkõige tagama, et riigi osalusega äriühingute dokumentide taaskasutamine ei põhjusta turumoonutusi ning et ei kahjustata ausat konkurentsi.
- (48) Avaliku sektori asutused peaksid dokumentide taaskasutamise põhimõtete kehtestamisel järgima liidu ja liikmesriigi konkurentsioormet, vältides võimaluse korral ainukasutuslepingute sõlmimist omavahel ja erasektori partneritega. Siiski võib spetsiifiliste avaliku sektori dokumentide taaskasutamise ainuõigus olla vahel vajalik teatavaid üldisi majanduslikke huve teenivate teenuste pakkumiseks. Selline olukord võib näiteks tekkida, kui ükski kaubanduslikel eesmärkidel tegutsev avaldaja ainuõiguse puudumise korral kõnealust teavet ei avaldaks. Selles suhtes on asjakohane arvesse võtta avaliku teenuse lepinguid, mis on direktiivi 2014/24/EL kohaldamisalast nimetatud direktiivi artikli 11 kohaselt välja jäetud ning direktiivi 2014/24/EL artiklis 31 osutatud innovatsioonipartnerlust.
- (49) Raamatukogud, sealhulgas ülikoolide raamatukogud, muuseumid, arhiivid ja erasektori partnerid teevad sageli koostööd, mis hõlmab kultuurivarade digiteerimist, mille puhul antakse erasektori partneritele ainuõigused. Kogemused on näidanud, et kõnealused avaliku ja erasektori partnerlused võivad hõlbustada kultuurikogude otstarbekat kasutamist ja samal ajal kiirendada üldsuse juurdepääsu kultuuripärandile. Seepärast on asjakohane võtta arvesse kultuurivarade digiteerimisel liikmesriikide vahel praegu esinevaid erinevusi, kasutades selleks selliste varade digiteerimise lepingute kohta käivaid konkreetseid eeskirju. Kui ainuõigus on seotud kultuurivarade digiteerimisega, võib olla vajalik anda ainuõigus teatavaks ajavahemikuks, et anda erasektori partneritele võimalus oma investeeringud tasa teenida. Kõnealuse ajavahemiku pikkus peaks aga olema piiratud ja võimalikult lühike, et kinni pidada põhimõttest, mille kohaselt peaks avaliku sektori teave jääma pärast digiteerimist avaliku sektori valdusse. Kultuurivarade digiteerimise ainuõiguse kestus ei tohiks üldiselt ületada kümnet aastat. Ainuõiguste kestus, mis on pikem kui kümme aastat, tuleks läbi vaadata, võttes arvesse pärast lepingu sõlmimist keskkonnas toimunud tehnoloogilisi, finantsilisi ja halduslikke muutusi. Lisaks sellele peaks kõik kultuurivarade digiteerimisega seotud avaliku ja erasektori partnerlused andma partnerist kultuuriasutusele kõik õigused kasutada digiteeritud kultuurivarasid pärast partnerluse lõppemist.
- (50) Andmete valdajate ja andmete taaskasutajate vaheliste lepingute puhul, millega ei anta sõnaselgelt ainuõigusi, kuid mille puhul võib mõistlikult eeldada, et nad piiravad dokumentide kättesaadavust taaskasutamiseks, tuleks rakendada täiendavat avalikku kontrolli. Seetõttu tuleks selliste lepingute olulised aspektid avalikustada veebis vähemalt kaks kuud enne jõustumist, nimelt kaks kuud enne kokkulepitud kuupäeva, mil lepingupooled peaksid

alustama oma kohustuste täitmist. Selline avaldamine peaks andma huvitatud isikutele võimaluse taotleda lepinguga hõlmatud dokumentide taaskasutamist ning välistada võimalike taaskasutajate hulga piiramise riski. Samuti tuleks selliste lepingute olulised osad igal juhul põhjendamatu viivitusega avalikustada veebis kohe pärast sõlmimist poolte kokkulepitud lõplikul kujul.

- (51) Käesoleva direktiiviga püütakse minimeerida riski, et esimesena tegutsejal on ülemäära suur eelis, mis võib piirata andmete võimalike taaskasutajate arvu. Kui lepingupõhised meetmed võivad lisaks sellele, et liikmesriik on käesoleva direktiivi kohaselt kohustatud andma dokumente, eeldada liikmesriigi ressursside üleandmist ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, ei tohiks käesolev direktiiv piirata ELi toimimise lepingu artiklites 101–109 sätestatud konkurents- ja riigiabinormide kohaldamist. ELi toimimise lepingu artiklites 107, 108 ja 109 sätestatud riigiabinormidest tulenevalt peab liikmesriik eelnevalt kontrollima, kas asjaomane lepingupõhine meede võib hõlmata riigiabi, ning tagama vastavuse riigiabinormidele.
- (52) Käesolev direktiiv ei mõjuta üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel vastavalt liidu ja siseriiklikule õigusele, eriti vastavalt määrusele (EL) 2016/679 ning direktiivile 2002/58/EÜ, ⁽¹⁸⁾ sealhulgas seda täiendavatele siseriiklikele õigusnormidele. See tähendab muu hulgas, et isikuandmete taaskasutamine on lubatud üksnes siis, kui järgitakse määruse (EL) 2016/679 artikli 5 lõike 1 punktis b ja artiklis 6 sätestatud eesmärgi piirangu põhimõtet. Anonüümne teave on teave, mis ei ole seotud tuvastatud või tuvastatava füüsilise isikuga, või isikuandmetega, mis on muudetud anonüümseks sellisel viisil, et andmesubjekti ei ole võimalik tuvastada või ei ole enam võimalik tuvastada. Teave anonüümimine on vahend, mis võimaldab ühitada ühelt poolt huvi muuta avaliku sektori teave võimalikult taaskasutatavaks ning teiselt poolt andmekaitseõigusest tulenevad kohustused, kuid sellega kaasnevad kulud. Selliseid kulusid on asjakohane pidada käesolevas direktiivis osutatud levitamise piirkulu üheks komponendiks.
- (53) Isikuandmeid sisaldavate dokumentide taaskasutamise ulatust ja tingimusi käsitlevate otsuste tegemisel, näiteks tervishoiusektoris, võib osutada vajalikuks määruse (EL) 2016/679 artikli 35 kohaste andmekaitsealaste mõjuhinnangute tegemine.
- (54) Käesolev direktiiv ei mõjuta kolmandate isikute intellektuaalomandiõigusi. Kahtluse vältimiseks olgu märgitud, et mõiste „intellektuaalomandiõigused“ hõlmab üksnes autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi (sealhulgas sui generis kaitse). Käesolevat direktiivi ei kohaldata dokumentide suhtes, millele laienevad tööstusomandi õigused, näiteks patendid ning registreeritud disainilahendused ja kaubamärgid. Käesolev direktiiv ei mõjuta ei avaliku sektori asutustele kuuluvaid intellektuaalomandiõigusi ega nende olemasolu ega piira nende õiguste mis tahes viisil teostamist väljaspool käesoleva direktiivi piire. Käesoleva direktiivi kohaselt kehtestatud kohustusi tuleks rakendada üksnes niivõrd, kuivõrd need on kooskõlas intellektuaalomandi kaitset käsitlevate rahvusvaheliste lepingutega, eelkõige Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooniga (Berni konventsioon), intellektuaalomandiõiguste kaubandusaspektide lepinguga (TRIPS-leping) ning WIPO autoriõiguse lepinguga. Avaliku sektori asutused peaksid oma autoriõigusi siiski teostama taaskasutamist hõlbustaval viisil.
- (55) Võttes arvesse liidu õigust ning liikmesriikide ja liidu rahvusvahelisi kohustusi, eelkõige neid, mis tulenevad Berni konventsioonist ning TRIPS-lepingust, tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta dokumendid, mille suhtes on kolmandatel isikutel intellektuaalomandiõigused. Kui raamatukogude, sh ülikoolide raamatukogude, muuseumide või arhiivide valduses oleva dokumendi intellektuaalomandiõigused kuulusid algselt kolmandale isikule ja kõnealuste õiguste kaitsetähtaeg ei ole lõppenud, tuleks seda dokumenti käesoleva direktiivi kohaldamisel pidada dokumendiks, mille intellektuaalomandiõigused kuuluvad kolmandatele isikutele.
- (56) Käesolev direktiiv ei tohiks piirata liikmesriigi õigusest tulenevaid avaliku sektori asutuste töötajate võimalikke õigusi, sealhulgas majanduslikke ja mittevaralisi õigusi.
- (57) Lisaks, kui dokument tehakse taaskasutamiseks kättesaadavaks, peaks asjaomasele avaliku sektori asutusele jääma õigus nimetatud dokumenti kasutada.

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

- (58) Käesolev direktiiv ei mõjuta riigihankeid käsitleva direktiivi 2014/24/EL kohaldamist.
- (59) Vahendid, mis aitavad võimalikel taaskasutajatel leida taaskasutamiseks kättesaadavaid dokumente ja taaskasutamise tingimusi, võivad märkimisväärselt hõlbustada avaliku sektori dokumentide piiriülest kasutamist. Liikmesriigid peaksid seetõttu tagama, et võetakse kasutusele praktilisi vahendeid, mis aitavad taaskasutajatel taaskasutamiseks kättesaadavaid dokumente otsida. Praktilised vahendid võivad seisneda näiteks peamiste dokumentide (sageli taaskasutatavate või potentsiaalselt sageli taaskasutatavate dokumentide) selliste nimekirjade koostamises, mis on soovitatavalt veebis kättesaadavad ja portaalide loomises, milles on lingid detsentraliseeritud nimekirjadele. Liikmesriigid peaksid samuti võimaldama avaliku sektori teabe pikaajalist kättesaadavust taaskasutamise eesmärgil, seda kooskõlas kohaldatavate säilitamis põhimõtetega.
- (60) Komisjon peaks lihtsustama liikmesriikide vahelist koostööd ning toetama selliste koostalitlusvõimeliste elektrooniliste liidete kujundamist, katsetamist, rakendamist ja kasutuselevõttu, mis võimaldavad tulemuslikumate ja turvalisemate avalike teenuste pakkumist.
- (61) Käesolev direktiiv ei mõjuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/29/EÜ⁽¹⁹⁾ kohaldamist. Selles sätestatakse tingimused, mille raames avaliku sektori asutused võivad dokumentide taaskasutamise lubamisel kasutada oma intellektuaalomandiõigusi liidusisesel teabeturul. Kui direktiivi 96/9/EÜ artikli 7 lõikes 1 sätestatud õiguse omanik on avaliku sektori asutus, ei tohiks ta seda õigust kasutada selleks, et takistada või piirata olemasolevate dokumentide taaskasutamist rohkem kui see on võimalik vastavalt käesolevas direktiivis sätestatule.
- (62) Komisjon toetas veebipõhise avaandmete kättesaadavuse aruande koostamist, mis sisaldab asjakohaseid tulemusnäitajaid avaliku sektori teabe taaskasutamise kohta kõikides liikmesriikides. Kõnealuse aruande regulaarne ajakohastamine aitab parandada teabe vahetamist liikmesriikide vahel ning kogu liidus rakendatavaid poliitikaid ja tavasid puudutava teabe kättesaadavust.
- (63) On vaja tagada, et liikmesriigid jälgivad avaliku sektori teabe taaskasutamise ulatust, kõnealuse teabe kättesaadavaks tegemise tingimusi ja õiguskaitsetasid.
- (64) Komisjon võib abistada liikmesriike käesoleva direktiivi järjekindlal rakendamisel, andes pärast konsulteerimist huvitatud isikutega suuniseid, eelkõige soovituslike standardlitsentside, andmestike ja dokumentide taaskasutamise eest tasu võtmise kohta, ning ajakohastades olemasolevaid suuniseid.
- (65) Siseturu loomise üks peamisi eesmärke on kogu liitu hõlmavate teenuste arengut soodustavate tingimuste loomine. Raamatukogudes, sealhulgas ülikooliraamatukogudes, muuseumides ja arhiivides on märkimisväärne kogus väärtuslikke avaliku sektori teaberessursse, eelkõige seetõttu, et digiteerimisprojektid on mitmekordistanud digitaalse avaliku teabe hulka. Kultuuripärandi kogud ja nendega seotud metaandmed võivad olla digitaalse sisuga toodete ja teenuste algmaterjaliks ja neil on suur potentsiaal innovatiivseks taaskasutuseks sellistes valdkondades nagu õpe ja turism. Muud liiki kultuuriasutused (näiteks orkestrid, ooperi- ja balletiteatrid ning teatrid), kaasa arvatud nende asutuste juurde kuuluvad arhiivid, peaksid jääma käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja nende lavakunstialase olemuse tõttu ja seetõttu, et peaaegu kogu nende materjali intellektuaalomandiõigused kuuluvad kolmandatele isikutele.
- (66) Et luua tingimused, mis toetavad majanduse ja ühiskonna jaoks eriti väärtuslike ja oluliste sotsiaal-majanduslike hüvedega seostatud dokumentide taaskasutamist, tuleks lisas esitada väärtuslike andmestike temaatiliste kategooriate nimekiri. Näitena ning piiramata selliste rakendusaktide kohaldamist, milles määratakse kindlaks väärtuslikud andmestikud, mille suhtes tuleks kohaldada käesoleva direktiivi erinõuded, võttes arvesse komisjoni suunised soovituslike standardlitsentside, andmekogumite kohta ning dokumentide taaskasutamise eest tasu võtmise kohta, võiksid temaatilised kategooriad hõlmata muu hulgas järgmist: postindeksid, riigi ja kohalikud kaardid (georuumilised andmed), energiatarbimine ja satelliidipildid (Maa seire ja keskkond), kohapeal mõõdikutest kogutavad andmed ja ilmaennustused (meteoroloogia teave), demograafilised ja majandusnäitajad (statistika), äriregistrid ja registreerimise tuvastusandmed (äriühingud ja äriühingu omandisuhted), liiklusringid ja siseveeteed (liikuvus).

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT L 167, 22.6.2001, lk 10).

- (67) Selleks et muuta väärtuslike andmestike temaatiliste kategooriate nimekirja, lisades sinna uusi temaatilisi kategooriaid, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁽²⁰⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (68) Kogu liitu hõlmav nimekiri andmestikest, millel on eriti suur potentsiaal luua sotsiaal-majanduslikke hüvesid, koos taaskasutamise ühtlustatud tingimustega on oluline tegur piiriüleste rakenduste ja teenuste loomisel. Selleks et tagada käesoleva direktiivi ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisolulised toetada dokumentide taaskasutamist, mida seostatakse oluliste sotsiaal-majanduslike hüvedega, võttes vastu teatavate väärtuslike andmestike nimekirja, mille suhtes kohaldatakse käesoleva direktiivi erinõudeid, koos nende avaldamise ja taaskasutamise korraga. Sellest tulenevalt ei kohaldata neid erinõudeid enne, kui komisjon on vastu võtnud rakendusaktid. Nimekirjas tuleks arvesse võtta liidu valdkondlikke õigusakte, kus andmestike avaldamine on juba reguleeritud, näiteks direktiive 2007/2/EÜ ja 2010/40/EL, et tagada andmestike kättesaadavaks tegemine vastavate standardite ja metaandmestike kohaselt. Loetelu peaks põhinema käesolevas direktiivis sätestatud temaatilistel kategooriatel. Nimekirjade koostamise käigus peaks komisjon pidama asjakohaseid konsultatsioone muu hulgas ka ekspertide tasandil. Lisaks tuleks riigi osalusega äriühingute valduses olevate andmete nimekirja lisamise või selliste andmete tasuta kättesaadavuse kohta otsuse tegemisel võtta arvesse mõju konkurentsile asjaomastel turgudel. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽²¹⁾.
- (69) Et tagada väärtuslike andmestike maksimaalne mõju ja hõlbustada nende taaskasutamist, tuleks need teha taaskasutamiseks kättesaadavaks minimaalsete õiguslike piirangutega ja tasuta. Ühtlasi tuleks need avaldada rakendusliideste kaudu. See ei takista aga avaliku sektori asutustel nõudmast tasu väärtuslike andmestikega seotud teenuste eest, mida nad pakuvad avaliku võimu teostamisel, eriti dokumentide ehtsuse või õigsuse kinnitamisel.
- (70) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, nimelt hõlbustada kogu liitu hõlmavate avaliku sektori dokumentidel põhinevate teabetoodete ja -teenuste väljaarendamist ning selle tagamist, et avaliku sektori dokumente saavad tõhusalt ja piiriülevalt kasutada ühelt poolt eraettevõtjad, eriti VKEd, lisaväärtusega teabetoodete ja -teenuste puhul ning teiselt poolt kodanikud teabe vaba liikumise ja kommunikatsiooni hõlbustamiseks, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, vaid kavandatava meetme kogu liitu hõlmavat ulatust silmas pidades on neid parem saavutada pigem liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (71) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige hartas tunnustatud põhimõtteid, sealhulgas eraelu puutumatus, isikuandmete kaitse, õigus omandile ja puudega inimeste integreerimine ühiskonda. Direktiivi ei tohi tõlgendada ega rakendada viisil, mis läheb vastuollu Euroopa Nõukogu inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga.
- (72) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 45/2001⁽²²⁾ artikli 28 lõikele 2 ja ta esitas oma arvamuse 10. juulil 2018⁽²³⁾.

⁽²⁰⁾ ELTL 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisoluliste teostamise suhtes (ELTL 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (ELTL 8, 12.1.2001, lk 1).

⁽²³⁾ ELT C 305, 30.8.2018, lk 7.

- (73) Komisjon peaks käesolevat direktiivi hindama. Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelisele parema õigusloome kokkuleppele peaks selline hindamine põhinema viiele kriteeriumile, st tõhususele, mõjususele, asjakohasusele, ühtsusele ja lisaväärtusele, ning olema võimalike edasiste meetmete mõju hindamise aluseks.
- (74) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriikide kohustusi, mis on seotud II lisa B osas osutatud direktiivide siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtpäevadega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Avaandmete kasutamise edendamiseks ning toodete ja teenuste innovatsiooni stimuleerimiseks kehtestatakse käesoleva direktiiviga miinimumnormid, mis reguleerivad järgmiste dokumentide ja andmete taaskasutamist ja nende taaskasutamist soodustavate praktiliste vahendite kasutuselevõttu:

- a) liikmesriikide avaliku sektori asutuste valduses olemas olevad dokumendid;
- b) olemasolevad dokumendid, mis on sellise riigi osalusega äriühingu valduses, kes:
- i) tegutseb direktiivis 2014/25/EL määratletud valdkondades,
 - ii) tegutseb avaliku teenuse pakujana vastavalt määruse (EÜ) nr 1370/2007 artiklile 2,
 - iii) tegutseb lennuettevõtjana, kes täidab avaliku teenindamise kohustust vastavalt määruse (EÜ) nr 1008/2008 artiklile 16, või
 - iv) tegutseb ühenduse laevaomanikuna, kes täidab avaliku teenuse osutamise kohustust vastavalt määruse (EMÜ) nr 3577/92 artiklile 4;
- c) teadusandmed artiklis 10 sätestatud tingimustel.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata:

- a) dokumentide suhtes, mille väljastamine ei kuulu asjaomaste avaliku sektori asutuste nende avalik-õiguslike ülesannete alla, mis on määratletud liikmesriigi õiguses või muudes siduvates õigusnormides, või kui selliseid norme ei ole, kõnealuse liikmesriigi üldise haldustava kohaselt tingimusel, et avalik-õiguslike ülesannete ulatus on läbipaistev ja see vaadatakse läbi;
- b) riigi osalusega äriühingute valduses olevate järgmiste dokumentide suhtes:
- i) dokumendid, mille koostamine ei kuulu liikmesriigi õiguses või muudes siduvates õigusnormides määratletud üldhuviteenuste pakumise alla;
 - ii) dokumendid, mis on seotud tegevusega, mis on otseselt avatud konkurentsile ja mille suhtes seetõttu vastavalt direktiivi 2014/25/EL artiklile 34 hanke-eeskirju ei kohaldata;
- c) dokumentide suhtes, mille intellektuaalomandiõigused kuuluvad kolmandatele isikutele;
- d) dokumentide, näiteks tundlike andmeid sisaldavate dokumentide suhtes, millele juurdepääs on liikmesriikide juurdepääsukorra kohaselt välistatud, sealhulgas järgmistel põhjustel:
- i) riikliku julgeoleku (st riigi julgeoleku) kaitse, riigikaitse või avaliku julgeoleku kaitse;
 - ii) statistiliste andmete konfidentsiaalsus;
 - iii) ärisaladus (sealhulgas äri-, kutseala- või äriühingu saladused);
- e) dokumentide suhtes, millele juurdepääs on välistatud või piiratud direktiivi 2008/114/EÜ artikli 2 punktis d määratletud elutähtsate infrastruktuuride kaitsega seotud tundliku teabe tõttu;

- f) dokumentide suhtes, millele juurdepääs on liikmesriikide juurdepääsukorraga piiratud, sealhulgas juhud, kus dokumentidele juurdepääsu saamiseks peavad kodanikud või juriidilised isikud tõendama oma konkreetse huvi olemasolu;
- g) logode, vappide ja sümbolite suhtes;
- h) dokumentide suhtes, millele juurdepääs on juurdepääsukorra kohaselt välistatud või piiratud isikuandmete kaitse tõttu, ning dokumentide osade suhtes, mis on selle korra kohaselt juurdepääsetavad ja sisaldavad isikuandmeid, mille taaskasutamine on õiguses määratletu kohaselt vastuolus õigusaktiga, millega reguleeritakse üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel, või kahjustab üksikisiku eraelu puutumatust ja isikupuutumatust, eelkõige isikuandmete kaitset käsitlevate liidu õiguse või siseriikliku õiguse kohaselt;
- i) dokumentide suhtes, mis on avalike ringhäälingujaamade ja nende filiaalide ning muude asutuste või nende filiaalide valduses avaliku ringhäälinguteenuse osutamise eesmärgil;
- j) dokumentide suhtes, mis on muude kultuuriasutuste kui raamatukogude, sealhulgas ülikooliraamatukogude, muuseumide ja arhiivide valduses;
- k) dokumentide suhtes, mis on kuni teise taseme haridusasutuste valduses, ning kõigi teiste haridusasutuste puhul muude kui lõike 1 punktis c nimetatud dokumentide suhtes;
- l) muude kui lõike 1 punktis c nimetatud dokumentide suhtes, mis on teadustööga tegelevate organisatsioonide ja teadustööd rahastavate organisatsioonide, sealhulgas teadustöö tulemuste edasiandmiseks loodud organisatsioonide valduses.
3. Käesolev direktiiv rajaneb liidu ja liikmesriikide juurdepääsukordadel ega piira nende kohaldamist.
4. Käesolev direktiiv ei piira isikuandmete kaitset käsitlevat liidu ja liikmesriigi õiguse, eelkõige määruse (EL) 2016/679 ning direktiivi 2002/58/EÜ kohaldamist ega liikmesriikide vastavate õigusnormide kohaldamist.
5. Käesoleva direktiivi kohaselt kehtestatud kohustusi kohaldatakse niivõrd, kui võrd need on kooskõlas intellektuaalomandiõiguste kaitset käsitlevate rahvusvaheliste lepingutega, eelkõige Berni konventsiooni, TRIPS-lepingu ning WIPO autoriõiguse lepinguga.
6. Avaliku sektori asutused ei kasuta direktiivi 96/9/EÜ artikli 7 lõikes 1 sätestatud andmebaasi tegija õigust, et takistada dokumentide taaskasutamist või piirata taaskasutamist rohkem kui see on võimalik vastavalt käesolevas direktiivis sätestatule.
7. Käesolev direktiiv reguleerib liikmesriikide avaliku sektori asutuste ja riigi osalusega äriühingute valduses olevate dokumentide taaskasutamist ning hõlmab muu hulgas dokumente, mille suhtes kohaldatakse direktiivi 2007/2/EÜ.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „avaliku sektori asutus“ – riigiasutused, piirkondlikud asutused ja kohalikud asutused, avalik-õiguslikud isikud või ühest või mitmest kõnealusest asutusest või avalik-õiguslikust isikust koosnevad ühendused;
- 2) „avalik-õiguslik isik“ – isik, mis vastab kõigile järgmistele tingimustele:
 - a) see on asutatud konkreetse eesmärgiga rahuldada vajadusi, mille rahuldamine on üldistes huvides, ega tegele tööstuse või kaubandusega;
 - b) sellel on juriidilise isiku staatus, ning
 - c) seda rahastavad suuremas osas riigiasutused, piirkondlikud asutused või kohalikud asutused või muud avalik-õiguslikud isikud; või selle juhtimine toimub kõnealuste asutuste või isikute järelevalve all; või sellel on haldus-, juhtimis- või järelevalveorgan, mille liikmetest üle poole nimetavad riigiasutused, piirkondlikud asutused või kohalikud asutused või muud avalik-õiguslikud isikud;

- 3) „riigi osalusega äriühing“ – artikli 1 lõike 1 punktis b määratletud valdkondades tegutsev äriühing, mille suhtes võivad avaliku sektori asutused otseselt või kaudselt kasutada valitsevat mõju omandiõiguse, finantsosaluse või äriühingu suhtes kehtivate õigusnormide alusel. Eeldatakse, et avaliku sektori asutustel on valitsev mõju järgmistel juhtudel, kui need asutused otseselt või kaudselt:
 - a) omavad enamust äriühingu märgitud kapitalist;
 - b) omavad kontrolli äriühingu emiteeritud aktsiatega määratud hääle enamuse üle;
 - c) võivad nimetada rohkem kui pooled äriühingu haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest;
- 4) „ülikool“ – avaliku sektori asutus, mis pakub akadeemilise kraadi omandamiseni viivat keskkaridusjärgset kõrgharidust;
- 5) „standardlitsents“ – eelnevalt määratletud taaskasutamise tingimused digitaalses vormingus, mis eelistatavalt ühildub veebis kättesaadavate standardsete avalike litsentsidega;
- 6) „dokument“ –
 - a) igasugune andmesisu mis tahes andmekandjal (nii paberil kui elektroonilises vormis või heli-, visuaal- või audiovisuaalsalvestisena);
 - b) osa sellisest andmesisust;
- 7) „anonüümimine“ – protsess, mille käigus muudetakse dokumendid anonüümseteks dokumentideks, mis ei ole seotud tuvastatud või tuvastatava füüsilise isikuga, või protsess, mille käigus muudetakse isikuandmed anonüümseks sellisel viisil, et andmesubjekti ei ole võimalik tuvastada või ei ole enam võimalik tuvastada;
- 8) „dünaamilised andmed“ – digitaalsed dokumendid, mida ajakohastatakse sageli või reaalajas eelkõige seetõttu, et nad muutuvad pidevalt või aeguvad kiiresti; andurite abil saadud andmeid loetakse tavaliselt dünaamilisteks andmeteks;
- 9) „teadusandmed“ – digitaalsed dokumendid, v.a teaduslikud publikatsioonid, mida kogutakse või koostatakse teadustöö käigus ning mida kasutatakse teadusprotsessis tõendusmaterjalina või peetakse teadusringkondades üldiselt vajalikuks, et tõestada teadustöö käigus tehtud avastusi ja teadustöö tulemusi;
- 10) „väärtuslikud andmestikud“ – dokumendid, mille taaskasutamist seostatakse ühiskonnale, keskkonnale ja majandusele oluliste hüvedega eelkõige tänu nende sobivusele lisaväärtusteenuste ja -rakenduste ning uute kõrge kvaliteediga ja inimväärselt töökohtade loomiseks ja tänu nende inimeste arvule, kes võiksid saada kasu sellistel andmestikel põhinevatest lisaväärtusteenustest ja -rakendustest;
- 11) „taaskasutamine“ – järgmiste dokumentide kasutamine füüsiliste ja juriidiliste isikute poolt:
 - a) dokumendid, mis on avaliku sektori asutuste valduses ärilisel või mitteärilisel eesmärgil, mis ei lange kokku algse eesmärgiga, mille täitmiseks dokumendid avalik-õigusliku ülesande raames loodi, välja arvatud avaliku sektori asutuste vaheline dokumentide vahetamine puhtalt avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks; või
 - b) dokumendid, mis on riigi osalusega äriühingute valduses ärilisel või mitteärilisel eesmärgil, mis ei lange kokku algse eesmärgiga osutada üldhuviteenuseid, mille jaoks dokumendid koostati, välja arvatud riigi osalusega äriühingute ja avaliku sektori asutuste vaheline dokumentide vahetamine puhtalt avaliku sektori asutuste avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks;
- 12) „isikuandmed“ – määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 1 määratletud isikuandmed;
- 13) „masinloetav vorming“ – failivorming, mis on struktureeritud selliselt, et tarkvararakendused suudavad spetsiifilisi andmeid, sealhulgas üksikuid faktiväiteid, ja nende sisemist struktuuri kergelt tuvastada, ära tunda ja teha andmetest väljavõtteid;
- 14) „avatud vorming“ – platvormist sõltumatu failivorming, mis tehakse üldsusele kättesaadavaks ilma dokumentide taaskasutamise piiranguteta;
- 15) „vormistatud avatud standard“ – kirjalikult väljendatud standard, mis sisaldab üksikasjalikke nõudeid selle kohta, kuidas tagada andmehaldustarkvara koostalitlusvõime;

- 16) „mõistlik investeringutulu“ – protsentides väljendatav osa üldistest tasudest, mis lisandub tingimustele vastavate kulude katmiseks vajalikule summale; see osa ei tohi olla suurem kui viis protsendipunkti üle Euroopa Keskpanga fikseeritud intressimäära;
- 17) „kolmas isik“ – füüsiline või juriidiline isik, kelle valduses on andmed, ning kes ei ole avaliku sektori asutus ega riigi osalusega äriühing.

Artikkel 3

Üldpõhimõte

1. Kui käesoleva artikli lõikes 2 ei ole sätestatud teisiti, tagavad liikmesriigid, et dokumendid, mille suhtes kohaldatakse käesolevat direktiivi vastavalt artiklile 1, on III ja IV peatüki kohaselt ärilistel ja mitteärilistel eesmärkidel taaskasutatavad.
2. Kui tegemist on dokumentidega, mille intellektuaalomandiõigused kuuluvad raamatukogudele, sh ülikoolide raamatukogudele, muuseumidele ja arhiividele, ning dokumentidega, mis on riigi osalusega äriühingute valduses, tagavad liikmesriigid, et kui dokumentide taaskasutamine on lubatud, on need dokumendid III ja IV peatüki kohaselt ärilistel ja mitteärilistel eesmärkidel taaskasutatavad.

II PEATÜKK

TAASKASUTAMISTAOTLUSED

Artikkel 4

Taaskasutamistaotluste menetlemine

1. Avaliku sektori asutused menetlevad taaskasutamistaotlusi elektrooniliselt, kui see on võimalik ja asjakohane, ning teevad dokumendi taotlejale taaskasutamiseks kättesaadavaks või, kui vaja on litsentsi, esitavad taotlejale litsentsipakkumise mõistliku aja jooksul, mis peab olema vastavuses dokumentidele juurdepääsu taotluste menetlemiseks kehtestatud tähtaegadega.
2. Kui tähtaegu või muid dokumentide õigeaegset esitamist reguleerivaid norme ei ole kehtestatud, menetlevad avaliku sektori asutused taotlust ja annavad dokumendid taotlejale taaskasutamiseks või, kui vaja on litsentsi, esitavad taotlejale litsentsipakkumise niipea kui võimalik ja igal juhul 20 tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest. Seda ajavahemikku võib mahukate või keerukate taotluste korral pikendada 20 tööpäeva võrra. Sellistel juhtudel teatatakse taotlejale niipea kui võimalik ja igal juhul kolme nädala jooksul alates esialgse taotluse saamisest, et selle menetlemiseks on vaja lisaaga, ja põhjendatakse seda vajadust.
3. Äraütleva otsuse korral teatavad avaliku sektori asutused taotlejale keeldumise põhjused vastavalt liikmesriigis kehtiva juurdepääsukorra asjakohastele sätetele või käesoleva direktiivi, eelkõige selle artikli 1 lõike 2 punktide a–h ja artikli 3 ülevõtmiseks vastu võetud sätetele. Kui äraütleva otsuse aluseks on artikli 1 lõike 2 punkt c, teatavad avaliku sektori asutused õiguse füüsilisest või juriidilisest isikust omajat, kui see on teada, või litsentsiandja, kellelt avaliku sektori asutus on asjakohase materjali saanud. Raamatukogud, sh ülikoolide raamatukogud, muuseumid ja arhiivid ei ole kohustatud seda teatama.
4. Kõikides taaskasutamise kohta tehtud otsustes tuleb osutada õiguskaitsevahenditele juhuks, kui taotleja soovib otsuse edasi kaevata. Õiguskaitsevahendite hulka kuulub võimalus, et otsuse vaatab läbi sõltumatu asutus, kellel on asjakohased eriteadmised, näiteks liikmesriigi konkurentsiamet, dokumentidele juurdepääsu eest vastutav asjaomane asutus, määruse (EL) 2016/679 kohaselt loodud järelevalveasutus või liikmesriigi kohtuasutus, kelle otsused on asjaomasele avaliku sektori asutusele siduvad.
5. Käesoleva artikli kohaldamiseks kasutavad liikmesriigid praktilisi vahendeid, et hõlbustada dokumentide tõhusat taaskasutamist. Ettevalmistused võivad eelkõige hõlmata viise teabe edastamiseks käesolevas direktiivis sätestatud õiguste kohta ning vajaliku abi ja juhiste pakkumist.
6. Käesolevat artiklit ei pea järgima järgmised üksused:
 - a) riigi osalusega äriühingud;
 - b) haridusasutused, teadustööga tegelevad organisatsioonid ja teadustööd rahastavad organisatsioonid.

III PEATÜKK

TAASKASUTAMISE TINGIMUSED

Artikkel 5

Pakutavad vormingud

1. Ilma et see piiraks V peatüki kohaldamist, teevad avaliku sektori asutused ja riigi osalusega äriühingud oma dokumendid kättesaadavaks juba olemas olevas vormingus või keeles ning, kui see on võimalik ja asjakohane, elektrooniliste vahendite abil vormingus, mis on avatud, masinloetav, juurdepääsetav, leitav ning taaskasutatav koos oma metaandmetega. Nii vorming kui ka metaandmed peavad võimaluse korral vastama vormistatud avatud standarditele.
2. Liikmesriigid julgustavad avaliku sektori asutusi ja riigi osalusega äriühinguid koostama ja kättesaadavaks tegema käesoleva määruse kohaldamisalasse jäävaid dokumente, järgides kavandatud ja vaikimisi avatuse põhimõtet.
3. Lõikest 1 ei tulene avaliku sektori asutustele kohustust luua või mugandada dokumente või anda dokumentidest väljavõtteid, et järgida kõnealust lõiget, kui see nõuaks ebaproportsionaalseid jõupingutusi, mis ei ole pelgalt lihtsad toimingud.
4. Avaliku sektori asutustelt ei nõuta teatavat liiki dokumentide koostamise ja talletamise jätkamist selleks, et era- või avaliku sektori organisatsioon saaks neid taaskasutada.
5. Avaliku sektori asutused teevad dünaamilised andmed taaskasutamiseks kättesaadavaks kohe pärast kogumist selleks sobiva rakendusliidese kaudu ning asjakohasel juhul hulgi allalaadituna.
6. Kui dünaamiliste andmete taaskasutamiseks kättesaadavaks tegemine kohe pärast nende kogumist nagu on osutatud lõikes 5, käiks avaliku sektori asutusele rahaliselt ja tehniliselt üle jõu, eeldades seega ebaproportsionaalsete jõupingutuste tegemist, tehakse need dünaamilised andmed taaskasutamiseks kättesaadavaks sellise aja jooksul või selliste ajutiste tehniliste piirangutega, mis ei kahjusta põhjendamatult nende andmete majandusliku ja sotsiaalse potentsiaali kasutamist.
7. Lõikeid 1–6 kohaldatakse riigi osalusega äriühingute valduses olevate olemasolevate dokumentide suhtes, mis on taaskasutamiseks kättesaadavad.
8. Väärtuslikud andmestikud, mis on loetletud vastavalt artikli 14 lõikele 1, tehakse taaskasutamiseks kättesaadavaks masinloetavas vormingus selleks sobiva rakendusliidese kaudu ja asjakohasel juhul hulgi allalaadituna.

Artikkel 6

Tasu võtmise põhimõtted

1. Dokumentide taaskasutamise eest tasu ei võeta.
Kuid dokumentide paljundamisest, esitamisest ja levitamisest ning isikuandmete anonüümimise ja äriliselt konfidentsiaalse teabe kaitsmiseks võetud meetmetest tulenevate piirkulude tagasinõudmine võib olla lubatud.
2. Erandkorras ei kohaldata lõiget 1:
 - a) avaliku sektori asutuste suhtes, kes peavad teenima tulu, et katta oluline osa oma avalik-õiguslike ülesannete täitmisest tulenevatest kuludest;
 - b) raamatukogude, sh ülikoolide raamatukogude, muuseumide ja arhiivide suhtes;
 - c) riigi osalusega äriühingute suhtes.
3. Liikmesriigid avaldavad lõike 2 punktis a osutatud avaliku sektori asutuste nimekirja veebis.
4. Lõike 2 punktides a ja c osutatud juhtudel arvutatakse tasude kogusumma välja objektiivsete, läbipaistvate ja kontrollitavate kriteeriumide alusel. Kõnealused kriteeriumid kehtestatakse liikmesriikide poolt.

Dokumentide väljastamisest ja taaskasutamise lubamisest vastaval arvestusperioodil saadav kogutulu ei tohi ületada kulusid, mis tulenevad nende kogumisest, koostamisest, paljundamisest, levitamisest ja andmete talletamisest, millele lisandub mõistlik investeringutulu, ning – asjakohasel juhul – isikuandmete anonüümimise ja äriliselt konfidentsiaalse teabe kaitsmiseks võetud meetmetest.

Tasu arvutatakse vastavalt kohaldatavatele arvestuspõhimõtetele.

5. Kui tasu võtavad lõike 2 punktis b osutatud avaliku sektori asutused, ei tohi dokumentide väljastamisest ja taaskasutamise lubamisest vastaval arvestusperioodil saadav kogutulu ületada kulusid, mis tulenevad dokumentide kogumisest, koostamisest, paljundamisest, levitamisest, andmete talletamisest, säilitamisest ja õiguste väljaselgitamisest ning asjakohasel juhul isikuandmete anonüümimise ja ärilisel konfidentsiaalse teabe kaitsmiseks võetud meetmetest, millele lisandub mõistlik investeeringutulu.

Tasu arvutatakse vastavalt asjaomaste avaliku sektori asutuste suhtes kohaldatavatele arvestuspõhimõtetele.

6. Järgmiste andmete taaskasutamine on kasutaja jaoks tasuta:

- a) võttes arvesse artikli 14 lõikeid 3, 4 ja 5, väärtuslikud andmestikud, mis on loetletud vastavalt nimetatud artikli lõikele 1;
- b) artikli 1 lõike 1 punktis c osutatud teadusandmed.

Artikkel 7

Läbipaistvus

1. Dokumentide taaskasutamise standardtasude puhul määratakse eelnevalt kindlaks ja avaldatakse, kui see on võimalik ja asjakohane, siis elektrooniliselt, tasu kohaldamise tingimused ja tasu tegelik summa, sealhulgas tasu arvutamise alus.
2. Kui tegemist on muude taaskasutamise tasudega kui lõikes 1 osutatud tasud, teatatakse eelnevalt, milliseid tegureid võetakse nende tasude arvutamisel arvesse. Taotluse korral teatab selliste dokumentide valdaja ka seda, kuidas need tasud arvutati konkreetse taaskasutamistaotluse puhul.
3. Avaliku sektori asutused tagavad, et dokumentide taaskasutamise taotlejaid teavitatakse õiguskaitsevahenditest, mis on seotud neid mõjutavate otsuste või tavadega.

Artikkel 8

Standardlitsentsid

1. Dokumentide taaskasutamisele ei seata tingimusi, välja arvatud juhul, kui need tingimused on objektiivsed, proportsionaalsed, ei ole diskrimineerivad ning neid saab põhjendada avaliku huvi eesmärgiga.
- Kui taaskasutamisele seatakse tingimused, ei tohi need tingimused taaskasutamist põhjendamatult piirata ning neid ei tohi kasutada konkurentsi piiramiseks.
2. Liikmesriikides, kus kasutatakse litsentse, tagavad liikmesriigid, et avaliku sektori dokumentide taaskasutamise standardlitsentsid, mida saab konkreetse litsentsitaotluse jaoks kohandada, on kättesaadavad digitaalses vormingus ning neid on võimalik elektrooniliselt töödelda. Liikmesriigid edendavad standardlitsentside kasutamist.

Artikkel 9

Praktilised vahendid

1. Liikmesriigid kasutavad praktilisi vahendeid taaskasutamiseks kättesaadavate dokumentide otsingu hõlbustamiseks, näiteks peamiste dokumentide nimekirjad koos asjaomaste metaandmetega, mis on kättesaadavad veebis ja masinloetavas vormingus, kui see on võimalik ja asjakohane, ja portaalid, milles on lingid sellistele nimekirjadele. Võimaluse korral hõlbustavad liikmesriigid dokumentide keeltevahelist otsingut, võimaldades eelkõige metaandmete koondamist liidu tasandil.

Liikmesriigid innustavad samuti avaliku sektori asutusi kasutama praktilisi vahendeid mis hõlbustaksid taaskasutamiseks kättesaadavate dokumentide säilitamist.

2. Liikmesriigid jätkavad koostöös komisjoniga jõupingutuste tegemist, et lihtsustada juurdepääsu andmetikele, eelkõige luues ühtse juurdepääsupunkti ning tehes järk- järgult kättesaadavaks avaliku sektori asutuste valduses olevad sobivad andmestikud kõikidest dokumentidest, mille suhtes käesolevat direktiivi kohaldatakse, samuti liidu institutsioonide valduses olevatele andmetele, seda vormingus, mis on juurdepääsetav, kergesti leitav ja taaskasutatav elektrooniliste vahendite abil.

Artikkel 10

Teadusandmed

1. Liikmesriigid toetavad teadusandmete kättesaadavust ning kehtestavad selleks riigisiseseid põhimõtteid ja asjaomased meetmed, et muuta avaliku sektori rahastatud teadusandmed vaikimisi avatuse põhimõtet järgides vabalt kättesaadavaks („vaba juurdepääsu põhimõte“) ja FAIR-põhimõtetega ühilduvaks. Seejuures võetakse intellektuaalomandi õigusi, isikuandmete kaitset, konfidentsiaalsust, turvalisust ja õigustatud ärihuvisid arvesse kooskõlas põhimõttega „nii avatud kui võimalik, nii suletud kui vajalik“. Vaba juurdepääsu põhimõte on suunatud teadustööga tegelevatele organisatsioonidele ja teadustööd rahastavatele organisatsioonidele.
2. Ilma, et see piiraks artikli 1 lõike 2 punkti c kohaldamist, peavad teadusandmed olema vastavalt III ja IV peatükile äriistel ja mitteäriistel eesmärkidel taaskasutatavad, juhu kui neid andmete loomist on rahastanud avalik sektor ning teadlased, teadustööga tegelevad organisatsioonid või teadustööd rahastavad organisatsioonid on need institutsiooni- või teemapõhise hoidla kaudu juba avalikult kättesaadavaks teinud. Seejuures võetakse arvesse õiguspäraseid ärihuve, teadmussiirde valdkonna tegevust ja varem olemas olnud intellektuaalomandiõigusi.

IV PEATÜKK

DISKRIMINEERIMISKEELD JA AUS KAUBANDUS

Artikkel 11

Diskrimineerimiskeeld

1. Dokumentide taaskasutamise tingimused ei tohi olla võrreldavate taaskasutamiskiirde suhtes diskrimineerivad, seda ka piiriülese taaskasutamise puhul.
2. Kui avaliku sektori asutus kasutab dokumente oma äritegevuses, mis ei kuulu tema avalik-õiguslike ülesannete alla, kohaldatakse selleks tegevuseks dokumentide väljastamisel samu tasusid ja muid tingimusi, mis kehtivad teistele kasutajatele.

Artikkel 12

Ainuõigused

1. Dokumentide taaskasutamine on avatud kõikidele potentsiaalsetele turuosalistele, isegi juhul, kui üks turuosaline juba pakub nendel dokumentidel põhinevaid lisandväärtusega tooteid. Dokumente valdavate avaliku sektori asutuste või riigi osalusega äriühingute ning kolmandate isikute vaheliste lepingute ega muude kokkulepetega ei tohi anda ainuõigusi.
2. Kui aga ainuõigus on vajalik, et pakkuda teenust avalikes huvides, vaadatakse kõnealuse ainuõiguse põhjendus regulaarselt läbi, kusjuures igal juhul vaadatakse see läbi iga kolme aasta järel. 16. juulil 2019 või pärast seda kuupäeva sõlmitud ainuõiguste kokkulepped tehakse veebis avalikult kättesaadavaks vähemalt kaks kuud enne nende jõustumist. Selliste kokkulepete lõplikud tingimused peavad olema läbipaistvad ja need tehakse veebis avalikult kättesaadavaks.

Käesolevat lõiget ei kohaldata kultuurivarade digiteerimise suhtes.

3. Erandina lõikest 1 ei ületa kultuurivarade digiteerimisega seotud ainuõiguse kestus üldiselt kümmet aastat. Juhul kui see ajavahemik ületab kümmet aastat, vaadatakse selle kestus 11. aastal ja vajaduse korral pärast seda igal seitsmendal aastal läbi.

Esimeses lõigus osutatud kokkulepped, millega antakse ainuõigus, peavad olema läbipaistvad ja need avalikustatakse.

Kui kultuurivarade digiteerimiseks on antud esimeses lõigus osutatud ainuõigus, antakse asjaomasele avaliku sektori asutusele kokkuleppe osana digiteeritud kultuurivarade tasuta koopia. Kõnealune koopia tehakse ainuõiguse kestuse lõppemisel taaskasutamiseks kättesaadavaks.

4. Õiguslikud meetmed või praktilised vahendid, millega ei anta küll selgelt ainuõigust, kuid mille eesmärk on piirata või mille puhul võib põhjendatult eeldada, et need piiravad dokumentide kättesaadavust taaskasutamiseks muude üksuste poolt kui meetmes osalev kolmas isik, tehakse veebis avalikult kättesaadavaks vähemalt kaks kuud enne seda, kui need jõustuvad. Nimetatud õiguslike meetmete ja praktiliste vahendite mõju andmete kättesaadavusele taaskasutamiseks vaadatakse läbi korrapäraselt ja igal juhul iga kolme aasta tagant. Selliste meetmete lõplikud tingimused peavad olema läbipaistvad ja need tehakse veebis avalikult kättesaadavaks.

5. 17. juulil 2013 olemas olevad ainuõigused, mis ei kvalifitseeru lõikes 2 või 3 sätestatud erandiks ning mille andmise kokkulepped on sõlminud avaliku sektori asutused, lõpetatakse lepingu lõppemisel ja igal juhul hiljemalt 18. juulil 2043.

16. juulil 2019 olemas olevad ainuõigused, mis ei kvalifitseeru lõikes 2 või 3 sätestatud erandiks ning mille andmise kokkulepped on sõlminud riigi osalusega äriühingud, lõpetatakse lepingu lõppemisel ja igal juhul hiljemalt 17. juulil 2049.

V PEATÜKK

VÄÄRTUSLIKUD ANDMESTIKUD

Artikkel 13

Väärtuslike andmestike temaatilised kategooriad

1. Et kehtestada tingimused, mis toetavad väärtuslike andmestike taaskasutamist, sätestatakse I lisa väärtuslike andmestike temaatiliste kategooriate nimekiri.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 15 vastu delegeeritud õigusakte I lisa muutmiseks, et lisada sinna uusi väärtuslike andmestike temaatilisi kategooriaid, kajastamaks arenguid tehnoloogias ja turgul.

Artikkel 14

Teatud väärtuslikud andmestikud ning nende avaldamise ja taaskasutamise kord

1. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse nimekiri teatavatest I lisa esitatud kategooriatesse kuuluvatest väärtuslikest andmestikest, mis on avaliku sektori asutuste ja riigi osalusega äriühingute valduses olevate nende dokumentide hulgas, mille suhtes kohaldatakse käesolevat direktiivi.

Kõnealused väärtuslikud andmestikud peavad olema:

- a) tasuta kättesaadavad, kui lõikest 3, 4 või 5 ei tulene teisiti;
- b) masinloetavad;
- c) rakendusliidest kaudu esitatavad ja
- d) asjakohasel juhul hulgiallaaditavad.

Rakendusaktidega võidakse täpsustada väärtuslike andmestike avaldamise ja taaskasutamise korda. Kõnealune kord peab olema kooskõlas avatud standardlitsentsidega.

Kord võib hõlmata taaskasutamise, andmevormingute ja metaandmete suhtes kohaldatavaid tingimusi ning levitamise tehnilist korda. Liikmesriikide tehtud investeeringuid avaandmete lähenemisviisidesse, näiteks investeeringud teatavate standardite arendamisse ja kasutusevõtmisse, võetakse arvesse ja hinnatakse nende võimalikku nimekirja lisamisest tulenevat kasu.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 16 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Teatud väärtuslike andmestike kindlaksmääramine vastavalt lõikele 1 põhineb nende potentsiaalil:
 - a) luua olulisi sotsiaal-majanduslikke või keskkonnaga seotud hüvesid, ja innovaatilisi teenuseid;
 - b) tuua kasu suurele arvule kasutajatele, eelkõige VKEdele;
 - c) aidata saada tulu; ning
 - d) kombineerida neid teiste andmestikega.

Komisjon korraldab väärtuslike andmetike väljaselgitamise eesmärgil asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas eksperditasandil, viib läbi mõjuhindamise ning tagab dokumentide taaskasutamise küsimuses täiendavuse olemasolevate õigusaktide, näiteks direktiiviga 2010/40/EL. Mõjuhindangus tuleb esitada kulude-tulude analüüs ning analüüs selle kohta, kas väärtuslike andmetike tasuta pakkumisel avaliku sektori asutuste poolt, kes peavad teenima tulu, et katta oluline osa oma avalik-õiguslike ülesannete täitmisest tulenevatest kuludest, oleks oluline mõju selliste asutuste eelarvele. Riigi osalusega äriühingute valduses olevate väärtuslike andmetike osas pööratakse mõju hindamise käigus erilist tähelepanu riigi osalusega äriühingute rollile konkurentsipõhises majanduses.

3. Erandina lõike 1 teise lõigu punktist a tuleb lõikes 1 nimetatud rakendusaktides sätestada, et väärtuslike andmetike tasuta kättesaadavust ei kohaldata teatavate riigi osalusega äriühingute valduses olevate väärtuslike andmetike suhtes, kui see põhjustaks asjaomastel turgudel konkurentsimoonutusi.

4. Lõike 1 teise lõigu punkti a kohast väärtuslike andmetike tasuta kättesaadavaks tegemise nõuet ei kohaldata raamatukogude, sealhulgas ülikooliraamatukogude, muuseumide ja arhiivide puhul.

5. Juhul kui väärtuslike andmetike tasuta kättesaadavaks tegemine selliste avaliku sektori asutuste poolt, kes peavad teenima tulu, et katta oluline osa oma avalik-õiguslike ülesannete täitmisest tulenevatest kuludest, avaldaks olulist mõju asjaomaste asutuste eelarvele, võivad liikmesriigid vabastada need asutused kuni kaheks aastaks pärast lõike 1 kohaselt vastu võetud asjakohase rakendusakti jõustumist kohustusest teha väärtuslikud andmetikud tasuta kättesaadavaks.

VI PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 15

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 13 lõikes 2 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 16. juulist 2019. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 13 lõikes 2 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 13 lõike 2 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kolme kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kolme kuu võrra.

Artikkel 16

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab avaandmete ja avaliku sektori teabe taaskasutamise komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele osutamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

*Artikkel 17***Ülevõtmine**

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 17. juuliks 2021. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need sätted vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetuks tunnistatud direktiividele käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

*Artikkel 18***Komisjoni läbiviidav hindamine**

1. Komisjon hindab käesoleva direktiivi kohaldamist mitte varem kui 17. juulil 2025 ning esitab aruande hindamise peamiste tulemuste kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele.

Liikmesriigid esitavad komisjonile kõnealuse aruande koostamiseks vajaliku teabe.

2. Lävivaatamise objekt on eelkõige käesoleva direktiivi kohaldamisala ning ühiskondlik ja majanduslik mõju, sealhulgas

- a) käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate avaliku sektori dokumentide taaskasutamise suurenemise ulatus, eelkõige VKEde poolt,
- b) väärtuslike andmestike mõju,
- c) tasu võtmise põhimõtete ja ametlike õigusloomeliste ja haldusdokumentide taaskasutamise mõju,
- d) muude üksuste kui avaliku sektori asutuste valdusse kuuluvate dokumentide taaskasutamine,
- e) rakendusliideste kättesaadavus ja kasutamine,
- f) andmekaitse-eeskirjade ja taaskasutusvõimaluste koostoime ning
- g) täiendavad võimalused siseturu nõuetekohase toimimise ning majandus- ja tööturu arengu toetamiseks.

*Artikkel 19***Kehtetuks tunnistamine**

Direktiiv 2003/98/EÜ, mida on muudetud II lisa A osas osutatud direktiividega, tunnistatakse kehtetuks alates 17. juulist 2021, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud II lisa B osas osutatud direktiivide siseriiklikku õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiividele käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt III lisas esitatud vastavustabelile.

*Artikkel 20***Jõustumine**

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

*Artikkel 21***Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 20. juuni 2019

Euroopa Parlamendi nimel
president
A. TAJANI

Nõukogu nimel
eesistuja
G. CIAMBA

I LISA

Artikli 13 lõikes 1 osutatud väärtuslike andmestike temaatiliste kategooriate nimekiri

1. Georuumilised andmed
 2. Maa seire ja keskkond
 3. Meteoroloogiateave
 4. Statistika
 5. Äriühingud ja äriühingu omandisuhted
 6. Liikuvus
-

II LISA

A osa

Kehtetuks tunnistatud direktiiv koos muudatuste loeteluga
(osutatud artiklis 19)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/98/EÜ (ELT L 345, 31.12.2003, lk 90).	
Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/37/EL (ELT L 175, 27.6.2013, lk 1).	

B osa

Liikmesriigi õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevad
(osutatud artiklis 19)

Direktiiv	Ülevõtmise tähtpäev	Kohaldamise alguskuupäev
2003/98/EÜ	1. juuli 2005	1. juuli 2005
2013/37/EL	18. juuli 2015	18. juuli 2015

III LISA

VASTAVUSTABEL

Direktiiv 2003/98/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 1 lõige 1	Artikli 1 lõike 1 sissejuhatav osa
	Artikli 1 lõike 1 punktid a, b ja c
Artikli 1 lõike 2 sissejuhatav osa	Artikli 1 lõike 2 sissejuhatav osa
Artikli 1 lõike 2 punkt a	Artikli 1 lõike 2 punkt a
—	Artikli 1 lõike 2 punkt b
Artikli 1 lõike 2 punkt b	Artikli 1 lõike 2 punkt c
Artikli 1 lõike 2 punkt c	Artikli 1 lõike 2 punkt d
—	Artikli 1 lõike 2 punkt e
Artikli 1 lõike 2 punkt ca	Artikli 1 lõike 2 punkt f
Artikli 1 lõike 2 punkt cb	Artikli 1 lõike 2 punkt g
Artikli 1 lõike 2 punkt cc	Artikli 1 lõike 2 punkt h
Artikli 1 lõike 2 punkt d	Artikli 1 lõike 2 punkt i
Artikli 1 lõike 2 punkt e	Artikli 1 lõike 2 punkt l
Artikli 1 lõike 2 punkt f	Artikli 1 lõike 2 punkt j
—	Artikli 1 lõike 2 punkt k
Artikli 1 lõige 3	Artikli 1 lõige 3
Artikli 1 lõige 4	Artikli 1 lõige 4
Artikli 1 lõige 5	Artikli 1 lõige 5
—	Artikli 1 lõiked 6 ja 7
Artikkel 2, sissejuhatav osa	Artikkel 2, sissejuhatav osa
Artikli 2 punkt 1	Artikli 2 punkt 1
Artikli 2 punkt 2	Artikli 2 punkt 2
—	Artikli 2 punktid 3 ja 5
Artikli 2 punkt 3	Artikli 2 punkt 6
—	Artikli 2 punktid 7–10
Artikli 2 punkt 4	Artikli 2 punkt 11
Artikli 2 punkt 5	Artikli 2 punkt 12
Artikli 2 punkt 6	Artikli 2 punkt 13
Artikli 2 punkt 7	Artikli 2 punkt 14
Artikli 2 punkt 8	Artikli 2 punkt 15
Artikli 2 punkt 9	Artikli 2 punkt 4
—	Artikli 2 punktid 16 ja 17
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikli 4 lõige 1	Artikli 4 lõige 1
Artikli 4 lõige 2	Artikli 4 lõige 2

Direktiiv 2003/98/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 4 lõige 3	Artikli 4 lõige 3
Artikli 4 lõige 4	Artikli 4 lõige 4
—	Artikli 4 lõige 5
Artikli 4 lõige 5	Artikli 4 lõike 6 sissejuhatav osa
	Artikli 4 lõike 6 punktid a ja b
Artikli 5 lõige 1	Artikli 5 lõige 1
—	Artikli 5 lõige 2
Artikli 5 lõige 2	Artikli 5 lõige 3
Artikli 5 lõige 3	Artikli 5 lõige 4
—	Artikli 5 lõiked 5–8
—	Artikli 6 lõike 1 esimene lõik
Artikli 6 lõige 1	Artikli 6 lõike 1 teine lõik
Artikli 6 lõike 2 sissejuhatav osa	Artikli 6 lõike 2 sissejuhatav osa
Artikli 6 lõike 2 punkt a	Artikli 6 lõike 2 punkt a
Artikli 6 lõike 2 punkt b	—
Artikli 6 lõike 2 punkt c	Artikli 6 lõike 2 punkt b
—	Artikli 6 lõike 2 punkt c
—	Artikli 6 lõige 3
Artikli 6 lõige 3	Artikli 6 lõige 4
Artikli 6 lõige 4	Artikli 6 lõige 5
—	Artikli 6 lõige 6
Artikli 7 lõige 1	Artikli 7 lõige 1
Artikli 7 lõige 2	Artikli 7 lõige 2
Artikli 7 lõige 3	—
Artikli 7 lõige 4	Artikli 7 lõige 3
Artikkel 8	Artikkel 8
Artikkel 9	Artikli 9 lõige 1
—	Artikli 9 lõige 2
—	Artikli 10 lõiked 1 ja 2
Artikkel 10	Artikkel 11
Artikli 11 lõige 1	Artikli 12 lõige 1
Artikli 11 lõige 2	Artikli 12 lõige 2
Artikli 11 lõige 2a	Artikli 12 lõige 3
—	Artikli 12 lõige 4
Artikli 11 lõige 3	—
Artikli 11 lõige 4	Artikli 12 lõige 5
—	Artiklid 13–16
Artikkel 12	Artikli 17 lõige 1
—	Artikli 17 lõige 2
Artikli 13 lõige 1	Artikli 18 lõige 1
Artikli 13 lõige 2	—

Direktiiv 2003/98/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 13 lõige 3	Artikli 18 lõike 2 sissejuhatav osa
—	Artikli 18 lõike 2 punktid a–g
—	Artikkel 19
Artikkel 14	Artikkel 20
Artikkel 15	Artikkel 21
—	I, II ja III lisa

ISSN 1977-0650 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5082 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET